

JEVANĐELJE U POSLANICI GALATIMA

Jul, avgust, septembar 2017.

Sadržaj:

1. Pavle, apostol neznabožaca	5
2. Pavlov autoritet i Jevanđelje	13
3. Jedinstvo Jevanđelja	21
4. Opravdanje samo verom	29
5. Starozavetna vera	37
6. Prioritet obećanja	45
7. Put prema veri	53
8. Od robova do naslednika	61
9. Pavlov pastirski poziv	69
10. Dva zaveta	77
11. Sloboda u Hristu	85
12. Živeti po duhu	93
13. Jevanđelje i crkva	101
14. Hvaliti se krstom	109

JEVANĐELJE U POSLANICI GALATIMA

Autor: Karl P. Kozert

Broj 3/2017.

Priprema:

Hrišćanska adventistička crkva, Odeljenje za subotnu školu
www.subotnaskola.org

Odgovara:

Igor Bosnić, Radoslava Grujića 4

Prevod:

Milan Šušljic

Lektura:

Mirjana Đerić

Izdaje:

TIP Preporod, Beograd

Za izdavača:

Dragan Pejovski, 11000 Beograd, Radoslava Grujića 4

Tabele zalaska Sunca priprema Odeljenje za subotnu školu

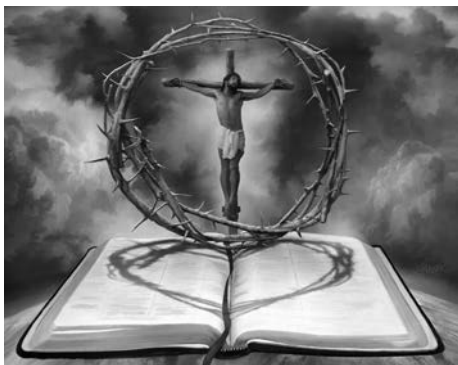
Štampa: Euro Dream, Nova Pazova, 2017.

Tiraž: 3 500

© [2017] Generalna konferencija Hrišćanske adventističke crkve®. Sva prava pridržana. Nijedno lice ili ustanova ne može da menja, prepravlja, prilagodava, prevodi, reprodukuje ili objavljuje nijedan deo biblijske pouke bez prethodnog pismenog odobrenja Generalne konferencije Hrišćanske adventističke crkve®. Odeljenske službe Generalne konferencije Hrišćanske adventističke crkve® su ovlašćene da se pobrinu za prevod biblijske pouke, u skladu sa posebnim smernicama. Autorska prava takvih prevoda i njihovo objavljivanje i dalje su u nadležnosti Generalne konferencije. Izrazi »Hrišćanska adventistička«, »Adventistička« i logo sa plamenom su registrovane oznake Generalne konferencije Hrišćanske adventističke crkve® i ne mogu se koristiti bez prethodnog odobrenja Generalne konferencije.

UVOD

MARTIN LUTER I POSLANICA GALATIMA

Protestantski svet se priprema za obeležavanje pet stotina godina od početka protestantske reformacije, kada je Martin Luter, vođen Svetim Duhom, milionima ljudi približio ključne biblijske istine koje su dugo bile skrivene usled viševekovnog uticaja sujeverja i običaja. Mogli bismo reći da je protestantizam pre pola milenijuma nastao zahvaljujući stranicama Galatima poslanice (kao i Poslanice Rimljanima). Martin Luter je upravo prilikom čitanja Galatima poslanice bio dirnut slavnom Radosnom večću o opravdanju verom, uzvišenom istinom koja je pokrenula protestantsku reformaciju, koja je milione ljudi oslobodila od viševekovnih teoloških i crkvenih zabluda. Ono što je pročitao u ovoj knjizi promenilo je Lutera, i svet više nikada nije bio isti.

Adventistički hrišćani, mnogo vekova posle Lutera, takođe mnogo duguju Galatima poslanici. Proučavajući ovu biblijsku knjigu, Vagoner i Džons pomogli su Hrišćanskoj adventističkoj crkvi 80-ih i 90-ih godina 19. veka da ponovo otkriju istinu o opravdanju verom.

Zašto Galatima poslanica predstavlja osnovu protestantske reformacije? Zašto je dotakla srca mnogih, kao i srce Martina Lutera? Za razliku od ostalih biblijskih knjiga, Galatima poslanica se na svojstven način bavi brojnim temama važnim za hrišćanski život. Upravo se u ovoj poslanici Pavle dotiče pitanja kao što su sloboda, uloga Zakona u spasenju, naš položaj u Hristu, odlike života vođenog Duhom, kao i viševekovnog pitanja: Kako grešan čovek može biti ispravan pred svetim i pravednim Bogom? Možda je to pitanje više od bilo kog drugog nagnalo Martina Lutera da nastavi putem kojim je pošao i sa kog nikada nije zašao.

Naravno, i druge se knjige, kao što je Rimljanima poslanica, bave nekim od ovih pitanja, ali je Galatima poslanica ipak drugačija. Ona ne samo da je sažetija, već su njene bogate teme napisane snažnim ličnim i vatrenim pasto-

ralnim tonom koji čak i danas ne može a da ne dodirne srca otvorena za uticaj Božjeg Duha.

Iako se Pavlova poslanica obraća lično nama, naše razumevanje može biti potpunije ako poznajemo tadašnje istorijske prilike o kojima Pavle, nadahnut Svetim Duhom, govori.

Mnogi biblijski naučnici veruju da je Galatima poslanica možda jedna od prvih Pavlovih poslanica. Napisana je 49. godine nove ere, ubrzo posle čuvenog Jerusalimskog sabora (Dela 15). Zato je ova knjiga možda najstariji poznati hrišćanski dokument. Kao što Dela apostolska i Galatima poslanica jasno kažu, Rana crkva suočila se sa oštrim sukobom u vezi sa prirodom spasenja, naročito u slučaju neznabožaca. Prema jednoj grupi jevrejskih vernika, poznatoj kao judaisti, neznabošcima nije bilo dovoljno samo da veruju u Isusa. Morali su biti obrezani i poslušni Mojsijevom zakonu (Dela 15,1). Ne treba zato da nas čudi što je nekoliko judaista, kada je Pavle osnovao Crkvu među neznabošcima u Galatiji, otputovalo tamo da „postave sve na svoje mesto“.

Kada je vest o ovom pitanju stigla do Pavla, burno je reagovao. Prepoznajući da to lažno Jevanđelje o spasenju verom i delima preti da umanjiti vrednost Hristovog dela, Pavle je napisao Galatima vatrenu odbranu Jevanđelja. Najsnažnijim rečima poistovetio je to lažno učenje sa onim što ono zaista jeste – legalizmom.

Pouka za ovo tromesečje poziva nas da pođemo na putovanje sa apostolom Pavlom koji moli Galate da ostanu verni Isusu. U isto vreme, daje nam priliku da razmišljamo o svom shvatanju istina koje su Luteru omogućile da se konačno odvoji od Rima i obnovi biblijsko Jevanđelje.

Doktor Karl Kozert je profesor biblijskih studija na Univerzitetu Vala Vala u Vašingtonu.

PAVLE, APOSTOL NEZNABOŽACA

Tekstovi za proučavanje: Dela 6,9-15; 9,1-9; 1. Samuilova 16,7; Matej 7,1; Dela 11,19-21; 15,1-5.

Tekst za pamćenje: »A kada ovo čuše, umukoše i hvaljahu Boga, govoreći: dakle i neznabošcima Bog dade pokajanje za život.« (Dela 11,18)

Nije ni tako teško razumeti Savla iz Tarsa (poznatog i kao apostol Pavle posle obraćenja) zašto je učinio ono što je učinio. Kao odani Judejac koji je celog svog života učio o važnosti zakona i o skorom političkom izbavljenju Izrailja, jedva da je mogao da se pomiri sa idejom o dugo čekanom Mesiji koji će biti sramno pogubljen kao najgori zločinac.

Nije nikakvo čudo, onda, što je zaključio da su Hristovi sledbenici neverni Tori i da zato sprečavaju ostvarenje plana koji Bog ima sa Izrailjem. Njihovo tvrđenje da je raspeti Isus Mesija i da je ustao iz mrtvih bilo je, bar po njegovom uverenju, ravno otpadu od vere. Takva besmislica se nije mogla trpeti, a nije moglo biti ni milosti prema onima koji su odbijali da se odreknu svojih otpadničkih ideja. Savle je bio odlučan da postane Božje oruđe koje će osloboditi Izrailja od nevernika. I zato se prvi put pojavljuje na svetim stranicama kao progonitelj svojih zemljaka koji su verovali da je Isus bio Mesija.

Međutim, Bog je imao drukčije planove s Pavlom, planove koje on nije mogao ni naslutiti: ne samo da je trebalo da ovaj Judejac propoveda Isusa kao Mesiju već da to čini među neznabošcima!

PROGONITELJ HRIŠĆANA

Savle iz Tarsa se prvi put pojavljuje u Delima apostolskim kao jedan od učesnika u kamenovanju Stefana (Dela 7,58), a onda i u vezi sa širim progonstvom koje je izbilo u Jerusalimu (Dela 8,1-5). Petar, Stefan, Filip i Pavle imaju značajne uloge u knjizi Dela zato što su učestvovali u događajima koji su doveli do širenja hrišćanske vere preko granica judejskog sveta. Stefan je posebno značajan zato što su njegovo propovedanje i njegovo mučeništvo ostavili snažan utisak na Savla iz Tarsa.

Sam Stefan je bio Judejac koji je govorio grčki i spadao u sedam prvih đakona (Dela 6,3-6). Prema Delima apostolskim, grupa Judejaca iz stranih zemalja koji su došli da žive u Jerusalimu započela je raspravu sa Stefanom (Dela 6,9) o njegovom propovedanju Hrista kao Mesije. Moguće je, možda čak i izvesno, da je i Savle iz Tarsa bio učesnik u tim raspravama.

Kakve su optužbe bile podignute protiv Stefana? Na šta vas podsećaju te optužbe? Dela 6,9-15.

Vatreno neprijateljstvo prema Stefanovom propovedanju izgleda da je imalo dva različita uzroka. S jedne strane, Stefan je razbuktao mržnju svojih protivnika time što nije na prvo mesto stavljao jevrejski zakon i hram, koji su zauzimali centralno mesto u judaizmu i predstavljali dragocene simbole religijskog i nacionalnog identiteta. Međutim, Stefan je učinio i mnogo više nego da samo potceni ove omiljene ikone; on je vatreno objavljivao da Isus, raspeti i uskrsl Mesija, predstavlja pravo središte jevrejske vere.

Nije nikakvo čudo, prema tome, što je razgnevio fariseja Savla (Filibljanima 3,3-6). Fariseji su pripadali jevrejskoj verskoj grupi koja je strogo poštovala jevrejske zakone. Savle je uvideo da se velika proročka obećanja o Božjem carstvu još nisu ispunila (Danilo 2; Zaharija 8,23; Isaija 40-45) i verovatno je mislio da je njegov zadatak da pomogne Bogu da to ostvari – a to se moglo postići samo čišćenjem Izrailja od religijske pokvarenosti, uključujući i ideju da je ovaj Isus Mesija.

Uveren da je u pravu, Savle je bio spreman da one za koje je smatrao da su krivi pošalje u smrt. Iako je i nama potrebna revnost za ono u šta verujemo, kako da naučimo da smirimo svoju vatrenost shvatajući da, ponekad, možda i nismo u pravu?

SAVLOVO OBRAĆENJE

»A on reče: ko si ti Gospode? A Gospod reče: ja sam Isus, kojega ti goniš: Teško ti je protivu bodila praćati se.« (Dela 9,5)

Iako je Savlovo gonjenje prve Crkve počelo prilično neupadljivo (on je samo čuvao odeću Stefanovih ubica), brzo se pojačalo (vidi Dela 8,1-3; 9,1.2.13.14.21; 22,3-5). Neke reči koje Luka upotrebljava da opiše Savla daju sliku divlje, grabljive zveri ili vojnika pljačkaša koji se zaverio da uništi svoga protivnika. Reč, prevedena sa »dosađivaše« u Delima apostolskim 8,3, na primer, upotrebljena je u grčkom prevodu Starog zaveta (Psalam 80,13) da opiše neobuzdano i razorno ponašanje divljeg vepra. Savlov pohod na hrišćane svakako nije bio bezvoljan čin, već promišljen i nameran plan da se istrebi hrišćanska vera.

Prouči tri opisa Pavlovog obraćenja. Kakvu ulogu je Božja blagodat imala u tom iskustvu? Drugim rečima, koliko je Savle zaslužio dobrotu koju je Gospod pokazao prema njemu? Dela 9,1-18; 22,6-21; 26,12-19.

Savlovo obraćenje, gledano iz ljudske perspektive, moralo je izgledati nemoguće (Otuda i neverica koju su mnogi pokazivali kada su za to čuli).

Jedino što je Savle zasluživao bila je kazna, ali je Bog pokazao blagodat prema tom vatrenom jevrejskom revnitelju. Međutim, bitno je da primetimo da se Savlovo obraćenje nije dogodilo nezavisno od drugih događaja.

Savle nije bio nevernik. Bio je religiozan, iako u teškoj zabludi što se tiče razumevanja Boga. Isusove reči, upućene Savlu: »Teško ti je protiv bodila praćati se« (Dela 26,14), ukazuju da je Sveti Duh osvedočavao Savla. U stara vremena, »bodilo« je bio štap sa oštrim šiljkom na vrhu koji se upotrebljavao da se pokrenu volovi koji su vukli plug. Savle se odupirao Božjem podsticanju neko vreme, ali je konačno, na svom putu prema Damasku, čudesnim susretom sa vaskrslim Isusom, odlučio da više ne pruža otpor.

Kako je izgledalo tvoje iskustvo obraćenja? Možda nije bilo tako dramatično kao Savlovo – većina nije – ali na koji sličan način si i ti postao primalac Božje blagodati? Zašto je tako važno da nikada ne zaboravimo šta smo dobili u Hristu?

SAVLE U DAMASKU

U toku svog susreta sa Isusom Savle je oslepeo, a onda dobio nalog da ode do kuće čoveka po imenu Juda i da tamo čeka na drugog čoveka koji se zove Ananija. Nema sumnje da je Savlovo fizičko slepilo snažno upućivalo na još veću duhovnu zaslepljenost koja ga je navela da progoni Isusove sledbenike.

Činjenica da mu se Isus pokazao na putu za Damask promenila je Savlov život i sve u životu. Ono što je Savle smatrao da je potpuno pravilno, bilo je savršeno pogrešno. Umesto da radi za Boga, on je radio protiv Njega. Savle je ušao u Damask kao potpuno drugi čovek, nije više ni ličio na oholog i revnosnog fariseja koji je krenuo iz Jerusalima. Umesto da jede i pije, Savle je svoja prva tri dana u Damasku proveo u postu i molitvi i u razmišljanju o svemu što se dogodilo.

Čitaj tekst u Delima apostolskim 9,10-14. Zamisli šta se sve događalo u Ananijevim mislima. Savle više nije bio progonitelj, već Isusov sledbenik! Nije više bio ni Savle, već Pavle, Božje izabrano oruđe, apostol koji treba da odnese jevanđelje u svet neznabožaca (vidi Dela 26,16-18).

Nije nikakvo čudo da je Ananija bio prilično zbunjen. Ako je crkva u Jerusalimu oklevala da prihvati Pavla čak i posle tri godine od njegovog obraćenja (Dela 9,26-30), lako se mogu zamisliti brige i strahovanja vernika u Damasku samo nekoliko dana posle tog događaja.

Važno je da se naglasi da je Ananija dobio viđenje od Gospoda koji ga je upoznao sa iznenađujućom i neočekivanom veću o Savlu iz Tarsa; sve što bi bilo manje od viđenja sigurno ga ne bi osvedočilo da je istina ono što je čuo o Savlu – da je neprijatelj jevrejskih vernika sada postao jedan od njih.

Savle je izašao iz Jerusalima sa ovlašćenjem i nalogom sveštenečkih glavara da istrebi hrišćansku veru (Dela 26,12). Bog je, međutim, imao sasvim suprotan nalog za Pavla, nalog koji je počivao na mnogo većem ovlašćenju. Trebalo je da Savle odnese jevanđelje u svet neznabožaca, zamisao koja je, možda, bila mnogo neshvatljivija i neverovatnija i od samog Savlovog obraćenja.

Dok se Savle trudio da spreči širenje hrišćanske vere, Bog ga sada upotrebljava da je proširi daleko preko granica koje bi jevrejski vernici ikada mogli da zamisle.

Zašto moramo biti izuzetno pažljivi i uzdržani kada ocenjujemo duhovno iskustvo drugih ljudi? Koje pogreške si i ti sam već činio u svom ocenjivanju drugih, i šta si naučio iz tih grešaka? 1. Samuilova 16,7; Matej 7,1; 1. Korinćanima 4,5.

JEVANĐELJE SE ŠIRI MEĐU NEZNABOŠCIMA

Gde je osnovana prva crkva među neznabošcima? Koji događaji su naveli vernike da odu u to i u druga mesta? Dela 11,19-21.26. Na šta vas iz starozavetnih vremena podseća ovaj događaj? Danilo 2.

Progonstvo koje je izbilo u Jerusalimu posle smrti đakona Stefana navelo je mnoge jevrejske vernike da pobjegnu skoro pet stotina kilometara na sever u Antiohiju. Kao glavni grad rimske provincije Sirije, Antiohija je po svom značaju dolazila odmah posle Rima i Aleksandrije. Njeno stanovništvo, procenjeno na pet stotina hiljada, bilo je izuzetno mnogonacionalno, čineći je ne samo idealnim mestom za crkvu sačinjenu od velikog broja Jevreja i neznabožaca, već i za početnu bazu globalne misije prve Crkve.

Šta se to dogodilo u Antiohiji što je navelo Varnavu da poseti grad i da kasnije pozove i Pavla da mu se pridruži? Kakvu ste vrstu slike o crkvi u tom gradu stvorili na temelju biblijskog izveštaja o njoj? Dela 11,20-26.

Sastaviti hronologiju Pavlovog života izuzetno je teško, ali izgleda da je prošlo oko pet godina od njegove posete Jerusalimu posle obraćenja (Dela 9,26-30) i Varnavinog poziva da mu se pridruži u Antiohiji. Šta je Pavle činio u toku svih tih godina? Teško je to odrediti sa sigurnošću. Međutim, na temelju njegovog komentara u Galatima 1,21. možda je propovedao jevanđelje na području Sirije i Kilikije. Neki smatraju da je u toku tog vremena Pavle bio isključen iz porodičnog nasleđa (Filibljanima 3,8) i da je pretrpeo velike teškoće koje i opisuje u 2. Korinćanima 11,23-28.

Crkva u Antiohiji je cvetala pod vođstvom Svetoga Duha. Opis u Delima apostolskim 13,1. ukazuje da se mnogonacionalna priroda grada vrlo brzo odrazila i na etničku i kulturnu različitost same crkve (Varnava je dolazio sa Kipra, Lucije iz Kirene, Pavle iz Kilikije, Simeun verovatno iz Afrike, a tome treba pribrojiti i mnoge neznabošce iz raznih zemalja). Sveti Duh je sada odlučio da jevanđeljem dosegne i do mnogih drugih neznabožaca, služeći se Antiohijom kao bazom dalekosežnih misionarskih aktivnosti, daleko izvan granica Sirije i Judeje.

Naravno, ništa ljudsko nije savršeno, i nije dugo potrajalo pa su počele nevolje u toj ranoj zajednici vere. Za početak, nisu svi bili zadovoljni ulaskom neznabožaca u prvu Crkvu. Neslaganje nije bilo oko zamisli o misiji među neznabošcima, već oko uslova pod kojima će neznabošcima biti dozvoljeno da pristupe Crkvi. Neki su smatrali da sama vera u Isusa nije dovoljna kao oznaka pripadnosti hrišćanstvu; mislili su da se veri mora dodati i obrezanje i poslušnost Mojsijevom zakonu. Da bi bili pravi hrišćani, govorili su oni, neznabošci moraju da budu obrezani (Na temelju teksta u Delima apostolskim 10,1. do 11,18. možemo videti veličinu podele između Jevreja i neznabožaca. To nam otkrivaju Petrovo iskustvo i reakcija vernika).

Službene posete iz Jerusalima, koje su usmeravale Filipovo delo među Samarjanima (Dela 8,14) i rad među neznabošcima u Antiohiji (Dela 11,22), govore o tome da je postojalo interesovanje za prihvatanje nejevreja u hrišćansku zajednicu. Međutim, reakcija na krštavanje Kornelija, neobrezanog rimskog vojnika, predstavlja jasan primer neslaganja koje je postojalo među prvim hrišćanima o primanju neznabožaca u Crkvu. Prihvatanje tu i tamo ponekog neznabošca, kao što je bio Kornelije, učinilo je da se neki osećaju neugodno, ali Pavlovi namerni i planirani naponi da široko otvori vrata Crkve neznabošcima samo na temelju vere u Isusa, imali su kao posledicu pažljivo usmerene napore nekih vernika da potkopaju Pavlovu službu.

Kako su neki vernici iz Judeje pokušali da potkopaju Pavlovo delo u Antiohiji među obraćenicima iz neznaboštva? Dela 15,1-5.

Iako je Sabor u Jerusalimu, prema tekstu u Delima 15, konačno stao na Pavlovu stranu u pitanju obrezanja, protivljenje Pavlovoj službi se nastavilo. Oko sedam godina posle Sabora, u toku Pavlove poslednje posete Jerusalimu, mnogi su i dalje bili sumnjičavi prema njegovom jevandelju. U stvari, kada je Pavle ušao u Hram, skoro da je izgubio život kada su Jevreji iz Azije povikali: »Pomagajte, ljudi Izrailjci! Ovo je čovjek koji protiv naroda i zakona i protiv ovoga mjesta uči sve svuda; pa još i Grke uvede u crkvu i opogani sveto mesto ovo« (Dela 21,28; 21,20.21).

Stavi sebe u položaj ovih jevrejskih vernika koje su zabrinjavala Pavlova učenja. Zašto njihova zabrinutost i protivljenje imaju nekog smisla? Šta iz toga možemo naučiti kako naše unapred stvorene ideje, kao i religijske i kulturne navike i predrasude, mogu da nas zavedu s pravog puta? Kako da naučimo da se zaštitimo od sličnih grešaka, bez obzira koliko su dobronamerne?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Pavle je nekada bio poznat kao vatreni branitelj jevrejske religije i kao neumorni progonitelj Isusovih sledbenika. Hrabar, nezavisan, istrajan, imao je talante i sposobnosti i obrazovanje koji su ga osposobljavali da služi na bilo kojem području. On je mogao da raspravlja sa izuzetnom jasnoćom, i da svojim gorkim sarkazmom stavi svoga protivnika pod nezavidnu svetlost. I sada Jevreji vide tog mladog čoveka izuzetnih sposobnosti kako nastupa zajednički sa onima koje je nekada progonio, kako neustrašivo propoveda u ime Isusa Hrista.

General koji pogine u borbi izgubljen je za svoju vojsku, ali njegova smrt ne daje dodatnu snagu neprijatelju. Ali, kada se neki istaknuti vojnik pridruži protivničkim snagama, ne samo da je njegova služba izgubljena već oni kojima se pridružio stiču odlučujuću prednost. Savle iz Tarsa, na svom putu u Damask, lako je mogao da izgubi svoj život od Gospodnje ruke, i tada bi velika snaga izostala kod progonitelja. Međutim, Bog u svom providenju nije samo poštedeo Savlu život već ga je obratio, preobražavajući tako viteza na strani neprijatelja u viteza na Hristovoj strani. Kao rečit govornik i oštar kritičar, Pavle, sa svojom čvrstom usmerenošću prema cilju i nepresušnom hrabrošću, imao je upravo one sposobnosti koje su bile potrebne prvoj Crkvi.« (Elen G. Vajt, *Apostolska crkva - Hristovim tragom*, str. 124, original)

ZA RAZGOVOR:

1. Šta možemo da naučimo iz činjenice da su neki najogorčeniji Pavlovi protivnici bili Jevreji koji su verovali u Hrista?
2. Kako se možete zalagati za religijska načela i u isto vreme biti sigurni da se ne borite protiv Boga?

Sažetak: Savlov susret sa uskrslim Isusom na putu za Damask bio je prekretnica u njegovom životu i u istoriji rane Crkve. Bog je promenio nekadašnjeg progonitelja Crkve i učinio od njega svoje izabrano oruđe da objavi jevanđelje neznabožačkom svetu. Međutim, Pavlovo nastojanje da neznabošcima omogući da pristupe Crkvi samo na temelju vere pokazalo se kao neprihvatljivo za neke pripadnike Crkve – što je snažan primer kako unapred stvorene predrasude i zamisli mogu da unazade misiju Crkve.

PAVLOV AUTORITET I JEVANĐELJE

Tekstovi za proučavanje: 2. Petrova 3,15.16; Galatima 1; Filibljanima 1,1; Galatima 5,12.

Tekst za pamćenje: »Zar ja sada nagovaram ljude ili Boga? Ili tražim ljudima da ugađam? Jer, kada bih ja još ljudima ugađao, onda ne bih bio sluga Hristov.« (Galatima 1,10)

Studenti nekog univerziteta izgradili su na svom kampusu centar gde je svako – bez obzira na rasu, pol, društveni položaj ili religijska uverenja – uvek dobrodošao. Zamislite samo kako bi to bilo kada bi posle nekoliko godina studenti ponovo posetili svoj centar i ustanovili da su novi studenti promenili izgled prostorija. Umesto velike prostorije za društvene sastanke u kojoj su svi bili zajedno, podelili su prostor na mnogo malih soba gde su se sastajale grupe podeljene po rasi, polu, položaju i uverenjima. Studenti koji su uneli tu promenu tvrdili su da njihovo pravo na promenu pravila potiče iz stoletne ustaljene prakse.

Bilo je to stanje slično onome koje je Pavle zatekao kada je pisao svoju poslanicu crkvama u Galatiji. Njegov plan da se neznabošci mogu pridružiti Crkvi na temelju svoje vere i samo vere, lažni učitelji su odbacivali na temelju stoletne prakse da su svi obraćenici u judaizam morali da se obrežu.

Ovo gledište, Pavle je to dobro shvatio, predstavljalo je napad na srž samog jevanđelja; i zato je morao da odgovori. Njegov odgovor je bio Poslanica Galatima.

Kako je, prema Petrovom svedočenju, rana Crkva gledala na Pavlova pisma? Šta nas to uči o načinu na koji nadahnuće deluje? 2. Petrova 3,15.16.

Kada je Pavle pisao Galatima, nije pokušavao da proizvede književno remek-delo. Umesto toga, pod vođstvom Svetoga Duha, Pavle je pokušavao da reši određene probleme koji su se ticali njega i vernika u Galatiji.

Pisma kao što je Poslanica Galatima imala su bitnu ulogu u Pavlovoj apostolskoj službi. Kao misionar među neznabošcima, osnovao je nekoliko crkava rasejanih po Sredozemlju. Iako je posećivao te crkve kad god je mogao, nije uspevao da u svakom mestu ostane dovoljno vremena. Da bi nadoknadio svoje odsustvo, Pavle je pisao crkvama poslanice i tako ih usmeravao. Tokom vremena, prepisi Pavlovih pisama razmenjivali su se među crkvama (Kološanima 4,16). Iako su neka Pavlova pisma bila izgubljena, najmanje tri naest novozavetnih knjiga nose njegovo ime. I kao što Petrove reči pokazuju, Pavlove poslanice su počele da se smatraju delom Pisma. To pokazuje koliko je autoriteta njegova služba stekla još vrlo rano u istoriji Crkve.

Bilo je vremena kada su neki hrišćani smatrali da je forma Pavlovih poslanica jedinstvena – posebna forma načinjena po nadahnuću, da bi se pokazalo da sadrže nadahnutu Reč. To gledište se promenilo kada su dva mlada naučnika iz Oksforda pronašla u Egiptu oko pet hiljada fragmenata starih papirusnih dokumenata – papirus je popularni pisaci materijal koji se upotrebljavao nekoliko stotina godina pre i posle Hrista. Osim nekih najstarijih biblijskih rukopisa, pronašli su i račune, poreske potvrde, lična pisma.

Ljudi su se veoma iznenadili kada su ustanovili da je osnovna forma Pavlovih pisama u stvari bila uobičajena forma pisma njegovog vremena. Pismo je sadržavalo: (1) početni uvod koji je spominjao i pošiljaoca i primaoca i pozdrav; (2) reč zahvalnosti; (3) osnovni tekst pisma; (4) završne primedbe.

Ukratko, Pavle se služio uobičajenom formom pisma svoga vremena, obraćajući se svojim savremenicima stilom na koji su bili navikli.

Kada bi se Biblija danas morala pisati, koju biste vrstu oblika i stila očekivali da Gospod upotrebi kako bi dosegnuo do srca naših savremenika i nas samih?

Iako Pavlove poslanice obično slede osnovnu formu starih pisama, Poslanica Galatima sadrži i niz jedinstvenih karakteristika, koje ne nalazimo u ostalim Pavlovim poslanicama. Kada ih prepoznamo, mogu nam pomoći da bolje razumemo stanje crkve kojoj se Pavle obraćao.

Uporedite Pavlov početni pozdrav u Galatima 1,1.2 s pozdravom koji je uputio u Efescima 1,1, Filibljanima 1,1. i u 2. Solunjanima 1,1. Na koji način je Pavlov pozdrav Galatima sličan ili različit od ostalih?

Pavlov početni pozdrav u Galatima nije samo nešto duži nego u ostalim poslanicama već sadrži i opis temelja njegovog apostolskog autoriteta. Doslovno, reč »apostol« znači »neko ko je poslan« ili »vesnik«. U Novom zavetu, u najstrožem smislu, on se odnosi na prvobitnih dvanaest Hristovih sledbenika i na druge koje je Hristos poslao da propovedaju o Njemu (Galatima 1,19; 1. Korinćanima 15,7). Pavle izjavljuje da pripada toj izabranoj grupi.

Činjenica da Pavle tako odlučno odbija da njegovo apostolstvo počiva na bilo čemu što dolazi od čoveka, kao da govori o tome da su neki vernici u Galatiji pokušali da potkopaju njegov apostolski autoritet. Zašto? Kao što smo već videli, nekima u Crkvi nije bila po volji Pavlova poruka da se spasenje temelji samo na veri u Hrista, a ne na delima zakona. Oni su smatrali da Pavlovo jevanđelje potkopava poslušnost. Ti protivnici su bili lukavi. Oni su znali da je temelj Pavlovog jevanđelja neposredno povezan sa izvorom njegovog apostolskog autoriteta (Jovan 3,34), pa su odlučili da izvedu snažan napad protiv tog autoriteta.

Ipak, nisu neposredno odbacili Pavlovo apostolstvo; oni su samo tvrdili da ono i nije toliko važno. Na isti način su tvrdili da Pavle nije jedan od Isusovih prvobitnih sledbenika; prema tome, njegov autoritet ne potiče od Boga nego od ljudi – možda od crkvenih starešina iz Antiohije koji su izabrali Pavla i Varnavu za misionare (Dela 13,1-3). Ili, možda, samo od Ananije, koji je krstio Pavla (Dela 9,10-18). Pavle, po njihovom mišljenju, bio je samo vesnik iz Antiohije ili iz Damaska – i ništa više. U skladu s tim, smatrali su da je njegova vest samo njegovo vlastito mišljenje, a ne Božja Reč.

Pavle je prepoznao opasnost koju su ta tvrđenja predstavljala, pa je smešta počeo da brani svoje bogomdano apostolstvo.

Na koje se načine, čak i podmuklo, danas potkopava autoritet Biblije i u okviru naše Crkve? Kako da prepoznamo te izazove? I što je još važnije, kako su ti izazovi uticali na naše razmišljanje u vezi sa autoritetom Biblije?

PAVLOVO JEVANĐELJE

Osim što brani svoje apostolstvo, šta Pavle još naglašava u svom uvodnom pozdravu Galatima? Uporedite tekst u Galatima 1,3-5. sa tekstovima u Efescima 1,2; Filibljanima 1,2. i Kološanima 1,2.

Jedna od jedinstvenih karakteristika Pavlovih pisama jeste način na koji on povezuje reči »blagodat« i »mir« u svom pozdravu. Kombinacija te dve reči predstavlja preinačavanje najkarakterističnijeg pozdrava u grčkom i jevrejskom svetu. Tamo gde bi grčki pisac napisao »pozdravi« (chairein), Pavle piše »blagodat«, reč koja na grčkom jeziku vrlo slično zvuči (charis). Tome Pavle dodaje i tipični jevrejski pozdrav »mir«.

Kombinacija ove dve reči nije samo ljubazan pozdrav. Mnogo više od toga, jer te dve reči opisuju srž njegovog jevanđelja. (U stvari, Pavle upotrebljava ove dve reči mnogo više od bilo kog drugog novozavetnog pisca.) Blagodat i mir ne dolaze od Pavla, nego od Boga Oca i Gospoda našega Isusa Hrista.

Koje aspekte jevanđelja Pavle obuhvata svojim pozdravom? Galatima 1,1-6.

Iako Pavle u svom uvodnom pozdravu ima suviše malo prostora da bi mogao da opširno progovori o prirodi svog jevanđelja, on majstorski opisuje njegovu srž u samo nekoliko kratkih stihova. Koja je centralna istina na kojoj se jevanđelje temelji? Prema Pavlu, to nije usklađenost sa zakonom – tačka koju naglašavaju njegovi protivnici. Nasuprot tome, jevanđelje se u potpunosti oslanja na ono što je Hristos postigao za nas svojom smrću na krstu i uskrsenjem iz mrtvih. Hristova smrt i Njegovo uskrsenje postigli su nešto što mi sami nikada ne bismo postigli za sebe. Oni su slomili silu greha i smrti, oslobodivši Hristove sledbenike sile zla, koja je tolike držala u strahu i okovima.

I dok Pavle raspravlja o prekrasnoj poruci blagodati i mira koju nam Bog šalje preko Hrista, spontano počinje da slavi Boga rečima koje su zapisane u petom stihu.

Sa isto toliko reči koliko ih Pavle upotrebljava u Galatima 1,1-5. napišite šta je po vašem mišljenju srž Jevanđelja. Pročitajte svoj sastav u subotu pred razredom.

NEMA DRUGOG JEVANĐELJA

Šta obično dolazi posle uvodnog pozdrava u Pavlovim poslanicama? Po čemu se Poslanica Galatima razlikuje od ostalih? Uporedi Galatima 1,6. sa Rimljanima 1,8; 1.Korinćanima 1,4; Filibljanima 1,3; 1. Solunjanima 1,2.

Iako Pavle u svojim poslanicama crkvama raspravlja o svim vrstama lokalnih izazova i problema, ipak se drži pravila da posle uvodnog pozdrava izriče reč molitve ili zahvaljivanja Bogu na veri svojih čitalaca. On to čini čak i u svojim poslanicama Korinćanima, koji su se borili sa svim vrstama nehrišćanskog ponašanja (uporedi 1. Korinćanima 1,4. i 5,1). Stanje u Galatiji je toliko uznemirujuće da Pavle potpuno izostavlja zahvaljivanje i odmah prelazi na osnovnu temu.

Kojim se strogim i ozbiljnim rečima Pavle služi da bi pokazao svoju zabrinutost zbog onoga što se događa u Galatiji? Galatima 1,6-9; 5,12.

Pavle se ne ustručava ni od jedne reči u svojoj optužbi protiv Galata. Jednostavno rečeno, on ih optužuje da su izneverili svoj poziv kao hrišćani. U stvari, reč »odvrćate«, koja se pojavljuje u 6. stihu, često se upotrebljavala za vojnike koji su odustali od vernosti svojoj zemlji i napuštali vojsku. Duhovno govoreći, Pavle kaže da su Galati prevrtljivci koji su okrenuli leđa Bogu.

Na koji način su Galati napuštali Boga? Time što su se okrenuli drugom jevanđelju. Pavle ne kaže da postoji više nego jedno jevanđelje, već da u crkvi postoje i neki koji se, govoreći da vera u Hrista nije dovoljna (Dela 15,1-5), ponašaju kao da zaista postoji i neko drugo. Pavle je toliko uznemiren tim izopačavanjem jevanđelja da izražava želju da svi koji propovedaju neko drugo jevanđelje oseće na sebi Božje prokletstvo (Galatima 1,8). Pavle je toliko uzbuđen zbog toga da dva puta izražava istu misao (Galatima 1,9).

Danas postoji sklonost, čak u našoj Crkvi u nekim mestima, da se iskustvo stavlja iznad doktrine. Ono što najviše vredi, tako nam govore, to je naše iskustvo, naš odnos prema Bogu. Ma koliko da je iskustvo važno, šta nas Pavlovi spisi ovde uče o važnosti pravilne doktrine?

IZVOR PAVLOVOG JEVANĐELJA

Izazivači nemira u Galatiji tvrdili su da je Pavlovo jevanđelje u stvarnosti pokretano njegovom željom da dobije odobravanje od ljudi. Šta bi Pavle u svojoj poslanici drukčije napisao da je zaista samo tražio ljudsko odobravanje? Galatima 1,6-9. 11-24.

Zašto Pavle nije tražio od obraćenika iz neznaboštva da se obrežu? Pavlovi protivnici su govorili da je Pavle u stvari želeo obraćenja po svaku cenu. Možda su čak mislili da je Pavle, zato što je znao koliko su neznabošci protiv obrezivanja, odustao da ga zahteva. Želeo je da ugodni ljudima. Odgovarajući na takve optužbe, Pavle ukazuje svojim protivnicima na oštre reči koje je napisao u Galatima 1,8.9. Da je želeo samo odobravanje ljudi, svakako da bi dao neki drugi odgovor.

Zašto je Pavle rekao da je nemoguće biti Hristov sledbenik i istovremeno se truditi da ugodiš ljudima?

Posle izjave u Galatima 1,11.12, naime, da je svoje jevanđelje i autoritet primio neposredno od Boga, kako Pavle ponovo izražava svoje osvedočenje u Galatima 1,13-24?

Tekst u Galatima 1,13-24. pruža autobiografski izveštaj o Pavlovom stanju pre obraćenja (Galatima 1,13.14), za vreme obraćenja (Galatima 1,15.16) i posle toga (Galatima 1,16-24). Pavle tvrdi da okolnosti koje su pratile svako od tih razdoblja čine apsolutno neprihvatljivom mogućnost da neko kaže da je svoje jevanđelje primio od bilo koga drugog osim od Boga. Pavle nije bio spreman da mirno posmatra kako neko obara njegovu poruku izražavajući sumnju u njegov apostolski poziv. On dobro zna šta mu se događalo, zna šta je bio pozvan da propoveda, i želi da to čini bez obzira na cenu.

Koliko ste sigurni u svoj poziv u Hristu? Kako možete biti potpuno sigurni da vas je Bog pozvao? U isto vreme, čak i ako ste sigurni u svoj poziv, zašto morate naučiti da čujete i savete svojih bližnjih?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»U skoro svakoj crkvi bilo je vernika koji su bili Jevreji po rođenju. Kod tih obraćenika su jevrejski učitelji imali slobodan pristup i preko njih nalazili oslonac u crkvi. Bilo je nemoguće, dokazima iz Biblije, oboriti doktrine koje je Pavle propovedao; i zato su pribegli najbeskrupuloznijim metodama da suzbiju njegov uticaj i da oslabe njegov autoritet. Objavljivali su da on nije bio Isusov učenik, i da od Njega nije dobio nikakav nalog; a ipak se usudio da propoveda doktrine koje su se neposredno suprotile doktrinama koje su propovedali Petar, Jakov i ostali apostoli...

Pavlova duša se uznemirila kada je video zla koja su pretela da brzo unište te crkve. Odmah je pisao Galatima, razobličujući njihove lažne teorije, i s velikom strogošću ukoravajući one koji su se udaljili od vere.« (Elen Vajt, *Sketches From the Life of Paul*, str. 188.189)

ZA RAZGOVOR:

1. U razredu, pročitajte svoje objašnjenje srži jevanđelja. Šta ste naučili iz objašnjenja drugih?
2. U svom pozdravu Galatima, Pavle izjavljuje da se Isusova smrt dogodila iz određenih razloga. Koji su to bili razlozi i kakvo značenje imaju za nas danas?
3. U Galatima 1,14. Pavle kaže da je veoma revnovao za tradicije otaca. Pod »tradicijama« verovatno podrazumeva usmene tradicije fari-seja. Koje mesto, ukoliko ono uopšte postoji, zauzimaju tradicije u našoj veri? Koju opomenu nam Pavlovo iskustvo upućuje u odnosu na celokupno pitanje tradicija?
4. Zašto je Pavle naizgled bio tako »netrpeljiv« prema onima koji su verovali drukčije od onoga što je propovedao i činio? Čitajte ponovo šta on piše o onima koji su verovali drukčije, koji su drukčije gledali na jevanđelje? Kako bi neko koji ima tako stroga, nepokolebljiva gledišta bio posmatran danas u našoj Crkvi?

Sažetak: Lažni učitelji u Galatiji pokušavali su da potkopaju Pavlovu službu tvrdeći da njegovo apostolstvo i njegova evanđeoska poruka ne potiču od Boga. Pavle se sukobljava sa obe optužbe u početnim stihovima svoje Poslanice Galatima. On smelo izjavljuje da postoji samo jedan put spasenja i opisuje kako su događaji u vreme njegovog obraćenja pokazali da njegov poziv i njegovo jevanđelje dolaze od Boga.

JEDINSTVO JEVANĐELJA

Tekstovi za proučavanje: Galatima 2,1-14; 1. Korinćanima 1,10-13; 1. Mojsijeva 17,1-21; Jovan 8,31-36; Kološanima 3,11.

Tekst za pamćenje: »Ispunite moju radost da jedno mislite, jednu ljubav imate, jednodušni i jednomisljeni.« (Filibljanima 2,2)

Protestantski reformator Žan Kalvin je verovao da su razjedinjenost i nesloga najvažnija oruđa sotone u borbi protiv Crkve, pa je govorio da se hrišćani moraju čuvati raskola kao kuge.

Međutim, može li se jedinstvo čuvati i na štetu istine? Zamisli da je Martin Luter, otac protestantske reformacije, u ime jedinstva odlučio da odbaci svoja gledišta o spasenju verom kada je bio izveden pred Sabor u Vormsu radi suđenja?

»Da je reformator popustio u samo jednom pitanju, Sotona i njegove čete bi postigle pobjedu. Ali, njegova nepokolebljiva čvrstina bila je sredstvo da se Crkva oslobodi i da otpočne nova i bolja era.« (Elen G. Vajt, *Velika borba*, str. 161, original)

U Galatima 2,1-14. nalazimo da apostol čini sve što je u njegovoj moći da sačuva jedinstvo apostolskog kruga, usred pokušaja nekih vernika da ga potkopaju. Ali, koliko god je to jedinstvo bilo važno Pavlu, odbio je da dozvoli da se ono postigne na uštrb istine jevanđelja. Iako ima mesta za različitost u okviru jedinstva, jevanđelje nikada ne sme da bude žrtvovano u toku tog procesa.

Koliko je za Pavla bilo važno jedinstvo u Crkvi? 1. Korinćanima 1,10-13.

Pošto je odbacio prigovore da njegovo jevanđelje ne dolazi od Boga, Pavle u Galatima 2,1.2. usmerava svoju pažnju na drugu optužbu koja je bila podignuta protiv njega. Lažni učitelji u Galatiji počeli su da tvrde da Pavlovo jevanđelje nije u skladu sa onim što su Petar i ostali apostoli učili. Govorili su da je Pavle u stvari otpadnik.

Odgovarajući na tu optužbu, Pavle navodi putovanje u Jerusalim najmanje četrnaest godina posle svoga obraćenja. Iako nismo potpuno sigurni kada je putovanje obavljeno, nijedno putovanje u ta stara vremena nije bilo ni lako ni jednostavno. Ako je putovao kopnom iz Antiohije prema Jerusalimu, oko četiri stotine kilometara puta uzelo bi mu najmanje tri sedmice i uključivalo bi sve vrste teškoća i opasnosti. Ali, uprkos svim nevoljama, Pavle je krenuo na put, ne zato što su ga apostoli pozvali da dođe, već zato što mu je Sveti Duh to naredio. I dok je boravio u Jerusalimu, predstavio je svoje jevanđelje apostolima.

Zašto je to učinio? Sigurno ne zato što je gajio neku sumnju u vest koju je objavljivao. Svakako da mu nije bilo potrebno nikakvo ohrabrenje s njihove strane. Uostalom, to isto jevanđelje je već objavljivao četrnaest godina. I, premda mu nije bilo potrebno njihovo odobrenje ili njihova dozvola, visoko je cenio podršku ostalih apostola i ohrabrenje koje bi mu oni mogli dati.

Prema tome, optužba da je njegova poruka drukčija nije bila samo napad na Pavla već i na jedinstvo među apostolima i na samu Crkvu. Održavanje jedinstva među apostolima je bilo bitno, jer bi podela između Pavlove misije među neznabošcima i majke Crkve u Jerusalimu mogla imati razorne posledice. Bez zajedništva između hrišćana iz jevrejstva i neznaboštva i sam »Hristos bi bio podeljen i sva energija koju je Pavle ulagao i koju će, kako se nadao, i dalje ulagati u evangelizaciju neznabožackog sveta bila bi uzalud potrošena.« (F. F. Brus, *The Epistle to the Galatians*, str. 11)

Koja pitanja ugrožavaju danas jedinstvo Crkve? Kada ih definišemo, mnogo je važnije kako ćemo im pristupati i kako ćemo ih rešavati, zar ne? Ima li nešto važnije od jedinstva?

OBREZANJE I LAŽNA BRAĆA

Zašto je obrezanje bilo tako vruća tema u raspravama između Pavla i nekih učitelja iz jevrejstva? Vidi 1. Mojsijeva 17,1-22; Galatima 2,3-5; 5,2,6; Dela 15,1,5. Zašto nije tako teško razumeti da su obraćenici iz jevrejstva verovali da se obraćenici iz neznaboštva moraju obrezati?

Obrezanje je bilo znak zavetnog odnosa koji je Bog uspostavio sa Avramom, ocem jevrejskog naroda. Iako su se obrezivali samo Avramovi muški potomci, i svi drugi su bili pozvani da se priključe zavetnom odnosu s Bogom. Znak obrezanja, prema 1. Mojsijevoj 17, bio je dat Avramu. To se dogodilo posle Avramovog pogrešnog pokušaja – kada je stekao sina sa Sarinom egipatskom robinjom – da pomogne Bogu da mu ispuni obećanje o muškom potomku.

Obrezanje je bilo prikladan znak zaveta. Bilo je to podsećanje da ni najbolji ljudski planovi ne mogu postići ono što je sam Bog obećao da će učiniti. Fizičko obrezanje je bilo samo simbol obrezanja srca (5. Mojsijeva 10,16; 30,6; Jeremija 4,4; Rimljanima 2,29). Ono je predstavljalo odbacivanje poverenja u sebe i prihvatanje oslanjanja verom na Boga.

Međutim, u Pavlovo vreme, obrezanje je postalo cenjeni znak nacionalnog i verskog identiteta – a ne onoga što je u početku trebalo da označava. Oko sto pedeset godina pre Isusovog rođenja, neki preterano vatreni judejski revnitelji naterali su sve neobrezane Jevreje da se obrežu, ali ne samo njih, nego i sve stanovnike okolnih pokrajina koje su imali pod svojom vlašću. Neki su čak verovali da je obrezanje propusnica za spasenje. To se može videti po prastarim natpisima na grobovima Judejaca: »Obrezani ne silaze u gehenu (pakao).« (B. Kranfield, *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Romans*, str. 172)

Bilo bi pogrešno misliti da je Pavle bio protiv samog obrezanja. Pavle je samo smatrao da je pogrešno tražiti od obraćenih neznabožaca da se obrežu. Lažni učitelji su govorili: »Ako se ne obrežete po zakonu Mojsijevu, ne možete se spasti.« (Dela 15,1) Problem, u stvari, nije bio obrezanje, već spasenje. Spasenje se stiče samo verom u Hrista, ali ljudi pokušavaju da ga zarade sopstvenom poslušnošću, odnosno delima zakona.

Možda danas obrezanje nije problem. Međutim, sa čim se mi kao Crkva borimo, a što bi moglo biti slično tome?

JEDINSTVO U RAZLIČITOSTI

Pavle kaže da se lažna braća »privukoše da uhode slobodu našu koju imamo u Hristu Isusu da nas zarobe« (Galatima 2,1-10). Od čega su hrišćani slobodni? Jovan 8,31-36; Rimljanima 6,6.7; 8,2.3; Galatima 3,23-25; 4,7.8; Jevrejima 2,14.15. Kako mi sami za sebe stičemo iskustvo u pogledu stvarnosti svoje slobode?

Sloboda, kao opis hrišćanskog iskustva, predstavlja za Pavla veoma važnu zamisao. On se služi ovim pojmom mnogo češće od drugih pisaca Novog zaveta, a u samoj Poslanici Galatima reči sloboda i slobodan pojavljuju se mnogo puta. Međutim, sloboda za hrišćanina znači sloboda u Hristu. To je prilika da se živi životom neograničene predanosti Bogu. Ona obuhvata slobodu od robovanja željama grešne prirode (Rimljanima 6), slobodu od osude zakona (Rimljanima 8,1.2) i slobodu od sile smrti (1. Korinćanima 15,55).

Apostoli su priznali da je Pavlu »povjereno jevanđelje u neobrezanima« (Galatima 2,7). Šta to nagoveštava o prirodi jedinstva u raznolikosti u krilu Crkve?

Apostoli su priznali da je Gospod pozvao Pavla da propoveda jevanđelje neznabošcima, isto onako kao što je pozvao Petra da ga propoveda Jevrejima. U oba slučaja, jevanđelje je bilo isto, ali je način njegovog predstavljanja zavisio od ljudi do kojih su apostoli nastojali da dopru. Jevanđelje je donosilo »jedinstvenost koja je temelj hrišćanskog jedinstva, jedinstva u različitosti.« (J. Dan, *The Epistle to the Galatians*, str. 106)

Koliko treba da budemo otvoreni za metode evangelizacije i svedočenja koje prelaze granice naše »zone udobnosti«? Postoje li neki oblici evangelizacije koji vam smetaju? Ako je tako, koji su to oblici i zašto vam smetaju? Kako možemo znati da je nov metod dobar?

SUKOBLJAVANJE U ANTIOHIJI (GALATIMA 2,11-13)

Neko vreme posle Pavlovog savetovanja u Jerusalimu, Petar je posetio Antiohiju u Siriji, mesto prve mesne crkve obraćenika iz neznaboštva i bazu Pavlove misionske aktivnosti opisane u Delima apostolskim. Dok je boravio u tom mestu, Petar je slobodno jeo sa obraćenicima iz neznaboštva, ali kada je grupa jevrejskih obraćenika stigla u grad, Petar, plašeći se posledica i glasina, potpuno je promenio svoje ponašanje.

Zašto se Petar mogao i bolje ponašati? Uporedite Galatima 2,11-13. s Delima 10,28. Šta nam njegovo ponašanje govori o tome koliko duboko naša kultura i tradicija mogu da budu ukorenjene u nama i u našem životu?

Neki su pogrešno pomislili da su Petar i ostali Jevreji s njim prestali da poštuju starozavetne propise o čistoj i nečistoj hrani. Međutim, to nije bio slučaj. Da su Petar i ostali jevrejski hrišćani odbacili jevrejske zakone o ishrani, sigurno bi se u Crkvi podigla velika buna. Da se to dogodilo, sigurno bi o tome ostao neki zapis, ali takvog zapisa nigde nema. Mnogo je verovatnije da je problem bio u sedenju za zajedničkim stolom sa obraćenicima iz neznaboštva. Pošto su mnogi Jevreji neznabošce smatrali nečistima, postojao je običaj da se izbegavaju društveni dodiri s neznabošcima koliko god je to bilo moguće.

Petar se i sam borio s tim problemom i tek mu je viđenje od Boga pomoglo da pitanje jasnije sagleda. Petar je rekao Korneliju, pošto je ušao u njegovu kuću: »Vi znate kako je neprilično čovjeku Jevrejину družiti se ili dolaziti k tuđinu, ali Bog meni pokaza da nijednoga čovjeka ne zovem poganim ili nečistim« (Dela 10,28). Iako je, dakle, znao za bolje, bio je tako uplašen da ne uvredi svoje zemljake da se vratio svojim starim putevima. To je pokazalo kako je snažan bio zov kulture i tradicije u Petrovom životu.

Pavle je, međutim, Petrove postupke nazvao pravim imenom: grčka reč koju je upotrebio u Galatima 2,13. je *hypocrisy*. Čak i Varnava, kazao je »prista u njihovo dvoiličenje«. Teške reči upućene od strane jednog Božjeg čoveka drugome.

Zašto je tako lako biti licemer? (Da nije zato što smo svi skloni da budemo slepi prema svojim manama i pogreškama, dok žudno tragamo za pogreškama drugih?) Koju vrstu licemerja nalazite u svom životu? Kako da ga prepoznate i iskorenite?

PAVLOVA BRIGA (GALATIMA 2,14)

Svakako da je stanje u Antiohiji bilo napeto: Pavle i Petar, dvojica starešina u Crkvi, nalazili su se u otvorenom sukobu. I Pavle se nije uzdržavao da pozove Petra na odgovornost zbog njegovog ponašanja.

Koje razloge je Pavle naveo što se javno usprotivio Petru? Galatima 2,11-14.

Prema Pavlovom mišljenju, problem nije bio u tome što je Petar odlučio da jede s posetiocima iz Jerusalima. Stari običaji i tradicija gostoljublja svakako da su to zahtevali od njega.

Problem je bila »istina jevanđelja«. Dakle, problem nije bio u druženju ili običajima pri jelu. Petrovo ponašanje je u stvarnom smislu potkopavalo celokupnu poruku jevanđelja.

Kako nam sam Pavle pomaže da razumemo njegovu ostru reakciju? Galatima 3,28; Kološanima 3,11.

Prilikom Pavlovog susreta s Petrom i drugim apostolima u Jerusalimu, zajednički su svi došli do zaključka da obraćenici iz neznaboštva treba da uživaju sve blagoslove u Hristu bez prethodnog obrezivanja. Petrovo sadašnje ponašanje je ugrožavalo taj sporazum. Iako su se obraćenici iz jevrejstva i neznaboštva već združili u zajedništvo vere i ljubavi, sada se Crkva podelila i izgledalo je da će takva ostati i u budućnosti.

Iz Pavlove perspektive, Petrovo ponašanje je ukazivalo da su obraćenici iz neznaboštva u najboljem slučaju hrišćani drugog reda. Pavle je smatrao da će Petrovi postupci prinuditi obraćenike iz neznaboštva da se pokore ukoliko žele da budu primljeni u puno zajedništvo. I zato Pavle kaže: »Kada ti, koji si Jevrejin, neznabožacki, a ne jevrejski živiš, zašto neznabošce nagoniš da žive jevrejski?« (Galatima 2,14) Izraz »jevrejski živiš« mogao bi se tačnije prevesti »judaizuješ«. Ta reč je bila opšteprihvaćena u značenju »prihvatiti jevrejski način života«. Upotrebljavala se i za neznabošce koji su posećivali službe u sinagogi i učestvovali u drugim jevrejskim običajima. Ona je bila razlog što se Pavlovi protivnici u Galatiji, koje on naziva lažnim učiteljima, često nazivaju »judaistima«.

Kao da Petrovo ponašanje nije bilo dovoljno, Varnava se poveo za njim – čovek za koga bi se pomislilo da to nikada neće učiniti. Kakvog li primera pritiska okoline! Kako bismo se mogli zaštititi da ne budemo povučeni u pogrešnom smeru delovanjem onih oko nas?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Čak i najbolji među ljudima, ako budu prepušteni sami sebi, činiće ozbiljne greške. Što se više odgovornosti stavi na pleća nekog čoveka, što je viši njegov položaj i mogućnost da diktira i kontroliše, to će više nevolja sigurno pričiniti u izopačavanju uma i srca ako ne bude pažljivo sledio put Gospodnji. U Antiohiji Petar je pao na području načela poštenja. Pavle je morao da se usprotivi njegovom podrivačkom uticaju licem u lice. Ovo je zapisano da bi i drugi imali koristi od toga i da bi ta pouka bila svečano upozorenje ljudima na visokom položaju, da ne bi pali na području poštenja, već da ostanu čvrsto uz načela.« (*The SDA Bible Commentary*, 6. sveska, str. 1108)

ZA RAZGOVOR:

- 1. Vrlo malo ljudi uživa u sukobljavanju, ali je ono ponekad neophodno. U kojim okolnostima Crkva treba da osudi zabludu i disciplinuje one koji odbijaju da prihvate ukor?**
- 2. Dok naša Crkva raste po svetu, ona u isto vreme postaje sve raznolikija. Koje korake Crkva treba da preduzme da se osigura da jedinstvo ne bude ugroženo takvom raznolikošću? Kako da naučimo da prihvatimo takvu različitost kultura i tradicija i da čak u njoj uživamo, dok istovremeno čuvamo svoje jedinstvo?**
- 3. Kada objavljujemo jevanđelje drugim kulturama, koji bitni elementi moraju ostati nepromenjeni, a šta može da se promeni? Kako da naučimo da prepoznamo razliku između onoga što mora ostati i onoga što se, ako bude potrebno, može promeniti?**

Sažetak: Insistiranje nekih hrišćana iz jevrejstva da neznabošci moraju da se obrežu kako bi postali pravi Hristovi sledbenici, predstavljalo je ozbiljnu pretnju jedinstvu prve Crkve. Umesto da dozvole da ovo sporno pitanje podeli Crkvu na dva različita pokreta, apostoli su radili zajedno, uprkos međusobnim sukobima, kako bi osigurali da telo Hristovo otane jedinstveno i verno istini Jevanđelja.

OPRAVDANJE SAMO VEROM

Tekstovi za proučavanje: Galatima 2,15-21; Efescima 2,12; Filibljanima 3,9; Rimljanima 3,10-20; 1. Mojsijeva 15,5,6; Rimljanima 3,8.

Tekst za pamćenje: »S Hristom se razapeh. A ja više ne živim, nego živi u meni Hristos. A što sada živim u tijelu, živim vjerom sina Božjega kojemu omiljeh i predade sebe za mene.« (Galatima 2,19.20)

Kao što smo videli prošle sedmice, Pavle se javno usprotivio Petru u Antiohiji zbog njegove nedoslednosti, zbog razlike između vere koju je propovedao i ponašanja koje je pokazivao. Petrova odluka da više ne jede s nekadašnjim neznabošcima govorila je da ih smatra hrišćanima drugog reda, u najboljem slučaju. Njegovo ponašanje je ukazivalo da oni, ukoliko stvarno žele da postanu deo Božje porodice i da uživaju blagoslove zajedništva za stolom prvo treba da se podvrgnu obredu obrezanja.

Šta je Pavle stvarno rekao Petru u tom napetom trenutku? U pouci za ovu sedmicu, proučavaćemo sažeto o onome što se događalo. Ovaj tekst je jedan od najjezgrovitijih u Novom zavetu, i izuzetno je značajan jer nas prvi put upoznaje s nekoliko reči i izraza koji su temeljni za razumevanje jevanđelja i ostatka Pavlove Poslanice Galatima. Te ključne reči su, između ostalog, opravdanje, pravednost, dela zakona, verovanje, i ne samo vera nego i vera Isusova.

Šta Pavle hoće da kaže tim izrazima i šta nas oni uče o planu spasenja?

PITANJE »OPRAVDANJA« (GALATIMA 2,15.16)

Pavle piše Galatima: »Mi koji smo rođeni Jevreji, a ne grešnici iz neznabožaca.« (Galatima 2,15) Šta je on time želeo da naglasi?

Pavlove reči se moraju razumeti u kontekstu u kojem su izrečene. U pokušaju da svoju braću, jevrejske hrišćane, zadobije za svoja gledišta, Pavle počinje nečim što je prihvatljivo i za njih – tradicionalnim razlikovanjem između Jevreja i neznabožaca. Jevreji su Božji izabranici, kojima je poveren Njegov zakon i koji uživaju blagodati zavetnog odnosa s Njim. Međutim, neznabošci su grešnici; Božji zakon ne obuzdava njihovo ponašanje i oni se nalaze izvan zavetnog obećanja (Efescima 2,12; Rimljanima 2,14). Iako su neznabošci očigledno »grešnici«, u 16. stihu Pavle upozorava jevrejske hrišćane da ih njihove duhovne prednosti ne čine ništa više prihvatljivim pred Bogom, jer se niko ne može opravdati »delima zakona«.

U Galatima 2,16.17 Pavle četiri puta upotrebljava reč »opravdanje«. Šta misli kada kaže »opravdanje«? Vidi i 2. Moj. 23,7 i 5. Moj. 25,1.

Glagol »opravdati« je za Pavla ključna reč. Od trideset i devet puta u Novom zavetu, ona se dvadeset i sedam puta pojavljuje u Pavlovim poslanicama. On se služi njome osam puta u Galatima, uključujući i četiri puta u Galatima 2,16.17. Opravdanje je pravni termin, koji se upotrebljava u sudnicama. Reč je povezana s presudom koju sudija izriče kada objavljuje da je neko oslobođen optužbi koje su podignute protiv njega. Opravdanje je pojam suprotan osudi. Osim toga, reči »pravedan« i »prav« dolaze od istog grčkog korena tako da, kada je neko »opravdan«, to onda znači da se računa i kao »pravedan«. Prema tome, opravdanje obuhvata više nego samo pomilovanje ili oprostjenje; to je proglašenje da je ta osoba pravedna.

Za neke od jevrejskih vernika, međutim, opravdanje se ticalo i odnosa. Ono je obuhvatalo i njihov odnos s Bogom i Njegovim zavetom. Biti »opravdan« značilo je takođe da se ta osoba računa kao verni član Božje zavetne zajednice, Avramove porodice.

Pročitajte tekst u Galatima 2,15-17! Šta Pavle tu govori i kako te njegove reči možete primeniti na svoje hrišćansko iskustvo?

Pavle tri puta naglašava u Galatima 2,16 da se niko ne opravdava »delima zakona«. Šta znači taj njegov izraz »dela zakona«? Kako nam sledeći tekstovi pomažu da razumemo njegovu značenje? Galatima 2,16.17; 3,2.5.10; Rimljanima 3,20.28.

Da bismo bili u stanju da shvatimo izraz »dela zakona«, treba najpre da razumemo šta Pavle podrazumeva pod zakonom. Reč zakon (grčki nomos) ponavlja se 121 put u Pavlovim pismima. On se može odnositi na nekoliko raznih pojmova, uključujući Božju volju za Njegov narod, na prvih pet Mojsijevih knjiga, na celi Stari zavet, pa čak i na opšta načela. Međutim, prvenstveni smisao u kojem ga Pavle upotrebljava jeste celokupna zbirka Božjih zapovesti koje je Bog preko Mojsija dao svome narodu.

Izraz »dela zakona«, prema tome, obuhvata sve zahteve sadržane u zapovestima, koje su objavljene preko Mojsija, bez obzira da li je reč o moralnom ili ceremonijalnom zakonu. Pavle naglašava da bez obzira koliko se naporno neko trudio da sledi i sluša Božji zakon, sama poslušnost nikada neće biti dovoljno dobra da bi nas Bog mogao opravdati, da bi nas mogao proglasiti pravednima. To dolazi otuda što zakon zahteva apsolutnu vernost u mislima i delima – ne samo neko vreme već sve vreme, i ne samo nekim zapovestima već svim zapovestima.

Iako se izraz »dela zakona« ne pojavljuje u Starom zavetu a nema ga ni u Novom, osim u Pavlovim spisima, zaprepašujuća potvrda njegovog značenja pojavila se 1947. godine prilikom otkrivanja rukopisa na Mrtvom moru, zbirke spisa koje je prepisivala grupa Jevreja, zvanih eseni, koja je živela u vreme Isusa Hrista. Iako je napisan na jevrejskom jeziku, jedan rukopis sadrži taj izraz. Naslov rukopisa je *Miqsat Ma'as Ha-Torah*, što bi se moglo prevesti kao »Važna dela zakona«. Rukopis opisuje nekoliko pitanja utemeljenih na biblijskom zakonu o sprečavanju obesvećivanja svetih stvari, uključujući i neka koja su označavala Jevreje kao različite od neznabožaca. Na kraju, pisac kaže da ćete, ako činite ta »dela zakona«, »biti proglašeni pravednima pred Bogom«. Suprotno Pavlu, pisac svojim čitaocima nudi pravednost na temelju ponašanja, a ne na temelju vere.

Koliko dobro držite Božji zakon u ličnom iskustvu? Da li stvarno mislite da zakon držiš tako dobro da biste se mogli opravdati pred Bogom svojim držanjem zakona (Rimljanima 3,10-20)? Ako ne, u kojoj meri vam tvoj odgovor pomaže da razumete šta Pavle ovde govori?

TEMELJ NAŠEG OPRAVDANJA

»Da se nadem u njemu, ne imajući svoje pravde koja je od zakona, nego koja je od vjere Isusa Hrista, pravdu koja je od Boga u vjeri.« (Filibljanima 3,9)

Ne treba da mislimo da su jevrejski hrišćani smatrali da je vera u Hrista nevažna; uostalom, oni su svi bili Hristovi sledbenici. Oni su svi verovali u Njega. Međutim, njihovo ponašanje je pokazivalo da su mislili da vera sama po sebi nije dovoljna, da je morala biti nadopunjena poslušnošću, kao da naša poslušnost nešto dodaje samom delu opravdanja. Opravdanje, oni bi govorili, dobijalo se i verom i delima. Način na koji Pavle nekoliko puta suprotstavlja veru u Hrista delima zakona ukazuje na njegovo snažno protivljenje takvoj vrsti »i jedno i drugo« pristupa. Vera, i samo vera, predstavlja temelj opravdanja.

Za Pavla, osim toga, vera nije neka apstraktna misao; ona je neodvojivo povezana sa Isusom. U stvari, izraz dva puta preveden kao »vera u Hrista« u Galatima 2,16 mnogo je bogatiji od bilo kojeg prevoda. Izraz na grčkom jeziku doslovno znači Isusova »vera« ili »vernost«. To doslovno značenje, prema Pavlu, prikazuje snažnu suprotnost između dela zakona koja činimo i Hristovog dela, učinjenog u našu korist, dela koje je On, svojom vernošću (otuda i »Isusova vernost«) učinio za nas.

Važno je da imamo na umu da vera sama ne doprinosi opravdanju, kao da bi vera bila zaslužna sama po sebi. Umesto toga, vera je sredstvo kojim se hvatamo za Isusa i za Njegova dela učinjena za nas. Mi se ne opravdavamo na temelju svoje vere, već na temelju Hristove vernosti za nas, koju tražimo za sebe verom.

Hristos je učinio ono što je svaki pojedinac propustio da učini, a to je: On je jedini bio veran Bogu u svemu što je činio. Naša nada je u Hristovoj vernosti, a ne u našoj. I kao što jedan pisac kaže: »Mi verujemo u Hrista, ali ne zato da bismo se opravdali tim verovanjem, već da bismo se mogli opravdati Njegovom vernošću Bogu.« (J. Mekrej, *Paul: His Life and Teaching*, str. 355)

Jedan stari sirijski prevod teksta u Galatima 2,16 dobro prenosi značenje Pavlovih reči: »Stoga znamo da se čovek ne opravdava delima zakona, već verom Isusa Mesije, i mi verujemo u Njega, u Isusa kao u Mesiju, da bismo se Njegovom verom, verom Mesije, mogli opravdati, a ne delima zakona.«

Pročitajte tekstove u Rimljanima 3,22.26; Galatima 3,22; Efescima 3,12. i Filibljanima 3,9. Kako nam ti tekstovi, i ono što smo pročitali u prethodno navedenom tekstu, pomažu da razumemo zadivljujuću istinu da je Hristova vernost, Njegova savršena poslušnost Bogu, jedini temelj našeg spasenja?

POSLUŠNOST VERE

Pavle objašnjava da je vera osnovna činjenica u hrišćanskom životu. To je sredstvo kojim se hvatamo za obećanja koja imamo u Hristu. Ali, šta je zaista vera? Šta je njome obuhvaćeno?

Šta nam sledeći tekstovi govore o poreklu vere? 1. Mojsijeva 15,5,6; Jovan 3,14-16; 2. Korinćanima 5,14,15; Galatima 5,6.

Istinska biblijska vera je odgovor Bogu. Vera nije neka vrsta osećanja ili držanja za koje se jednoga dana čovek odlučio zato što Bog to traži od njega. Naprotiv, istinska vera se začinje u srcu koje je obuzeto svešću o zahvalnosti i ljubavi kao odgovorom na Božju dobrotu. I zato, kada Biblija govori o veri, vera uvek odgovara na neku inicijativu koju je Bog preduzeo. U slučaju Avrama, na primer, vera je njegov odgovor na zadivljujuća Božja obećanja koja je dobio (1. Mojsijeva 15,5,6), dok u Novom zavetu Pavle kaže da je vera u krajnjoj liniji utemeljena na našoj svesti o onome što je Hristos učinio za nas na krstu.

Ako je vera odgovor Bogu, šta taj odgovor treba da sadrži u sebi? Šta sledeći tekstovi govore o prirodi vere? Jovan 8,32,36; Dela 10,43; Rimljanima 1,5,8; 6,17; Jevrejima 11,6; Jakov 2,19.

Mnogi ljudi definišu veru kao »verovanje«. Ova definicija je problematična, jer u grčkom jeziku reč »vera« je jednostavno imenički oblik glagola »verovati«. Upotrebiti jedan oblik da bi se definisao drugi bilo bi kao da kažem: »Vera znači imati veru!« Time ne bismo ništa objasnili. Pažljivo istraživanje Biblije otkriva da vera ne obuhvata samo znanje o Bogu, već i mentalnu saglasnost ili prihvatanje tog znanja. Ovo je jedan od razloga zašto je tako važno stvoriti pravilnu sliku o Bogu. Izopačene ideje o Božjem karakteru mogu da doprinesu da čoveku postane teško da veruje. Međutim, intelektualno prihvatanje jevanđelja nije dovoljno, jer u tom smislu i »demoni veruju«. Prava vera utiče i na način na koji čovek živi. U Rimljanima 1,5 Pavle piše o »poslušnosti vere«. On ne kaže da je poslušnost isto što i vera. On hoće da kaže da istinska vera utiče na celinu čovekovog života, a ne samo na um. Ona obuhvata predanje našem Gospodu i Spasitelju Isusu Hristu umesto samog prihvatanja liste pravila. Vera je isto toliko ono što činimo i kako živimo, u koga se uzdamo, kao što je ono u šta verujemo.

DA LI VERA PODUPIRE GREH?

Jedna od najvažnijih optužbi protiv Pavla glasi da njegovo jevanđelje o opravdanju samo verom ohrabruje ljude da greše (Rimljanima 3,8; 6,1). Nema sumnje da su tužioc i mislili da ljudi, ukoliko ne moraju da drže zakon da bi ugodili Bogu, ne treba uopšte da se zabrinjavaju zbog načina na koji žive.

Kako Pavle odgovara na optužbu da doktrina o opravdanju samo verom ohrabruje grešno ponašanje? Galatima 2,17.18.

Pavle na optužbe svojih protivnika odgovara najsnažnijim mogućim izrazima: »Bože sačuvaj!« Iako je moguće da neko pošto dođe Hristu opet upadne u greh, odgovornost sigurno ne počiva na Hristu. Ako kršimo zakon, mi sami smo postali prekršioci zakona.

Kako Pavle opisuje svoje jedinstvo sa Isusom Hristom? Na koji način taj odgovor odbacuje prigovore njegovih protivnika? Galatima 2,19-21.

Pavle nalazi da je dokazivanje njegovih protivnika jednostavno besmisleno. Prihvatanje Hrista verom nije nešto nevažno; nije to igra »nebeskog« pretvaranja, u kojoj Bog proglašava čoveka pravednim bez ikakve stvarne promene u njegovom životu. Nasuprot tome, prihvatiti Hrista verom je izuzetno radikalna potez. On obuhvata potpuno jedinstvo s Hristom – jedinstvo i u Njegovoj smrti i u vaskrsenju. Duhovno govoreći, Pavle ističe da smo se raspeli s Hristom, i da su naši stari grešni putevi, ukorenjeni u sebičnosti, odbačeni (Rimljanima 6,5-14). Mi smo učinili radikalni raskid s prošlošću. Sve je novo (2. Korinćanima 5,17). I mi smo ustali na novi život u Hristu. Uskrsl i Hristos živi u nama, čineći da svakoga dana postajemo sve sličniji Njemu.

Vera u Hrista, prema tome, nije izgovor za greh, već poziv na mnogo dublji, bogatiji odnos s Hristom od onoga koji bi se mogao naći u religiji utemeljenoj na zakonu.

Kako se odnosite prema shvatanju o spasenju verom i samo verom, bez dela zakona? Da li vas, možda, malo plaši, jer ste u opasnosti da pomislite da to može postati izgovor za greh – ili se radujete u njoj? Šta vaš odgovor otkriva o vašem razumevanju spasenja?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Neprestano mi je ukazivano na opasnost da kao Crkva gajimo pogrešna shvatanja o opravdanju verom. Godinama mi je bilo napominjano da će Sotona delovati na poseban način da u vezi s tim izazove pometnju u našim mislima. Bavili smo se Božjim zakonom veoma mnogo, i on je predstavljan našim crkvama skoro isto tako lišen poznavanja Isusa Hrista i Njegovog odnosa prema zakonu kao što je to bila i Kajinova žrtva. Bilo mi je pokazano da su mnogi bili udaljeni od vere zbog pomešanih, nejasnih ideja o spasenju, jer su propovednici radili na pogrešan način da dosegnu do srca ljudi. Činjenica koja je godinama saletala moj um jeste uračunata Hristova pravednost...

»Ne postoji činjenica kojom bismo se morali baviti ozbiljnije, ponavljati je češće, utvrđivati je čvršće u mislima svih nego što je nemogućnost grešnog čoveka da zasluži bilo šta svojim najboljim dobrim delima. Spasenje se dobija samo verom u Isusa Hrista.« (Elen G. Vajt, *Faith and Works*, str. 18.19)

»Zakon zahteva pravednost i to je ono što grešnik duguje zakonu; ali je nemoćan da pruži. Jedini način na koji može da stekne pravednost je preko vere. Verom on može da iznese pred Boga Hristove zasluge, i Gospod stavlja poslušnost svoga Sina na račun grešnika. Hristova pravednost se prihvata umesto čovekovog poraza, i Bog prima, oprašta, opravdava pokajničku dušu koja veruje i ponaša se prema njoj kao da je pravedna, voli je kao što voli svoga Sina.« (Elen G. Vajt, *Selected Messages*, 1. sveska, str. 367)

ZA RAZGOVOR:

- 1. U prvom prethodno navedenom citatu, Duh proroštva kaže da jednu temu ne treba toliko naglašavati kao opravdanje verom. Kao razred, raspravljajte o tome da li su njeni komentari isto tako primenljivi za nas danas kao što su bili kada ih je napisala pre više od stotinu godina? Zašto tako misliš?**
- 2. Zašto Pavle kaže da bi Hristos umro bez ikakve svrhe kada bi se opravdanje moglo steći preko zakona? Galatima 2,21. Šta je time hteo da kaže?**

Sažetak: Petrovo ponašanje u Antiohiji govorilo je da nekadašnji neznabošci ne mogu postati pravi hrišćani ukoliko se pre toga ne obrežu. Pavle je razotkrio neprihvatljivost takve ideje. Bog nikoga ne može proglasiti pravednim na temelju njegovog ponašanja, jer čak ni najbolji među ljudima nisu savršeni. Jedino prihvatanjem onoga što je Bog učinio za nas preko Hrista grešnici se mogu opravdati u Božjim očima.

STAROZAVETNA VERA

Tekstovi za proučavanje: Galatima 3,1-14; Rimljanima 1,2; 4,3; 1. Mojsijeva 15,6; 12,1-3; 3. Mojsijeva 17,11; 2. Korinćanima 5,21.

Tekst za pamćenje: »Hristos je nas iskupio od kletve zakonske postavši za nas kletva, jer je pisano: proklet svaki koji visi na drvetu.« (Galatima 3,13)

Dečak je načinio mali brod, opremljen i obojen kao pravi. Jednoga dana neko mu je ukrao brodić i on je bio očajan. Prolazeći pored starinarnice, ugledao je svoju igračku. Sav srećan, utrčao je u trgovinu i povikao: »Ovo je moj brod!« »Ne«, odgovorio mu je trgovac, »brod je moj jer sam ga platio.« »Da«, usprotivio se dečak, »ali, brod je moj jer sam ga ja načinio!« »U redu« – složio se prodavac starina. »Ako mi platiš dva dolara, brod opet može da bude tvoj!«

Bilo je to mnogo novca za dečaka, koji nije imao ni pare. Ali, bilo kako bilo, odlučio je da će ponovo steći svoj brod. Kosio je travu, obavljao svakovrsne poslove i uskoro imao novac na raspolaganju.

Ponovo se našao u trgovini i rekao: »Želim svoj brod.« Uplatio je traženi novac i dobio igračku. Uzeo ju je u ruke, zagrlio je, poljubio i rekao: »Moj mali dragi brodiću, volim te. Ponovo si moj. Ti si u stvari dvostruko moj. Ja sam te načinio i ja sam te otkupio.«

Tako je i s nama. Mi smo, u izvesnom smislu, dvostruko Gospodnji. On nas je stvorio, pa smo onda dospeli u Sotoninu starinarnicu. Onda je Isus došao, otkupio nas plativši stravičnu cenu – ali ne u zlatu i srebru, već svojom dragocenom prolivenom krvlju. Mi smo Gospodnji stvaranjem i otkupljenjem.

NERAZUMNI GALATI

Kako je Pavle ukorio Galate zbog slušanja judaističkih učitelja? U kom smislu i mi možemo da budemo u opasnosti da padnemo u istu duhovnu zamku, da počnemo kako treba, a da onda skrenemo u legalizam? Galatima 3,1-5.

Nekoliko savremenih prevoda je pokušalo da izrazi pravi smisao Pavlovih reči upućenih »nerazumnim« Galatima. Stvarna reč kojom se Pavle služi u stvari je mnogo oštrija. Ona glasi *anoetoi* i dolazi od reči koja označava zdravo mentalno stanje (*nous*). Doslovno, upotrebljena reč znači »bezuman«. Galati jednostavno nisu razmišljali. Pavle se ovde ne zaustavlja, već kaže: pošto su se tako bezumno ponašali, mora da se upita da ih neki vračar nije začarao. »Ko vas je začarao?« Njegov izbor reči ovde može čak da nagovesti da je konačni izvor njihovog ponašanja sam đavo (2. Korinćanima 4,4).

Pavla je u otpadu Galata najviše čudila činjenica što su oni znali da se spasenje temelji na Hristovom krstu. To svakako nisu mogli da zaborave. Reč prevedena kao »napisan« ili predstavljen u Galatima 3,1 upotrebljavala se da opiše sve obznanjene objave. Pavle u stvari kaže da je krst bio do te mere centralna misao njegovog propovedanja da su Galati u svom umu mogli da sebi predstavljaju Hrista (1. Korinćanima 1,23; 2,2). U izvesnom smislu, Pavle kao da kaže da se oni svojim postupcima odvrću od krsta.

Pavle zatim upoređuje sadašnje iskustvo Galata sa onim koje su stekli kada su prvi put prihvatili veru u Hrista. On to čini postavljajući im nekoliko retoričkih pitanja. Kako su primili Duha, što znači kako su prvi put postali hrišćani? I onda, iz malo drukčije perspektive, zašto im je Bog dao svoga Duha? Da li zato što su učinili nešto da Ga zasluže? Svakako da nisu! Umesto toga, dobili su Ga zato što su poverovali u radosnu vest o onome što je Hristos već učinio za njih. Pošto su tako dobro započeli, šta ih je navelo da misle da se sada moraju osloniti na sopstveno ponašanje?

Koliko često zateknete sebe kako razmišljate: Dobro mi ide. Ja sam zaista dobar kao hrišćanin. Ja ne činim ovo ili ono ... i onda, čini mi se da sam na neki način dovoljno dobar da budem spasen. Šta je pogrešno u takvom razmišljanju?

UTEMELJENI NA PISMU

Sve do sada u svom pismu Galatima Pavle je branio svoje jevanđelje ili opravdanje verom, pozivajući se na dogovor apostola u Jerusalimu (Galatima 2,1-10) i na lična iskustva samih Galata (Galatima 3,1-5). Počev od Galatima 3,6 Pavle se obraća svedočanstvu Pisma da dobije konačnu i završnu potvrdu svog jevanđelja. U stvari, tekstovi u Galatima 3,6 - 4,31 objavljuju dokaze utemeljene na Pismu.

Šta Pavle želi da kaže kada u Galatima 3,6-8. piše o »Pismu«? Vidi i Rimljanima 1,2; 4,3; 9,17.

Važno je da se setimo da u vreme kada je Pavle pisao svoju Poslasticu Galatima, nije bilo novozavetne zbirke svetih spisa. Prema tome, kada se Pavle poziva na Pisma, ima samo Stari zavet na umu.

Starozavetni spisi imaju značajnu ulogu u Pavlovim učenjima. On na njih ne gleda kao na mrtve tekstove, već kao na autoritativnu i živu Božju Reč. U 2. Timotiju 3,16. piše: »Sve je pismo od Boga dano.« Reč prevedena kao dano ili nadahnutu glasi *theopneustos*. Prvi deo reči *theo* znači »Bog«, dok drugi deo *pneustos* znači »nadahnut«. Biblija je od Boga nadahnutu knjiga. Pavle se služi Pismom da pokaže da je Isus obećani Mesija (Rimljanima 1,2), da da uputstva o hrišćanskom življenju (Rimljanima 13,8-10), ali i da dokaže valjanost svoga učenja (Galatima 3,8,9).

Teško je tačno odrediti koliko stotina puta Pavle citira Stari zavet, ali se citati nalaze u svim njegovim poslanicama, osim u najkraćima, poslanicama Titu i Filimonu.

Pažljivo pročitajte tekst u Galatima 3,6-14. Koje reči su u stvari citati iz starozavetnih spisa? Šta nam to govori o tome koliko je autoritativan bio Stari zavet za prve hrišćane, pa i Pavla?

Da li ponekad uhvatiš sebe kako pomisliš da je neki deo Biblije manje nadahnut od drugih delova? Prema Pavlovoj izjavi u 2. Timotiju 3,16, zašto je takvo razmišljanje veoma opasno?

URACUNATI U PRAVEDNE

Šta mislite, zašto se Pavle prvo poziva na Avrama kada na temelju Pisma dokazuje verodostojnost svoje evanđeoske poruke? Galatima 3,6.

Avram je centralna ličnost u judaizmu. Ne samo da je bio praotac jevrejskog naroda već su Jevreji Pavlovog vremena gledali na njega kao na prototip svega što pravi Jevrejin treba da bude. Mnogi su ne samo verovali da je njegova najvažnija karakteristika bila poslušnost već i da je Bog proglasio Avrama pravednim upravo zbog njegove poslušnosti. Uostalom, Avram se odrekao svoga doma i svoje postojbine, prihvatio je obrezanje, pa je čak bio spreman da žrtvuje i svoga sina na Božju zapovest. To je zaista poslušnost. Sa svojim naglašavanjem obrezanja, Pavlovi protivnici su svakako dokazivali svoje teze na ovaj način. Pavle, međutim, iznenađuje svoje protivnike pozivajući se na Avrama – devet puta u Galatima – kao na primer vere umesto na primer držanja zakona.

Razmotrite Pavlovo citiranje teksta iz 1. Mojsijeve 15,6. Šta znači kada on kaže da se Avramu njegova vera uračunala u pravednost? Vidi i Rimljanima 4,3-6, 8-11, 22-24!

Dok je pojam opravdanje bio metafora uzeta iz pravničkog rečnika, reč »primi se« ili »uračuna se« dolazi iz poslovnog sveta. Ona znači »staviti nešto nekome na račun«. Ona je upotrebljena ne samo za Avrama u Galatima 3,6. već se pojavljuje još jedanaest puta u vezi s patrijarhom.

U skladu s Pavlovom metaforom, i na naš račun je stavljena pravednost. Međutim, postavlja se pitanje: Na temelju čega nas Bog uračunava u pravednike? Svakako da se to ne dešava na temelju poslušnosti – uprkos svemu što Pavlovi protivnici tvrde. Bez obzira šta oni govore o Avramovoj poslušnosti, samo Pismo objavljuje da ga je Bog uračunao među pravednike na temelju njegove vere!

Biblija je jasna: Avramova poslušnost nije bila temelj njegovog opravdanja; umesto toga, ona je bila posledica opravdanja. On nije činio što je činio da bi se opravdao; on je to činio zato što je već bio opravdan. Opravdanje navodi na poslušnost, a ne obrnuto.

Šta to znači – da se opravdavamo ne onim što smo činili, već onim što je Hristos učinio za nas! Zašto je to tako dobra vest? Kako da naučimo da ta istina postane naša istina, odnosno da verujemo da se odnosi na nas, bez obzira na naše sadašnje i prošle borbe?

JEVANĐELJE U STAROM ZAVETU

»I Pismo, vidjevši u napredak da Bog vjerom neznabošce pravda, naprijed objavi Avramu: u tebi će se blagosloviti svi neznabošci.« (Galatima 3,8) Pavle piše da je jevanđelje ne samo bilo objavljeno Avramu već ga je objavio sam Gospod; prema tome, to je moralo biti pravo jevanđelje. Ali, kada je Gospod objavio jevanđelje Avramu? Pavlovo citiranje teksta iz 1. Mojsijeve 12,3 ukazuje da je on imao u vidu zavet koji je Bog sklopio s Avramom kada ga je pozvao u 1. Mojsijevoj 12,1-3.

Šta tekst u 1. Mojsijevoj 12,1-3. govori o prirodi zaveta koji je Bog sklopio sa Avramom?

Temelj Božjeg zaveta sa Avramom predstavljaju Božja obećanja. Četiri puta je Bog rekao patrijarhu: »Ja ću!« Božja obećanja Avramu su začuđujuća, zato što su potpuno jednostrana. Bog daje sva obećanja; Avram ništa ne obećava. To je potpuno suprotno od onoga što većina ljudi pokušava u odnosu prema Bogu. Mi ljudi obično obećavamo da ćemo služiti Bogu, ako On bude učinio nešto za nas. Međutim, to je legalizam. Bog nije tražio od Avrama da bilo šta obeća, već samo da verom prihvati Božja obećanja. Naravno, to nije bio lak zadatak, jer je Avram tek morao da nauči da se potpuno osloni na Boga, a ne na sebe (vidi 1. Mojsijeva 22). Pozivanje Avrama pokazuje, prema tome, srž jevanđelja, a to je spasenje verom.

Neki pogrešno zaključuju da Biblija propoveda dva načina spasenja. Oni tvrde da je u Starom zavetu spasenje bilo utemeljeno na držanju zapovesti; a onda, pošto to nije uspevalo, da je Bog ukinuo zakon i učinio da se spasenje može dobiti verom. Ništa ne može biti dalje od istine nego to. Kao što je Pavle napisao u Galatima 1,7. postoji samo jedno jedino pravo jevanđelje!

Koje druge primere spasenja samo verom možete navesti iz Starog zaveta? Vidi na primer, 3. Mojsijeva 17,11; Psalam 32,1-5; 2. Samuilova 12,1-13; Zaharija 3,1-4

Često se čuje izraz »jeftina blagodat«. Ipak, to je pogrešan naziv. Blagodat nije jeftina – ona je besplatna, u najmanju ruku bar za nas. Međutim, mi je uništavamo kada mislimo da svojim delima možemo nešto dodati blagodat, ili kada mislimo da je možemo uzeti kao izgovor da grešimo. Kom ste od ta dva puta skloniji u svom ličnom iskustvu i kako se možete zaustaviti?

OTKUPLJENI OD PROKLETSTVA (GALATIMA 3,9-14)

Nema sumnje da su Pavlovi protivnici bili zbunjeni njegovim oštrim rečima u Galatima 3,10. Svakako da nisu mislili o sebi da se nalaze pod prokletstvom; ako ništa drugo, očekivali su da budu blagosloveni zbog svoje poslušnosti. Ali, Pavle je vrlo jasan: »Jer koji su god od djela zakona, pod kletvom su; jer je pisano: proklet svaki koji ne ostane na svemu što je napisano u knjizi zakonskoj da čini.«

Pavle upoređuje dve potpuno različite mogućnosti: spasenje verom i spasenje delima. Zavetni blagoslovi i zavetna prokletstva zapisani u 5. Mojsijevoj 27. i 28. poglavlju 5. Mojsijeve jasni su jasni i određeni. Oni koji slušaju su blagosloveni, oni koji su neposlušni bivaju prokleti. To znači, ako neko želi da se osloni na poslušnost zakonu za prihvatanje pred Bogom, mora da drži celi zakon. Mi nemamo prava da biramo šta želimo da slušamo, niti smemo misliti da je Bog spreman da zanemari greške koje činimo tu i tamo. To je zaista sve ili ništa.

To je, naravno, loša vest ne samo za neznabošce, već i za Pavlove legalističke protivnike, zato što »svi sagriješiše i izgubili su slavu Božju« (Rimljanima 3,23). Bez obzira koliko se trudimo da budemo dobri, zakon nas mora osuditi kao prekršitelje zakona.

Kako nas je Hristos izbavio od prokletstva zakona? Vidi Galatima 3,13; 2. Korinćanima 5,21.

Pavle uvodi još jednu metaforu da bi objasnio šta je Bog učinio za nas preko Hrista. Reč »otkupiti« znači »iskupiti nekoga iz ropstva«. Reč se upotrebljavala da označi otkupninu plaćenu za oslobađanje talaca ili cenu za oslobađanje nekog roba. Pošto je plata za greh smrt, prokletstvo za propuštanje da se drži zakon često je bila smrt. Otkupnina plaćena za naše oslobađanje nije bila beznačajna; Bog je platio našu otkupninu smrću svoga Sina (Jovan 3,16). Isus nas je otkupio od prokletstva postajući nosilac greha umesto nas (1. Korinćanima 6,20; 7,23). On je dragovoljno preuzeo naše prokletstvo na sebe i pretrpeo umesto nas punu kaznu za greh (2. Korinćanima 5,21).

Pavle citira tekst iz 5. Mojsijeve 21,23 kao biblijski dokaz. U skladu s jevrejskim običajem, neko se nalazio pod Božjim prokletstvom ako je njegovo telo, posle izvršenja smrtne kazne, bilo obešeno na drvo. Isusova smrt na krstu se smatrala primerom te kazne i tog prokletstva (Dela 5,30; 1. Petrova 2,24). Prema tome, nije nikakvo čudo da je krst bio kamen spoticanja za neke Jevreje koji nisu mogli da shvate misao da se Mesija našao pod Božjim prokletstvom. Da, Mesija je poneo prokletstvo, ali ono nije bilo njegovo – bilo je naše.

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Na Hrista je kao na našu zamenu i zalog bilo položeno bezakonje svih nas. Na njega se gledalo kao na prekršitelja, da bi mogao da nas otkupi od prokletstva zakona. Krivica svakog potomka Adamovog pritiskivala je Njegovo srce. Božji gnev protiv greha, strašno ispoljavanje Njegovog nezadovoljstva zbog bezakonja, ispunjavao je dušu Njegovog Sina zaprepašćenjem. U toku celog svog života Hristos je objavljivao grešnom svetu radosnu vest o Očevoj milosti i ljubavi koja oprašta. Spasenje najvećeg grešnika bilo je Njegova tema. Međutim, sada sa strašnim teretom krivice koji je poneo, nije mogao da vidi Očevu pomirljivo lice. Povlačenje božanskog lica od Spasitelja u tom trenutku vrhunskog bola pogodilo je Njegovo srce tugom koju čovek nika-da neće potpuno razumeti. Tako je velika bila ta agonija da je jedva osećao fizički bol.

Sotona je svojim surovim kušanjem slomio Isusovo srce. Spasitelj nije mogao da vidi kroz vrata groba. Nada mu nije predstavljala da će izaći iz groba kao pobednik niti mu je govorila da će Otac prihvatiti Njegovu žrtvu. Plašio se da je greh toliko odvratan Bogu da Njihovo odvajanje mora da bude večito. Hristos je osetio bol koji će grešnik osetiti kada se milost više ne bude zauzimala za grešni rod. Upravo je svest o grehu, koja je prizivala Očev gnev na Njega kao na čovekovog zamenika, učinila da čaša koju je ispijao postane tako gorka i da se skrši srce Božjeg Sina.« (Elen G. Vajt, *Čeznja vekova*, str. 753, original)

ZA RAZGOVOR:

- 1. Čak i danas, u našoj Crkvi, nekima je vrlo teško da prihvate spasenje samo verom, da nas spasava samo Božja blagodat preko Hrista, nezavisno od naših dela. Šta se krije iza oklevanja nekih da prihvate ovu ključnu istinu?**
- 2. Pavle je govorio vrlo oštro o teološkoj zabludi spasavanja delima zakona. Šta nam to govori o važnosti dobre teologije? Zašto mi, kao Crkva, treba da ustanemo, snažno ako bude potrebno, ukoliko se u našoj sredini propovedaju zablude?**

Sažetak: Od početka do kraja u hrišćanskom životu, temelj našeg spasenja je samo vera u Hrista. Upravo je zbog svoje vere u Božja obećanja Avram bio proglašen pravednim, i taj isti dar pravednosti danas je dostupan svakome ko učestvuje u Avramovoj veri. Jedini razlog što nismo osuđeni zbog naših grešaka jeste činjenica da je Isus platio cenu za naše grehe, umirući umesto nas.

PRIORITET OBEĆANJA

Tekstovi za proučavanje: Galatima 3,15-20; 1. Mojsijeva 9,11-17; Matej 5,17-20; 2. Mojsijeva 16,22-26; 1. Mojsijeva 15,1-6.

Tekst za pamćenje: »Jer ako je našljedstvo od zakona, onda već nije od obećanja, a Avramu obećanjem darova Bog.« (Galatima 3,18)

Neko je jednom prilikom upitao nekog političara: »Da li ste održali sva obećanja koja ste dali u toku predizborne borbe?« On je odgovorio: »Pa...dobro, u najmanju ruku održao sam obećanja koja sam nameravao da održim!«

Ko nije, u ovo ili u neko drugo vreme, bio na jednom ili na drugom kraju nekog neodržanog obećanja? Ko nije nekada bio onaj koji je prekršio obećanje ili onaj kojemu je obećanje upućeno, a onda ostalo neispunjeno?

Ponekad ljudi daju obećanja, potpuno namerni da ih ispune, ali kasnije to ipak ne učine; drugi daju obećanja iako znaju – u trenutku kada zvuk napusti njihove usne ili slova stranicu njihovog pisma – da je sve bilo laž.

Na sreću po nas, Božja obećanja spadaju u sasvim drugu kategoriju. Božja Reč je sigurna i nepromenljiva. »Rekoh i dovedu te; naumih i učiniću!« (Isaija 46,11)

U pouci za ovu sedmicu, Pavle skreće našu pažnju na odnos između Božjih obećanja datih Avramu i zakona datih Izrailju, 430 godina posle toga. Kako treba da se razume odnos između te dve kategorije i kakve posledice to ima po propovedanje jevanđelja?

ZAKON I VERA (GALATIMA 3,15-18)

Čak i da su se njegovi protivnici složili da je Avramov život prvenstveno bio obeležen verom, Pavle je znao da će i dalje imati pitanja o tome zašto je Bog Izrailju dao zakon oko četiri stotine godina posle Avrama. Zar nije davanje zakona poništilo sve dotadašnje sporazume?

Zašto Pavle naglašava sličnost između nečijeg testamenta i Božjeg zaveta s Avramom? Galatima 3,15-18.

Zavet i testament se obično razlikuju. Zavet je uglavnom međusobni sporazum između dve ili više osoba, često nazivan i ugovor ili povelja; suprotno tome, testament je izjava jedne pojedinačne osobe. Grčki prevod Starog zaveta, Septuaginta, nikada ne prevodi Božji zavet sa Avramom grčkom rečju koja se upotrebljava kao oznaka međusobnog sporazuma ili ugovora (*syntheke*). Umesto toga, upotrebljava reč koja označava testament ili poslednju volju (*diatheke*). Zašto? Verovatno zato što su prevodioci shvatili da Božji zavet s Avramom nije bio ugovor između dve osobe, u kojem se međusobno razmenjuju obećanja. Naprotiv, Božji zavet je bio utemeljen ni na čemu drugom osim na Njegovoj volji. Nije dodat nikakav uslov: »ako«, »kada« i »međutim«. Jednostavno je trebalo da se Avram osloni na Božju reč.

Pavle se hvata za to dvostruko značenje reči testament i ugovor da bi objasnio posebne karakteristike Božjeg zaveta sa Avramom. I kao što je slučaj s ljudskim testamentom, Božje obećanje se odnosi na posebnog korisnika, Avrama i njegove potomke (1. Mojsijeva 12,1-5; Galatima 3,16); sadrži neko nasleđstvo (1. Mojsijeva 13,15; 17,8; Rimljanima 4,13; Galatima 3,29). Za Pavla je najvažnija nepromenljiva priroda Božjeg obećanja. Baš kao što se ni ljudski testament ne može menjati kada jednom stupi na snagu, tako i davanje zakona preko Mojsija ne može jednostavno ukinuti Božji prethodni zavet sa Avramom. Božji zavet je obećanje (Galatima 3,16), a Bog ni na koji način ne krši svoja obećanja (Isaija 46,11; Jevrejima 6,18).

Zamenite reč zavet rečju obećanje u sledećim tekstovima. Kakva je priroda zaveta u svakom od tih tekstova? Kako razumevanje Božjeg zaveta kao obećanja čini da tekst postaje jasniji, i kako nam to pomaže da jasnije shvatimo šta je zavet? 1. Mojsijeva 9,11-17; 15,18; 17,1-21. Šta nam to govori o Božjem karakteru i koliko možemo da Mu verujemo?

VERA I ZAKON (RIMLJANIMA 3,31)

Pavle se vatreno borio da dokaže prvenstvo vere u čovekovom odnosu s Bogom. On je nekoliko puta izjavljivao da ni obrezanje ni bilo koje drugo »delo zakona« ne predstavljaju preduslov za spasenje, »jer se delima zakona niko neće opravdati« (Galatima 2,16). Štaviše, ne dela zakona, već vera predstavlja obeležje vernika (Galatima 3,7). Ovo ponovljeno poricanje vrednosti dela zakona pokreće pitanje: »Pa zar zakon nema baš nikakve vrednosti? Zar je Bog ukinuo svoj zakon?«

Pošto se spasenje dobija samo verom, a ne delima zakona, da li Pavle hoće da kaže da vera ukida zakon? Šta nam o tome govore sledeći tekstovi? Tekst u Rimljanima 3,31. uporedi s Rimljanima 7,7.12; 8,3. i Matej 5,17-20.

Pavlovo dokazivanje u Rimljanima 3 predstavlja paralelu njegovoj raspravi o veri i zakonu u Galatima. Osećajući da bi njegovi komentari mogli navesti nekoga da zaključi da uzdiže veru na štetu zakona, Pavle postavlja retoričko pitanje: »Kvarimo li dakle zakon vjerom?« Reč prevedena kao »ukidamo /kvarimo/« u Rimljanima 3,31. glasi *katargeo*. Pavle se često služi tom rečju i ona se može prevesti pojmom »ukinuti« (Rimljanima 3,3), »poništiti« (Efescima 2,15) ili »učiniti da ne vredi« (Rimljanima 6,6), čak i »pokvariti« (1. Korinćanima 6,13). Naravno, da je Pavle želeo da izrazi misao da je zakon na neki način bio ukinut na krstu, kao što neki danas tvrde, sada bi bilo najbolje vreme za to. Međutim, Pavle ne samo da odbacuje takvu mogućnost odlučnim »ne« već dodaje da njegovo jevanđelje u stvari »utvrđuje« zakon.

»Plan opravdanja verom otkriva da Bog uzdiže svoj zakon time što zahteva i prinosi žrtvu pomirnicu. Kada bi opravdanje verom ukidalo Božji zakon, ne bi bilo ni potrebe za Hristovom pomiriteljskom smrću koja oslobađa grešnika njegovog greha i tako obnavlja njegov mir sa Bogom. Štaviše, istinska vera obuhvata u sebi neograničenu spremnost na poslušnost Božjoj volji u životu pokoravanja Njegovom zakonu... Istinska vera, utemeljena na savršenoj ljubavi prema Spasitelju, može da navede jedino na poslušnost zakonu.« (*The SDA Bible Commentary*, 6. sveska, str. 510)

Kakve bi bile posledice da je Pavle zaista mislio da vera ukida potrebu za držanjem zakona? Da li, onda, na primer, preljuba više ne bi bila greh, ili krađa, ili čak ubistvo? Razmislite o žalosti, bolu, patnjama koje bi uštedeo sebi kada bi samo poštovao Božji zakon. Kroz koje patnje ste vi ili neko koga poznajete prošli samo zato što niste poštovali Božji zakon?

SVRHA ZAKONA

U Galatima 3,19-29. Pavle se nekoliko puta poziva na zakon. Na koji zakon Pavle prvenstveno misli u tom delu Poslanice Galatima?

Neki, verujući da reč »dokle« u 19. stihu ukazuje da je taj zakon bio samo privremen, pomislili su da se radi o ceremonijalnom zakonu, jer se svrha tog zakona ostvarila na krstu i tako je taj zakon bio ukinut. Iako to samo po sebi ima smisla, izgleda da to nije bila svrha Pavlovog dokazivanja. Iako su i ceremonijalni i moralni zakoni bili »dodati« na Sinaju zbog prestupa, videćemo, razmatrajući sledeće pitanje, da je Pavle u prvom redu imao na umu moralni zakon.

Da li Pavle zaista misli da je zakon bio »dodat«? Ako je zaista tako, čemu je bio dodat i zašto? Uporedi Galatima 3,19. sa Rimljanima 5,13.20.

Pavle ne kaže da je zakon bio dodat Božjem zavetu sa Avramom, kao da bi to bio neki dodatak testamentu kojim se menja njegova prvobitna volja. Zakon je postojao dugo vremena pre Sinaja. Pavle misli, umesto toga, da je zakon bio objavljen Izrailju s jednom potpuno drukčijom svrhom. Trebalo je da se narod ponovo vrati Bogu, da se preusmeri prema Bogu i blagodati koju On nudi svakome ko verom dolazi Njemu. Zakon nam pokazuje naše grešno stanje i našu potrebu za Božjom blagodaću. Zakon nije bio postavljen da bude neka vrsta programa za »zarađivanje« spasenja. Sasvim suprotno tome, Pavle kaže da je zakon dat da se »umnoži prijestup« (Rimljanima 5,20), a to znači da nam mnogo jasnije pokaže šta je greh u našem životu (Rimljanima 7,13).

Dok je ceremonijalni zakon ukazivao na Mesiju i naglašavao svetost i potrebu za Spasiteljem, upravo je moralni zakon, svojim odredbama »ne čini« pokazivao šta je greh, što nam govori da greh nije neki deo našeg prirodnog stanja, već da predstavlja kršenje Božjeg zakona (Rimljanima 3,20; 5,13.20; 7,7.8.13). Upravo zato Pavle i govori: »Jer gdje nema zakona nema ni prijestupa.« (Rimljanima 4,15)

»Zakon deluje kao uveličavajuće staklo. Taj uređaj ne povećava u stvari broj prljavih mesta koja kaljaju odeću, već čini da se bolje istaknu i vide nego što bi se videla golim okom.« (V. Hendriksen, *NT Commentary: Exposition on Galatians*, str. 141)

TRAJANJE BOŽJEG ZAKONA

Da li Pavlova izjava da je zakon dodat na Sinaju znači da zakon nije postojao pre toga? Ako nije tako, u čemu je razlika pre i posle Sinaja? 1. Mojsijeva 9,5,6; 18,19; 26,5; 39,7-10; 2. Mojsijeva 16,22-26.

Bog nije imao potrebe da svoj zakon otkriva Avramu grmljavinom, munjama i smrtnom kaznom (2. Mojsijeva 19,10-23). Zašto je, onda, na taj način dao svoj zakon Izrailjcima? Bilo je to zato što su, u toku svog robovanja u Egiptu, izgubili iz vida Božju veličinu i Njegova visoka moralna merila. Kao posledica, trebalo je da postanu svesni veličine svoje grešnosti i svetosti Božjeg zakona. Otkrivenje na Sinaju je upravo to i učinilo.

Šta je Pavle hteo da kaže kada je naglasio da je zakon bio dodat »dokle dođe sjeme kojemu se obeća«? Galatima 3,16-19.

Mnogi su shvatili ove reči kao da znače da je zakon dat na Sinaju bio privremen; da je proglašen 430 godina posle Avrama i da je ukinut kada se pojavio Hristos. Međutim, to tumačenje se suproti onome što Pavle u Rimljanima govori o zakonu, kao i drugim tekstovima u Bibliji, kao što je, na primer, onaj u Mateju 5,17-19.

Zabluda u koju upadaju čitaoci ovog teksta ogleda se u tome što pretpostavljaju da reč »dokle« uvek ukazuje na ograničeno trajanje vremena. To nije slučaj. Opisujući čoveka koji se boji Boga, Psalam 112,8 kaže: »Utvrđeno je srce njegovo, neće se plašiti sve dok ne bude pobedonosno gledao na neprijatelje svoje« (grčki original). Da li to znači da će se plašiti dok bude pobeđivao svoje neprijatelje? U Otkrivenju 2,25. Isus kaže: »Samo držite čvrsto što imate dokle ne budem došao« (grčki original). Da li Isus misli da posle Njegovog dolaska više nema potrebe da budemo verni? Uloga zakona se nije završila Hristovim dolaskom. On će nastaviti da ukazuje na greh sve dok bude postojao. Pavle u stvari želi da kaže da je Hristov dolazak prekretnica u ljudskoj istoriji. Hristos može da učini i ono što zakon nikada nije mogao da učini – da osigura pravi lek za greh, što znači da opravda grešnika i da svojim Duhom ispunji svoj zakon u njima (Rimljanima 8,3,4)

Da li ste ikada pomislili: kada bi mi Gospod učinio samo ovo, ili samo ono, nikada više ne bih posumnjao u Njega. Setite se onoga što se dogodilo na Sinaju, setite se moćnog ispoljavanja Božje sile pred Izrailjcima – a ipak, šta su učinili? Šta to govori o pravoj veri i kako da je steknemo i sačuvamo? (Kološanima 2,6)

NADMOĆNOST OBEĆANJA

»Ovo je onaj što bješe u crkvi u pustinji s anđelom, koji mu govori na gori Sinajskoj, i s ocima našijem, koji primi riječi žive da ih nama da.« (Dela 7,38)

U Galatima 3,19.20 Pavle nastavlja svoj tok misli o zakonu koji ne ukida zavet blagodati; to je važno, jer u slučaju da je teologija njegovih protivnika bila pravilna, zakon bi učinio upravo to. Razmisli, onda, kakav bi bio naš položaj kao grešnika kada bismo se morali oslanjati na svoje držanje zakona radi spasenja, umesto na Božju blagodat. Mi bismo na kraju zaista ostali bez ikakve nade!

Iako su pojedini Pavlovog komentara u Galatima 3,19.20 teški, njegova osnovna misao je jasna: zakon je pomagač obećanju, jer je bio objavljen posredstvom anđela i Mojsija. Veza anđela sa objavljivanjem zakona nije spomenuta u 2. Mojsijevoj, ali se spominje na nekoliko drugih mesta u Bibliji (5. Mojsijeva 33,2; Dela 7,53; Jevrejima 2,2). Pavle upotrebljava reč »posrednik« u 1. Timotiju 2,5 u odnosu na Hrista, ali njegovi komentari ovde veoma snažno nagoveštavaju da ima na umu tekst u 5. Mojsijevoj 5,5 gde Mojsije govori: »Ja tada stajah između Gospoda i vas, da vam javim riječi Gospodnje, jer vas bješe strah od ognja i ne iziđoste na goru.«

Iako je objavljivanje zakona na Sinaju bilo veličanstveno, izvršeno u prisutnosti bezbrojnih anđela, ono je ipak bilo posredno. Potpuno suprotno tome, Božje obećanje Avramu (a preko njega i svim vernicima) bilo je neposredno, jer nije bilo potrebe za posrednikom. I na kraju, koliko god je zakon bio važan, ništa nije moglo da zameni obećanje o spasenju verom putem blagodati. Nasuprot tome, zakon nam pomaže da bolje razumemo kako je stvarno veličanstveno to obećanje.

Kako bi objasnio prirodu Avramovih neposrednih susreta s Bogom? Kakve blagoslove donosi takva neposredna Božja blizina? Vidi 1. Mojsijeva 15,1-6; 18,1-33; 22,1-18.

Setite se mnogih drugih susreta ljudi i Boga u Bibliji – Adama i Eve (1. Mojsijeva 3); Jakovljeve lestvice (1. Mojsijeva 28); Pavle na putu u Damask (Dela 9). Možda vi niste iskusili ništa tako dramatično, ali, na koji način se Bog otkrivao vama? Osim toga, upitajte sebe, da nije nešto u vašem životu onemogućilo takvu vrstu susreta kakvu je Avram imao s Bogom? Ako je tako, koje korake biste morali da preduzmete da bi došlo do promene?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»U svojim ropskim okovima, narod je u velikoj meri izgubio znanje o Bogu i o načelima zaveta sa Avramom. Izbavljajući ih iz Egipta, Bog je želeo da im otkrije svoju moć i svoju milost, da bi mogli da budu navedeni da Ga zavole i da Mu veruju. Doveo ih je do Crvenog mora – gde je zbog potere Egipćana spasenje izgledalo nemoguće – da bi mogli da shvate svoju krajnju bespomoćnost, svoju potrebu za božanskom pomoći; a onda ostvario njihovo izbavljenje. Na taj način su se ispunili ljubavlju i zahvalnošću prema Bogu i poverenjem u Njegovu moć da im pomogne. Vezao ih je za sebe kao njihov Izbavitelj iz zemaljskih okova.

Međutim, postojala je jedna još veća istina koja se morala urezati u njihove misli. Živeći usred idolopoklonstva i pokvarenosti, nisu imali nikakvo pravo shvatanje o Božjoj svetosti, o izuzetnoj grešnosti svoga srca, o svojoj krajnjoj nesposobnosti da sami od sebe budu poslušni Božjem zakonu, i o svojoj potrebi za Spasiteljem. Sve to su još morali da nauče.« (Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 371. original)

»Božji zakon, izgovoren u strašnoj veličanstvenosti sa Sinaja, predstavlja izricanje osude nad grešnikom. Služba zakona je da osudi, ali u njemu nema sile da oprostili ili da iskupi.« (*The SDA Bible Commentary*, 6. sveska, str. 1094)

ZA RAZGOVOR:

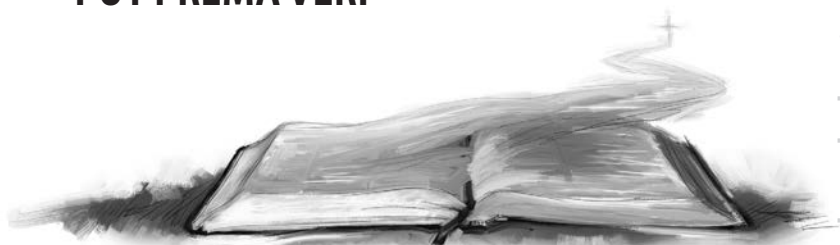
1. Razmislite o celoj ideji obećanja, a posebno o prekršenim obećanjima.

Šta mislite o onima koji su prekršili svoja obećanja data vama? Imali neke razlike ako je neko nameravao da ispuni obećanje, pa nije mogao, ili je promenio mišljenje, ili nikada nije ni nameravao da ga ispuni, a vi ste to shvatili? Šta se dogodilo s vašim poverenjem posle neispunjenog obećanja, bez obzira na razlog? Koliko vam znači kada znate da se možete osloniti na Božja obećanja? Ili bi trebalo da se upitate: kako da naučim da se oslonim na Božja obećanja?

2. Na koji način se nalazimo u opasnosti da se pokvarimo pod uticajem svoje okoline u tolikoj meri da izgubimo iz vida važne istine koje nam je Bog dao? Kako da postanemo svesni tih pokvarenih uticaja i kako da im se odupremo?

Sažetak: Davanje zakona na Sinaju nije ukinulo obećanje koje je Bog dao Avramu, niti je zakon promenio sadržinu zavetnih obećanja. Zakon je bio objavljen da ljudi postanu svesni prave veličine svoje grešnosti i da prepoznaju svoju potrebu za Božjim obećanjima Avramu i njegovim potomcima.

PUT PREMA VERI

Tekstovi za proučavanje: Galatima 3,21-25; 3. Mojsijeva 18,5; Rimljanima 3,9-19; 1. Korinćanima 9,20; Rimljanima 3,1.2; 8,1-4.

Tekst za pamćenje: »Ali pismo zatvori sve pod grijeh, da se obećanje dade kroz vjeru Isusa Hrista onima koji vjeruju.« (Galatima 3,22)

Golubovi pismonoše su poznati po svojoj sposobnosti da lete stotinama kilometara na dan i da stignu na svoje odredište sa zavidljivošću tačnošću. Ipak, čak i najbolji golubovi pismonoše ponekad izgube orijentaciju i nikada se ne vrte na svoje polazište. Najgori takav slučaj dogodio se u Engleskoj, kada se oko pedeset i pet hiljada takvih ptica, vrednih preko šest stotina hiljada dolara, nikada nije vratilo na svoje polazište. Sve do današnjeg dana uzrok te pojave ostao je nerazjašnjen.

I kao što je većina od nas iskusila na ovaj ili onaj način, izgubiti orijentaciju ili se izgubiti nije ugodno. To nas ispunjava strahom i zabrinutošću; može dovesti i do trenutaka panike.

Isto to vredi i na duhovnom području. Čak i pošto prihvatimo Hrista, možemo se izgubiti ili izgubiti orijentaciju, tako da se više nikada ne vratimo Gospodu.

Međutim, dobra je vest da nas Bog nije prepustio nama samima. On je obeležio put koji vodi prema veri, kakva je otkrivena u jevanđelju, i taj put obuhvata i zakon. Mnogi se trude da razdvoje zakon i jevanđelje, neki ih čak smatraju međusobno suprotnim. Ali, ne samo da je takvo mišljenje pogrešno već ima i tragične posledice. Bez zakona, mi ne bismo imali ni jevanđelja. Zaista je teško razumeti jevanđelje bez zakona.

ZAKON I OBEĆANJE

»Eda li je, dakle, zakon protivan obećanjima Božijim?« (Galatima 3,21)

Osećajući da bi njegovi komentari mogli da navedu njegove protivnike da zaključe da se on prezrivo odnosi prema zakonu, ili da su njegovi komentari o prednosti Božjih obećanja pred zakonom samo prikriveni način obaranja Mojsijevog zakona i Tore, Pavle postavlja upravo ono pitanje koje je njima bilo na umu: »Da li ti govoriš da se zakon suproti Božjim obećanjima?« Pavle sam daje naglašen odgovor: »Bože sačuvaj!« Njihov zaključak je nemoguć, jer se Bog ne protivi samome sebi. Bog je dao i obećanje i zakon. Zakon nije ustuknuo pred obećanjem. Zakon i obećanje samo imaju različite uloge i funkcije u Božjem sveukupnom planu spasenja.

Koja su pogrešna shvatanja o ulozi zakona gajili Pavlovi protivnici? Uporedi Galatima 3,21; 3. Mojsijeva 18,5 sa 5. Mojsijeva 6,24.

Ti ljudi su verovali da je zakon u stanju da im da duhovni život. To njihovo mišljenje verovatno je proizlazilo iz pogrešnog tumačenja starozavetnih tekstova kao što su 3. Mojsijeva 18,5 i 5. Mojsijeva 6,24, gde zakon govori kako oni koji su obuhvaćeni Božjim zavetom treba da žive. Zakon je zaista uređivao život u okviru zaveta, ali su oni zaključili da je zakon izvor čovekovog odnosa prema Bogu. Međutim, Biblija je jasna da je sposobnost »davanja života« sila koja pripada samo Bogu i Njegovom Duhu (2. O carevima 5,7; Nemija 9,6; Jovan 5,21; Rimljanima 4,17). Zakon nikoga ne može oživeti ni u duhovnom smislu. Međutim, to ne znači da se zakon suproti Božjem obećanju.

Trudeći se da dokaže nesposobnost zakona da nekome daruje život, Pavle je u Galatima 3,22. napisao: »A pismo zatvori sve pod grijeh, da se obećanje dade kroz vjeru Isusa Hrista onima koji vjeruju.« U Rimljanima 3,9-19. Pavle citira niz stihova iz Starog zaveta da pokaže koliko smo mi kao ljudi zli. Poredak tih stihova nije slučajna. Pavle počinje od suštine problema greha – sebičnim držanjem koje muči ljudsko srce – a onda prelazi na stihove koji opisuju raširenost greha i njegovu sveopštost. Šta želi da naglasi? Zbog raširenosti greha i ograničenja zakona, obećanje o večnom životu može da dođe do nas samo Hristovom vernošću koja se pripisuje nama.

Iako zakon ne može da nas spase, koje nam velike blagoslove donosi naša vernost zakonu? Drugim rečima, koje ste praktične koristi iskusi u svom životu zahvaljujući poslušnosti Božjem zakonu?

»POD ZAKONOM ČUVANI«

У Галатима 3,23. Павле пише да »прије доласка вјере бисмо под законом чувани«. Под »nama« Павле мисли на јеврејске вернике у галатијским црквима. Они су ти који познају закон, а Павле се посебно њима обраћа још од текста у Галатима 2,15. То се може видети на основу супротности између »nas« у Галатима 3,23. и »vas« у Галатима 3,26.

У Галатима 3,23. стоји: »прије доласка вјере«; али у грчком оригиналу стоји »прије него што вјера« дође. Пошто Павле упоређује место закона пре и после Христа (Галатима 3,24), »вјера« се највероватније односи на нашу веру, а не на хришћанску веру уопште.

Павле каже да су Јевреји били »под законом чувани« пре Христовог доласка. Шта то значи »под законом«? Упоређи Галатима 3,22.23 са Римљанима 6,14.15; 1. Коринћанима 9,20; Галатима 4,4.5.21; 5,18.

Павле се служи изразом »под законом« дванаест пута у својим посланицама.

1. »Под законом« значи под његовом силом или казном (Галатима 4,21). Павлови противници у Галатији су покушавали да стекну животодавну праведност послушношћу закону. Међутим, као што је Павле већ разјаснио, то је немогуће (Галатима 3,21.22), јер без Христа не можемо бити послушни закону. Павле ће касније чак указати да су својом жељом да буду под законом Галати у ствари одбацивали Христа (Галатима 5,2-4).

2. »Под законом« - у смислу бити под осудом закона (Римљанима 6,14.15). Пошто закон не може да донесе помirenje за грех, кршење његових захтева коначно доноси осуду. То је стање у којем се налази целокупни људски род. Закон делује као тамничар, затварajući све који су га прекршили и тако навукли на себе смртну осуду. И као што ћемо видети у сутрашњем делу поуке, употреба речи »чувар« (Галатима 3,23) указује да је то управо оно што Павле жељи да каже изразом »под законом« у овом тексту.

Сродна грчка реч *ennomos*, обично преведена као »под законом«, дословно значи »у оквиру закона« и односи се на живот по захтевима закона преко јединства с Христом (1. Коринћанима 9,21). »Delima zakona«, односно покушајима да се закон држи независно од Христа, нико се не може оправдати, јер ће само они који су се оправдали вером бити живи (Галатима 3,11). Ова истина не укида закон, она само показује да нам закон не може дати вечни живот.

ZAKON KAO NAŠ »STRAŽAR«

Pavle daje dva osnovna zaključka o zakonu: (1) zakon ne ukida niti poništava Božje obećanje dato Avramu (Galatima 3,15-20); (2) zakon nije suprotan obećanju (Galatima 3,21.22). Koju ulogu, onda, zapravo ima zakon? Pavle piše da je bio dodat »radi grijeha« (Galatima 3,19), a onda proširuje ovu misao služeći se s još tri pojma ili izraza u vezi sa zakonom: čuvani (3,23), zatvoreni (3,23) i čuvar (3,24).

Uz molitvu i vrlo pažljivo pročitajte tekst u Galatima 3,19-24. Šta Pavle kaže o zakonu?

Savremeniji prevodi tumače Pavlove komentare o zakonu u Galatima 3,19 na potpuno negativan način. Međutim, originalni grčki jezik nije ni izdaleka tako jednostran. Grčka reč, prevedena kao »čuvani« (3,23) doslovno znači »čuvati«. Iako se može upotrebiti i u negativnom smislu, kao »držati u pokornosti« ili »stražariti nad« (2. Korinćanima 11,32), u Novom zavetu ona uglavnom ima mnogo pozitivniji smisao »zaštiti« ili »održati« (Filibljanima 4,7; 1. Petrova 1,5). Isto se to odnosi i na reč prevedenu kao »zatvoriti« (Galatima 3,23). Ta reč se može prevesti kao »zatvoriti« (1. Mojsijeva 20,18), kao »zarobiti« (2. Mojsijeva 14,3; Isus Navin 6,1; Jeremija 13,19); kao »okružiti« (Luka 5,6) ili »ograničiti« (Rimljanima 11,32). Kao što ti primeri pokazuju, zavisno od konteksta, ta reč može da ima i negativne i pozitivne prizvuke.

Koje blagoslove je zakon, i moralni i ceremonijalni, obezbedio sinovima Izrailjevim? Rimljanima 3,1.2; 5. Mojsijeva 7,12-24; 3. Mojsijeva 18,20-30.

Iako Pavle može da progovori o zakonu negativnim izrazima (Rim. 7,6; Galatima 2,19), ima i mnogo pozitivnih izraza koje on izriče o zakonu (Rimljanima 7,12.14; 8,3.4; 13,8). Zakon nije bio prokletstvo koje bi Bog izrekao nad Izrailjem; sasvim suprotno, trebalo je da zakon posluži na blagoslov. Iako njegov žrtveni sistem nije mogao da konačno ukloni greh, ukazivao je na obećanog Mesiju koji je to mogao, a njegovi zakoni koji su usmeravali ljudsko ponašanje zaštili su Izrailja od mnogih zala koja su mučila ostale civilizacije. U svetlosti Pavlovih pozitivnih komentara o zakonu na drugim mestima, bilo bi pogrešno razumeti njegov komentar ovde u potpuno negativnom smislu.

Razmislite o nečem dobrom što je bilo zloupotrebjeno. Na primer, medikament načinjen da ukloni bolest, neko može da upotrebi kao drogu. Koje ste primere ovog istog načela mogli da vidite u sopstvenom životu? Kako nam znanje da se nešto dobro može i zloupotrebti pomaže da razumemo čime se Pavle ovde bavi?

ZAKON KAO NAŠ ČUVAR

U Galatima 3,23 Pavle opisuje zakon kao silu koja nas čuva i štiti. Sa čim ga upoređuje u 24. stihu i šta to znači?

Reč prevedena kao »čuvar« dolazi od grčke reči *paidagogos* (učitelj, pedagog). Neki prevodi se služe nazivima kao što su »redar«, »staratelj«, čak i »stražar«, ali nijedna reč nije sama u stanju da potpuno pokrije celo značenje ove reči. *Pedagogos* je u rimskom društvu bio rob kome je bila poverena neka vrsta nadzora nad sinovima njegovog gospodara od vremena kada napune šest ili sedam godina pa sve dok ne dostignu zrelost. Osim što se morao starati o fizičkim potrebama svojih šticećenika, higijeni, ishrani i odeći, on ih je štitio od bilo koje opasnosti, vodio nadzor nad njima da redovno odlaze u školu i da rade svoje domaće zadatke. Zatim, trebalo je da ih uči moralnim vrlinama i da se stara da ih pokažu u stvarnom životu.

Iako su neki pedagogi bili ljubazni i omiljeni među svojim šticećenicima, stara literatura ih pretežno opisuje kao stroge redare ili nadzornike. Oni su osiguravali disciplinu i poslušnost ne samo oštrim pretnjama već i bičevanjem i šibanjem.

Pavlov opis zakona kao pedagoga dalje razjašnjava njegovo razumevanje uloge zakona. Zakon je bio dodat da ukaže na greh i da osigura pouku. Već i sama priroda tog zadatka znači da zakon ima i svoje negativne strane, i to zato što nas opominje i osuđuje kao grešnike. Ipak, i taj negativni aspekt Bog upotrebljava za naše dobro, jer nas osuda zakona upućuje na Hrista. Prema tome, zakon i jevanđelje nisu u neskladu. Bog je odredio da rade zajedno na našem spasenju.

»U ovom tekstu (Galatima 3,24), Sveto pismo preko apostola govori posebno o moralnom zakonu. Zakon nam otkriva greh i navodi nas da osetimo svoju potrebu za Hristom i uteknemo Njemu tražeći oprostjenje i mir, pokazujući pokajanje pred Bogom i veru u Gospoda Isusa Hrista.« (Elen G. Vajt, *Selected Messages*, 1. sveska, str. 234)

Kada ste poslednji put uporedili svoje postupke, reči i misli sa zakonom? Učinite to sada, upoređujući ih ne samo sa slovom zakona već i sa duhom (Matej 5,28; Rimljanima 7,6). Kakav je rezultat? Šta vaš odgovor govori o onome što Pavle naglašava u ovoj poslanici?

ZAKON I VERNIK (GALATIMA 3,25)

Mnogi su tumačili Pavlov komentar u Galatima 3,25. kao potpuno odbacivanje zakona. Međutim, takva ocena ima malo smisla u svetlosti Pavlovih pozitivnih komentara o zakonu na drugim mestima u Bibliji. Šta je onda želeo da kaže?

Prvo, mi više nismo pod prokletstvom zakona (Rimljanima 8,3). Kao vernici, mi smo u Hristu i uživamo prednost da budemo pod blagodaću (Rimljanima 6,14.15). To nam daje slobodu da celim srcem služimo Gospodu, bez straha da budemo prokleti zbog grešaka koje činimo u toku tog procesa. I to je istinska sloboda u jevandelju, što se radikalno razlikuje od toga da samo slušamo zakon – što neki ljudi smatraju »slobodom« u Hristu. Ali, neposlušnost zakonu, umesto toga, predstavlja greh, a greh je sve drugo samo ne sloboda (Jovan 8,34)

Šta znači više ne biti pod osudom zakona? Kako ta prekrasna istina utiče na način našeg života? Rimljanima 8,1-3.

Kao posledica činjenice da smo preko Hrista dobili oproštenje, menja se i naš odnos prema zakonu. Mi smo sada pozvani da živimo životom koji je ugodan Bogu (1. Solunjanima 4,1); Pavle govori o tome kao o hodanju po Duhu (Galatima 5,18). To ne znači da moralni zakon više nije upotrebljiv – to nikada nije ni bilo problem. Kako bi i mogao da bude kada smo tako jasno sagledali da moralni zakon definiše greh i da je moralni zakon zapisan u našem srcu?

Pošto je zakon prepis Božjeg karaktera, slušajući zakon mi jednostavno odražavamo Njegov karakter. Ali, i više nego to, mi sledimo ne samo niz pravila već primer Isusa koji je za nas učinio ono što zakon nikada ne bi mogao učiniti: On je napisao zakon na zidovima našeg srca (Jevrejima 8,10) i omogućio da se pravedni zahtevi zakona ispune u nama (Rimljanima 8,4). To znači, preko našeg odnosa sa Hristom mi smo dobili snagu da budemo poslušni zakonu kao nikada pre toga.

Pročitajte tekst u Rimljanima 8,4. O čemu Pavle ovde govori? Kako se to obećanje pokazalo u vašem životu? U isto vreme, uprkos svim pozitivnim promenama koje ste iskusili, zašto spasenje uvek mora da bude utemeljeno na onome što Hristos čini za nas, a ne na onome što smo mi učinili za sebe?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Pitali su me o zakonu u Poslanici Galatima: koji je zakon učitelj koji treba da nas dovede Isusu? Ja odgovaram: oba, i ceremonijalni i moralni zakon - Deset zapovesti. Hristos je bio temelj celokupnog jevrejskog uređenja. Aveljeva smrt bila je posledica Kajinovog odbijanja da prihvati Božji plan u školi poslušnosti, kako bi bio spasen krvlju Isusa Hrista, simbolički predstavljenom žrtvenim prinosom koji je ukazivao na Hrista. Kajin je odbio da prolije krv koja je simbolički predstavljala Hristovu krv koja će biti prolivena za svet. Ovu celu ceremoniju je pripremio sam Bog, a Hristos je postao temelj celog sistema. To je početak njegovog delovanja kao učitelja da privede grešna ljudska oruđa razumevanju činjenice da je Hristos temelj celokupnog jevrejskog uređenja.

Svi koji su obavljali službu povezanu sa svetilištem dobijali su stalne pouke o Hristovoj intervenciji u korist ljudskog roda. Ta služba je bila određena da u svakom srcu rasplamsa ljubav prema Božjem zakonu, koji je i zakon Njegovog carstva.« (Elen G. Vajt, *Selected Messages*, 1. sveska, str. 233)

»Zakon deset zapovesti ne treba da se posmatra kao zakon koji zabranjuje, već kao zakon koji nudi milost. Njegove zabrane su sigurna garancija sreće u poslušnosti. Kada se prihvati u Hristu, on izgrađuje u nama čistotu karaktera koja će nam donositi radost u toku večnih vremena. Za poslušne on predstavlja zaštitni zid.« ((Elen G. Vajt, *Selected Messages*, 1. sveska, str. 235)

ZA RAZGOVOR:

- 1. Mi se često borimo s pitanjem kako da pobedimo greh u svom životu? Koja obećanja o pobedi nad grehom imamo u Bibliji? Kako možemo da se postavimo da bismo pripomogli da se ta obećanja obistine u našem životu? U isto vreme, zašto moramo da budemo veoma pažljivi da sve svoje nade u spasenje ne temeljimo na svojim poredama, već na poredama koje je Hristos postigao za nas?**
- 2. Često slušamo hrišćane kako tvrde da je zakon ukinut. Ti isti hrišćani će zatim vatreno govoriti protiv greha što znači, naravno, da ne misle ozbiljno da je zakon ukinut. Šta, onda, zaista misle kada kažu da je zakon ukinut? Napomena: O kojoj zapovesti je obično reč kada počinju da tvrde da je zakon ukinut?**

Sažetak: Zakon je proglašen da bi ukazao grešnicima na njihovu potrebu za Spasiteljem, za Hristom. Kao čuvar i pedagog on nam daje pouke o Bogu i pruža zaštitu od zla. Ali, kao stražar, ukazuje i na našu grešnost i proglašava osudu. Hristos nas oslobađa od osude zakona i upisuje svoj zakon u naše srce.

OD ROBOVA DO NASLEDNIKA

Tekstovi za proučavanje: Galatima 3,26 – 4,20; Rimljanima 6,1-11; Jevrejima 2,14-18; 4,14.15; Rimljanima 9,4.5.

Tekst za pamćenje: »Tako već nijesi rob, nego sin; a ako si sin, i našljednik si Božji kroz Isusa Hrista.« (Galatima 4,7)

Pavle govori Galatima da više ne treba da žive i rade kao robovi, već kao sinovi i kćeri Božje, sa svim pravima i prednostima toga zvanja. Njihov položaj je bio veoma sličan položaju obeshrabrenog kineskog novoobraćenog hrišćanina koji je došao da razgovara sa svojim kineskim bratom u Hristu:

»Bez obzira koliko se molim, bez obzira koliko se trudim, nikako mi ne izgleda da sam dovoljno veran svom Gospodu. Sve mi se čini da gubim svoje spasenje.« Brat Ni mu je odgovorio: »Vidiš li tamo onog psa? To je moj pas. Obučen je da se pristojno ponaša u kući. Nikada ne pravi nered. Poslušan je, pravo je uživanje imati ga u kući. Međutim, tamo u kuhinji nalazi se moj sin, koji je još mali. Stalno pravi nered, razbacuje hranu unaokolo, prlja svoju odeću. Ali, ko će naslediti moje imanje? Moj pas sigurno neće, moj sin je moj naslednik! Ti si naslednik Isusa Hrista, jer je On umro za tebe.« (L. Nikols, *Hebrews: Patterns for Living*, str. 31)

I mi smo Božji naslednici, ne zbog naših zasluga, već zbog Njegove blagodati. U Hristu imamo mnogo više nego što smo ikada imali pre Adamovog greha; to je nešto što Pavle očajnički pokušava da objasni galatijskim vernicima, koji su bili skoro skrenuli sa svog puta.

NAŠ POLOŽAJ U HRISTU (GALATIMA 3,26-29)

Imajući na umu tekst u Galatima 3,25, pročitajte tekst u Galatima 3,26. Kako nam on pomaže da razumemo svoj odnos prema zakonu, sada kada smo otkupljeni u Hristu?

Reč »jer« u početku 26. stiha ukazuje da Pavle vidi neposrednu vezu između ovog stiha i prethodnog. Na isti način kao što je gospodarev sin bio pod nadzorom pedagoga samo dok je bio maloletnik, tako isto, kaže Pavle, i oni koji u veri dolaze Hristu nisu više maloletnici; njihov odnos prema zakonu se promenio zato što su sada odrasli Božji »sinovi«.

Pojam »sin« u ovom stihu sigurno se ne odnosi samo na muški rod; Pavle jasno uključuje i ženski rod u tu kategoriju (Galatima 3,28). Razlog zašto se služi pojmom sin umesto pojmom deca svakako treba pripisati činjenici da Pavle govori o porodičnom nasleđstvu koje je prelazilo na muške potomke, ali i starozavetnoj tradiciji koja je sve Izrailjce svrstavala među »sinove Božje« (5. Mojsijeva 14,1; Osija 11,1). U Hristu, sada su i neznabošci uživali poseban sinovski odnos s Bogom, koji je nekada bio rezervisan isključivo za Izrailjce.

Šta krštenje čini tako značajnim događajem? Galatima 3,27.28; Rimljanima 6,1-11; 1. Petrova 3,21.

Pavlova upotreba reči »jer« u 27. stihu ukazuje još jednom na logički razvoj njegovog dokazivanja. Pavle gleda na krštenje kao na radikalnu odluku da čovek svoj život sjedini s Hristovim. U Rimljanima 6, simbolički opisuje krštenje kao naše sjedinjenje s Hristom, i u Njegovoj smrti i u Njegovom uskrsenju. U Galatima, Pavle se služi drugačijom metaforom: krštenje je delo odevanja Hristom. Pavlova terminologija podseća na prekrasne tekstove u Starom zavetu koji govore o odevanju u pravednost i spasenje (Isaija 61,10; O Jovu 29,14). »Pavle posmatra krštenje kao trenutak kada Hristos, slično odeći, zaogrće vernika sobom. Iako se ne služi tim pojmom, Pavle opisuje pravednost koja se uračunava verniku.« (F. Matera, *Galatians*, str. 145) Naše jedinstvo s Hristom, simbolički predstavljeno krštenjem, znači da ono što je istina o Hristu istina je i o nama. Pošto je Hristos »sjeme« Avramovo, kao »sunašljednici Hristovi« (Rimljanima 8,17) vernici su takođe naslednici svih zavetnih obećanja upućenih Avramu i njegovim potomcima.

Razmišljajte o činjenici da je ono što je istina o Hristu istina i o nama. Kako bi ta zadivljujuća istina morala da utiče na svako područje našeg života?

ZAROBLJENICI OSNOVNIH NAČELA

Uporedivši naš odnos prema Bogu sa odnosom sinova i nasljednika, Pavle sada razrađuje ovu metaforu uključujući i tematiku nasljedstva u Galatima 4,1-3. Pavlova terminologija upućuje na situaciju kada je neki vlasnik velikog imanja umro, ostavljajući celokupno imanje najstarijem sinu. Međutim, njegov sin je još maloletan. I kao što se često dešava s testamentima čak i danas, testament određuje da će sin biti pod starateljstvom sve dok ne stekne punoletstvo. Iako ima pravo na vlasništvo nad celim imanjem, kao maloletnik nalazi se tek malo iznad položaja roba. Pavlova analogija je slična analogiji s pedagogom u Galatima 3,24, ali je u ovom slučaju vlast pristava i upravnika daleko veća i mnogo važnija. Oni su odgovorni ne samo za vaspitanje vlasnikovog sina već nose odgovornost i za sve finansijske i upravljačke delatnosti, sve dok sin ne bude dovoljno zreo da sam preuzme te dužnosti.

Šta Pavle ponovo naglašava u Galatima 4,1-3. što treba da nam pomogne da shvatimo ulogu koju zakon treba da ima u našem životu, čak i sada kada smo u Hristu?

Ostaje nejasno šta Pavle podrazumeva pod »stihijama svijeta« (Gal. 4,3,9) ili »osnovnim načelima« kao što drugi prevodi glase. Grčka reč *stoiheia* znači »elementi«. Neki su u njima videli opis osnovnih elemenata od kojih se sastoji svemir (2. Petrova 3,10,12), ili demonskih sila koje upravljaju ovim zlim vremenom (Kološanima 2,15); ili osnovnih načela verskog života, azbuke religije (Jevrejima 5,12). Pavlovo naglašavanje maloletničkog položaja ljudskog roda pre Hristovog dolaska (Galatima 4,1-3) nagoveštava da on ovde ipak govori o osnovnim načelima verskog života. Ako je tako, Pavle kaže da je starozavetni period, sa svojim zakonima i žrtvama, bio samo evanđeoski bukvar koji opisuje osnove spasenja. Prema tome, koliko god su važni i poučni ceremonijalni zakoni bili za Izrailja, oni su ipak samo senka onoga što treba da dođe. Nikada nije bilo namere da oni zauzmu Hristovo mesto. Prilagođavati nečiji život tim načelima umesto Hristu bilo bi slično želji da se vratimo u neki stariji vremenski period. Da se Galati vrate tim osnovnim elementima pošto je Hristos već došao, bilo bi kao da odrasli sin iz Pavlove analogije poželji da ponovo bude maloletnik.

Iako dečja vera može biti pozitivna (Matej 18,3), da li se ona može izjednačiti sa duhovnom zrelošću? Ili ćete, možda, kazati da će vaša vera postajati sve sličnija dečjoj veri što budete više duhovno odrastali? Koliko je dečja i »bezazlena« i puna poverenja vaša vera?

»POSLA BOG SINA SVOJEGA« (GALATIMA 4,4)

»A kada se navrši vrijeme, posla Bog sina svojega jedinorodnoga, koji je rođen od žene i pokoren zakonu.« (Galatima 4,4)

Pavlov izbor reči »navrši« ukazuje na Božju aktivnu ulogu u ostvarivanju Njegove namere u ljudskoj istoriji. Isus nije došao u bilo koje vreme; On je došao u vreme tačno određeno u Božjem planu. Iz istorijske perspektive, to vreme je poznato kao *Pax Romana* – rimski mir – period od dve stotine godina relativnog mira i stabilnosti u celoj Rimskoj imperiji. Rimsko osvajanje sredozemnog prostora donelo je mir, zajednički jezik, udobna prevozna sredstva na putovanjima, i zajedničku kulturu koja je omogućila brzo širenje jevanđelja. Iz biblijske perspektive, bilo je to vreme koje je Bog unapred odredio kao vreme dolaska Mesije (Danilo 9,24-27).

Zašto je Hristos morao da uzme ljudsku prirodu da bi nas otkupio? Jovan 1,14; Galatima 4,4,5; Rimljanima 8,3,4; 2. Korinćanima 5,21; Filibljanima 2,5-8; Jevrejima 2,14-18; 4,14,15.

Tekst u Galatima poslanici 4,4.5. sadrži jedan od najjezgrovitijih izveštaja o jevanđelju u Bibliji. Isusov ulazak u ljudsku istoriju nije bio slučajan. »Posla Bog sina svojega.« Drugim rečima, Bog je preduzeo korake da nas spase.

Sadržano u ovim rečima jeste i temeljno hrišćansko verovanje o Hristovom večnom božanstvu (Jovan 1,1-3.18; Filibljanima 2,5-9; Kološanima 1,15-17). Bog nije poslao nebeskog glasnika. On sam je došao k nama!

Iako je bio božanski prapostojeći Sin Božji, Isus je bio i »rođen od žene«. Iako je Njegovo natprirodno začecje ovde samo nagovešteno, mnogo određenije je potvrđena njegova istinska pripadnost ljudskom rodu. Izraz »pokoren zakonu« ukazuje ne samo na Isusovo jevrejsko poreklo već uključuje i činjenicu da je nosio i naše prokletstvo i da je bio rođen da umre za naše grehe.

Bilo je neophodno da Hristos prihvati našu ljudsku prirodu pošto mi sami nismo bili u stanju da se spasemo. Sjedinjavajući svoju božansku prirodu s našom grešnom ljudskom prirodom, Hristos se zakonski kvalifikovao da bude naš Zamenik, Spasitelj i Prvosveštenik. Kao drugi Adam, On je došao da ponovo zatraži sve što je prvi Adam izgubio svojom neposlušnošću (Rimljanima 5,12-21). Svojom poslušnošću, On je savršeno ispunio sve zahteve zakona, iskupljujući tako Adamov tragični prestup. Svojom smrću na krstu, On je zadovoljio pravdu po zakonu, koji je zahtevao smrt prestupnika, i tako stekao pravo da otkupi sve koji dolaze k Njemu sa istinskom verom i pravim predanjem.

PREDNOSTI POSINJENJA (GALATIMA 4,5-7)

U Galatima poslanici 4,57. Pavle proširuje istu temu, naglašavajući da je Hristos sada otkupio one koji su »pod zakonom« (Galatima 4,4,5). Reč otkupiti znači »ponovo kupiti«. Reč se odnosi na cenu koja je plaćena da se kupi sloboda taoca ili roba. I kao što kontekst pokazuje, otkupljenje podrazumeva negativnu pozadinu: osoba ima potrebu da bude oslobođena. Od čega, onda, treba da budemo oslobođeni? Novi zavet predstavlja četiri razloga, među ostalima: (1) oslobođeni od đavola i njegovih lukavstava (Jevrejima 2,14.15); (2) oslobođeni od smrti (1. Korinćanima 15,56.57); (3) oslobođeni od sile greha koja nas zarobljava našom prirodom (Rimljanima 6,22); (4) oslobođeni od prokletstva zakona (Rimljanima 3,19-24; Galatima 3,13; 4,5).

Koju pozitivnu svrhu je Hristos postigao za nas otkupljenjem koje imamo u Njemu? Galatima 4,5-7; Efescima 1,5; Rimljanima 8,15.16.23; 9,4.5.

Mi često nazivamo »spasenjem« ono što je Hristos postigao za nas. Iako je dobra, ova reč nije ni izdaleka tako sadržajna kao jedinstveni način na koji se Pavle služi rečju »posinjenje« ili »usvojenje« (*huiiothesia*). Iako je Pavle jedini novozavetni autor koji se služi ovim pojmom, usvojenje je bilo dobro poznata zakonska radnja u rimsko-grčkom svetu. Nekoliko rimskih imperatora se poslužilo usvojenjem da izabere sebi naslednika kada nisu imali potomstva. Usvojenje je donosilo nekoliko prednosti: »(1) Usvojeni sin postaje pravi sin... svoga usvojitelja... (2) Usvojitelj se obavezuje da pravilno vaspita usvojenika i da mu osigura neophodnu hranu i odeću. (3) Usvojitelj nije mogao da se odrekne svog usvojenika. (4) Dete nije moglo biti pretvoreno u roba. (5) Detetovi prirodni roditelji više nisu imali prava da ga ponovo traže. (6) Usvojenje je uspostavljalo pravo na nasleđe.« (D. Mur Krispin, *Galatians 4,19: The Use and Misuse od Parallels*, str. 216)

Ako se takva prava daju na zemaljskom nivou, zamislite koliko su veće prednosti koje dobijamo kao usvojena Božja deca!

Pročitajte tekst u Galatima 4,6. imajući na umu da je aramejska reč *aba* bila omiljeni naziv iz ljubavi, kojim su se deca obraćala svome ocu. Isus se njome služio u molitvi (Marko 14,36), i kao Božja deca i mi imamo prednost da Boga nazivamo tim imenom. Da li uživate u takvoj vrsti bliskosti sa Bogom u svom životu? Ako ne, u čemu je problem? Šta možete učiniti da dođe do promene u vašem odnosu sa Bogom?

ZAŠTO DA OKRENEMO LEĐA ROBOVANJU?
(GALATIMA 4,8-20)

Pročitajte tekst u Galatima 4,8-20. Šta je Pavle rekao u tom tekstu? Kako je ozbiljno uzimao pojavu lažnih učenja među Galatima?

Pavle nije objasnio tačnu prirodu verskih običaja Galata, ali je svakako imao na umu lažne sisteme bogoslužjenja koji su dovodili do religijskog robovanja. Zaista, on je stanje smatrao tako opasnim i razornim da im je napisao vatreno pismo, opominjući ih da je ono što čine slično pretvaranju sina u roba.

Iako se nije upuštao u pojedinosti, šta je Pavle ipak rekao Galatima koji su činili ono što je on smatrao tako neprihvatljivim? Galatima 4,9-11.

Mnogi su Pavlove reči o »danima i mjesecima i vremenima i godinama« (Galatima 4,10) smatrali prigovorom ne samo protiv ceremonijalnih zakona, već i protiv sedmične Subote. Takvo tumačenje nema iza sebe nikakvih dokaza koji ga potvrđuju. Pre svega, da Pavle zaista želi da izdvoji Subotu i druge posebne jevrejske običaje, lako ih je mogao navesti po imenu. Drugo, Pavle objašnjava da bez obzira na to šta Galati čine, upravo ih to vodi iz slobode, koju uživaju u Hristu, u ropstvo. »Ako ih je poštovanje sedmog dana, Subote, dovelo u ropski položaj, onda je i sam Stvoritelj ušao u ropski odnos kada je svetkovao prvu Subotu posle stvaranja.« (*The SDA Bible Commentary*, 6. sveska, str. 967) Dakle, zašto bi Isus sam svetkovao Subotu i još učio druge da je svetkuju, ako bi njeno pravilno svetkovanje na bilo koji način lišavalo ljude slobode koju imaju u Njemu? (Marko 2,27.28; Luka 13,10-16)

Ima li u našoj Crkvi nekih običaja koji ugrožavaju slobodu koju imamo u Hristu? Ili, ukoliko sami običaji nisu problematični, da nije problematičan naš stav prema tim običajima? Kako nas pogrešan stav može navesti na neku vrstu robovanja na koje je Pavle tako rečito upozoravao Galate?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»U savetu Neba, pronađena je mogućnost da čovek, iako prestupnik, ne propadne u svojoj neposlušnosti, već da, verom u Hrista kao u svog zamenika i zalog, može da postane izabranik Božji, predodređen da ga usvoji sam Isus Hristos u skladu sa ugodnošću volje svoje. Bog želi da se svi ljudi spasu, jer je davanjem jednorodnog Sina koji će platiti otkupninu za čoveka, stvorio široku mogućnost za to. Oni koji budu propali, propašće zato što odbijaju da budu usvojeni kao deca Božja preko Isusa Hrista. Oholost sprečava čoveka da prihvati mogućnost spasenja. Međutim, ljudske zasluge neće omogućiti duši da se nađe u Božjoj prisutnosti. Ono što će čoveka učiniti prihvatljivim pred Bogom jeste uračunata Hristova blagodat verom u Njegovo ime. Niko se ne sme osloniti na svoja dela ili radosni uzlet osećanja kao dokaz da je čovek postao izabranik Božji; jer, izabrani postaju izabrani samo preko Hrista.« (Elen G. Vajt, »Chosen in Christ«, *Sign of the Times*, 2. januar 1893)

ZA RAZGOVOR:

- 1. Razmislite malo više o tome šta znači a šta ne znači biti kao dete u svom hodanju za Gospodom. Koje aspekte ponašanja deteta treba da prihvatimo u pogledu svoje vere i odnosa prema Bogu? U isto vreme, na koji način bismo mogli otići u krajnost u primeni ove misli?**
- 2. Šta je to u ljudskim bićima što ih toliko plaši kad je reč o blagodati, o spasenju samo verom? Zašto neki ljudi uporno pokušavaju da zarade svoje spasenje sopstvenim delima?**
- 3. Kao razred, razgovarajte o poslednjem pitanju u delu pouke za četvrtak. Na koji način i mi možemo biti zarobljeni idejama od kojih bi trebalo da smo se već oslobodili? Kako se to može dogoditi i tebi, i kako možeš prepoznati da ti se to dogodilo? Kako se možeš konačno osloboditi? Kako se to može dogoditi i vama, i kako možete prepoznati da vam se to dogodilo? Kako se možete konačno osloboditi?**

Sažetak: U Hristu smo usvojeni u Božju porodicu kao Njegovi sinovi i Njegove kćeri. Kao Božja deca, imamo pristup svim pravima i prednostima koje nam taj porodični status obezbeđuje. Odnositi se prema Bogu samo na temelju pravila i propisa nije razumno. Bilo bi to kao da sin želi da se odrene svog sinovskog položaja i nasleđa da bi mogao da postane rob.

PAVLOV PASTIRSKI POZIV

Tekstovi za proučavanje: Galatima 4,12-20; 1. Korinćanima 11,1; Filibljanima 3,17; 1. Korinćanima 9,19-23; 2. Korinćanima 4,7-12.

Tekst za pamćenje: »Budite kao ja što sam; jer sam ja kao što vi ste.« (Galatima 4, 12)

Kao što smo do sada videli, Pavle nije štedeo reči upućene Galatima. Njegovi strogi izrazi, međutim, jednostavno su odražavali nadahnutu čežnju koju je osećao da crkva koju je osnovao duhovno jača i napreduje. Osim ključnih teoloških pitanja kojima se bavi, Poslanica Galatima u širem smislu jasno pokazuje koliko je važna pravilna doktrina. Kada ono što verujemo ne bi bilo tako važno, zašto bi Pavle bio tako zabrinut, tako beskompromisan, u svom pismu? Naravno, istina je da je ono u šta verujemo i što činimo veoma važno, posebno u okviru celog predmeta jevanđelja.

U Galatima poslanici 4,12-20. Pavle nastavlja svoje izlaganje, iako menja pristup, u najmanju ruku bar donekle. Pavle je naveo nekoliko iscrpnih i teološki razrađenih dokaza da osvedoči Galate da greše, a sada upućuje ličniji, pastirski poziv. Za razliku od lažnih učitelja koji nisu bili istinski zainteresovani za Galate, Pavle pokazuje istinsku brigu, nadu i ljubav dobrog pastira prema zalutalom stadu. On nije samo ispravljao teologiju, on se trudio da posluži onima koje voli.

Pročitajte tekst u Galatima poslanici 4,12-20. Šta Pavle želi da postigne ovim rečima?

Početni nagoveštaj brige koja je opterećivala Pavlovo srce jeste njegov lični poziv u 12. stihu. Poziv se upućuje neposredno posle Pavlovog zahteva da Galati postanu »kao što je on«. Važnost izraza »molim vas«, »preklinjem vas« nije savršeno izražena u nekim prevodima. Reč na grčkom glasi *de-omai*. Iako se zaista može prevesti rečima »pozivam vas«, ona u originalu sadrži snažnije izraženo očajanje koje je povezano s njom (2. Korinćanima 5,20; 8,4; 10,2). Pavle je stvarno želeo da kaže »preklinjem vas«.

Pavlova briga nije jednostavno bila izazvana teološkim idejama ili doktrinalnim gledištima. Njegovo srce je bilo povezano sa životom ljudi koje je svojom službom doveo Hristu. On je sebe smatrao i više nego samo njihovim prijateljem; on je bio njihov duhovni otac, a oni njegova deca. Ali, čak i više nego to, Pavle upoređuje svoju brigu o Galatima sa brigom i strahom koji obuzima majku prilikom rađanja deteta (Galatima 4,19). Pavle je mislio da je njegov prethodni »trud« bio dovoljan za njihovo »sigurno rođenje« kada je osnovao crkvu. Međutim, sada, kada su Galati skrenuli s puta istine, Pavle ponovo oseća porođajne bolove želeći da osigura njihovu dobrobit.

Koji je cilj Pavle imao na umu za Galate? Kakve je rezultate želeo da vidi od svog svog »truda« koji je uložio oko njih? Galatima 4,19.

Opisavši prvo Galate kao novorođenčad, kao bebe koje se tek rađaju, Pavle sada govori o Galatima kao da su i oni sami buduće majke. Pojam koji je preveden rečju »rađam« u originalu glasi »oblikujem« i upotrebljava se u medicini da označi razvoj embriona. Putem ove metafore Pavle opisuje šta znači biti hrišćanin, i pojedinačno i zajednički, kao Crkva. Biti Hristov sledbenik znači mnogo više nego samo ispovedanje vere; to obuhvata radikalno preobražavanje u Hristovo obličje. Pavle nije »u Galatima tražio nekoliko manjih promena, već takvo preobražavanje da oni koji vide njih u stvari vide Hrista.« (L. Moris, *Galatians*, str. 142)

Na koje se načine Hristov karakter ispoljava u vašem životu? Na kojim područjima treba još veoma mnogo da rastete?

IZAZOV DA POSTANU KAO ON

Pročitajte sledeće tekstove u 1. Korinćanima 11,1; Filibljanima 3,17; 2. Solunjanima 3,7-9; Dela 26,28.29. Šta Pavle u tim tekstovima naglašava, a na neki način ponavlja i u Galatima 4,12? Kako da shvatimo njegove reči?

Nekoliko puta u svojim poslanicama Pavle poziva hrišćane da slede njegov primer, da se povedu za njegovim ponašanjem. U svakom od tih slučajeva, Pavle predstavlja sebe kao autoritativni primer koji vernici treba da slede. U 2. Solunjanima 3,7-9. Pavle nudi sebe kao primer u tome kako solunski vernici treba da rade da bi stekli sredstva za život i da tako više nikada ne budu neko me na teret. U 1. Korinćanima 11,1. Pavle poziva Korinćane da ga oponašaju u tome što će interese drugih staviti na prvo mesto. Izgleda ipak da je Pavlova briga u Poslanici Galatima ponešto drukčija.

U Galatima 4,12. Pavle ne poziva Galate da ga imitiraju; umesto toga, traži od njih da budu kao on – govori o tome da budu, a ne da čine. Zašto? Nevolja u Galatiji nije bila neetičko ponašanje ili neki bezbožni način života, kao u crkvi u Korintu. Problem u Galatiji bio je utemeljen u samoj srži hrišćanstva. Radilo se više o »biti« nego o »ponašati se«. Pavle nije govorio: ponašajte se kao što se ja ponašam, već budite kao što sam ja! Potpuno ista terminologija iz Galatima 4,12. pojavljuje se u Pavlovom pozivu Irodu Agripi II u Delima apostolskim 26,29, gde Pavle kaže: »Molio bih Boga i za malo i za mnogo da bi ne samo ti nego i svi koji me slušaju danas bili takovi kao i ja što sam, osim okova ovijeh.« Drugim rečima, Pavle govori o svom iskustvu kao hrišćanina, iskustvu čiji temelj počiva samo na Hristu, veri koja se oslanja na ono što je Hristos učinio za njega, a ne na sopstvena dela zakona. Galati su pridavali više vrednosti svom ponašanju, nego svom identitetu u Hristu.

Iako Pavle ne kaže tačno kako želi da Galati postanu kao on, kontekst stanja opisanog u Galatima ukazuje da nije reč o svakom aspektu njegovog života. Pošto je njegova briga bila usredsređena na legalističku religiju Galata, Pavle je sigurno imao u vidu prekrasnu ljubav, radost, slobodu i sigurnost u spasenje koje je on sam našao u Isusu Hristu. U svetlosti prekrasnog primera Isusa Hrista, Pavle je naučio da sve drugo smatra »za štetu« (Filibljanima 3,5-9) – čeznuo je stoga da i sami Galati steknu to isto iskustvo.

Poznajete li nekoga – osim Isusa – ko vam pruža dobar primer? Ako je to slučaj, koje osobine ili vrline te osobe smatrate tako primernima, i na koji način i vi možete da ih pokažete u svom životu?

»JER SAM JA KAO VI ŠTO STE«

Pročitajte tekst u 1. Korinćanima 9,19-23. Šta Pavle kaže u ovim stihovima, što nam može pomoći da bolje shvatimo njegove reči u poslednjem delu teksta u Galatima 4,12? (Vidi: Dela 17,16-34; 1. Korinćanima 8,8-13; Galatima 2,11-14).

Tekst u Galatima 4,12. može nas pomalo i zbuniti. Zašto bi trebalo da Galati postanu slični Pavlu kada je on već postao sličan njima?

Kao što smo videli u jučerašnjem delu pouke, Pavle je želeo da oni postanu slični njemu u njegovoj veri i poverenju u istinu da nam je Hristos potpuno dovoljan za spasenje. Njegov komentar da je postao kao što su oni bio je samo podsećanje da je on, iako Jevrejin, postao kao »neznabožac bez zakona«, tako da može da dosegne neznabošce među njima jevanđeljem. Kao veliki misionar među neznabošcima, Pavle je naučio kako da propoveda jevanđelje i Jevrejima i neznabošcima. U stvari, prema tekstu u 1. Korinćanima 9,19-23, iako jevanđelje ostaje isto, Pavlova metoda propovedanja se menja zavisno od naroda kome želi da propoveda.

»Pavle je bio pionir u onome što danas nazivamo kontekstualizacija*, odnosno potreba da se jevanđelje objavljuje na takav način da se potpuno prilagodi osobenostima naroda kome je upućeno.« (T. Džordž, *The New American Commentary: Galatians*, str. 321)

Pavlov vlastiti komentar u 1. Korinćanima 9,21 ukazuje da on veruje da postoje granice koliko daleko neko sme da ide u kontekstualizaciji jevanđelja. On spominje, na primer, da čovek, iako ima pravo da na različit način propoveda jevanđelje Jevrejima i neznabošcima, nema slobodu da živi bezakoničkim načinom života, jer se hrišćani nalaze pod »zakonom Hristovim«.

Iako kontekstualizacija nije uvek laka, »onoliko koliko smo sposobni da razdvojimo srce jevanđelja od njegovog kulturnog omotača i da kontekstualizujemo Hristovu poruku bez izneveravanja njegove sadržine, i mi treba da postanemo Pavlovi imitatori.« (T. Džordž, *Galatians*, str. 321.322)

Tako je lako sklapati kompromise, zar ne? Ponekad, što je neko duže hrišćanin, to lakše sklapa kompromise. Zašto je to tako? Pogledajte sami sebe, i to pošteno! Koliko su se kompromisi uvukli u tvoj život i na koji način ste pokušavali da opravdate svoje postupke? Kako biste mogli da se vratite na pravi put u područjima u kojima ti je to potrebno?

* prilagodavanje određenom kontekstu, posebnim potrebama

ONDA I SADA

Pavlov odnos s galatijskim vernicima nije uvek bio tako hladan i težak kakav je sada postao. U stvari, sećajući se vremena kada je prvi put propovedao u Galatiji, Pavle oduševljeno priča o tome kako su ga dobro primili. Šta se, onda, dogodilo u međuvremenu?

Koji događaj je izgleda naveo Pavla da propoveda jevanđelje u Galatiji? Galatima 4,13.

Očigledno je da Pavle prvobitno nije nameravao da propoveda jevanđelje u Galatiji. Međutim, neka vrsta bolesti napala ga je u toku putovanja, primoravajući ga ili da ostane u Galatiji duže nego što je nameravao, ili da otputuje u Galatiju da se oporavi. Tajna okružuje pravu prirodu Pavlove bolesti. Neki su smatrali da je dobio malariju; drugi (na osnovu Pavlove primedbe da su Galati bili spremni da žrtvuju svoje oči da bi ih dali Pavlu) misle da se radilo o nekoj očnoj bolesti. Njegova bolest je mogla biti povezana i sa »trnom /žalac/ u tijelu« koji se spominje u 2. Korinćanima 12,7-9. Bez obzira od čega je Pavle patio, sam kaže da je to bilo tako neugodno da je postalo proba za Galate. U svetu gde se bolest često smatrala znakom Božjeg nezadovoljstva (Jovan 9,1.2; Luka 13,1-4), Pavlova bolest je lako mogla poslužiti Galatima kao izgovor da odbace i njega i njegovu poruku. Međutim, oni su srdačno dočekali Pavla. Zašto? Zato što su njihova srca bila zagrejana njegovim propovedanjem krsta (Galatima 3,1) i osvedočenjem koje im je dao Sveti Duh. Koje razloge mogu sada da navedu za promenu svoga držanja?

Koje razloge je mogao imati Bog što je dozvolio da Pavle pati? Kako je Pavle mogao da služi drugima iako se borio sa ovakvim problemom? Rimljanima 8,28; 2. Korinćanima 4,7-12; 12,7-10.

Kakva god da je bila Pavlova bolest, svakako da je bila ozbiljna i da mu je mogla poslužiti kao izgovor da optužuje Boga ili da jednostavno prestane da propoveda jevanđelje. Pavle nije učinio ni jedno ni drugo. Umesto da dozvoli da ga bolest obori i onemoguću u radu, Pavle je iskoristio priliku da se još potpunije osloni na Božju blagodat. »Mnogo puta Bog je koristio teške trenutke u životu – bolest, progonstvo, siromaštvo, pa čak i prirodne katastrofe i neobjašnjive tragedije – kao prilike da pokaže svoju milost i blagodat, i kao sredstvo za unapređenje jevanđelja.« (T. Džordž, *Galatians*, str. 323.324)

Kako bi mogao da naučiš da u nevoljama i stradanjima bolje upoznaš Gospoda? Koje ti još mogućnosti pružaju nevolje i stradanja?

GOVORITI ISTINU

Pročitajte tekst iz Galatima poslanice 4,16. Šta ovde Pavle snažno naglašava? Na koje načine si i ti sam iskusio nešto slično? Vidi: Jovan 3,19; Matej 26,64.65; Jeremija 36,17-23

Izraz »govoreći istinu« često ima negativan prizvuk, osobito u naše dane, kada se može tumačiti kao nepoštedno, bezobzirno, neljubazno i neželjeno iznošenje istinitih podataka. Kada ne bi bilo Pavlovih komentara u Galatima 4,12-20. i drugih rasejanih po celoj Poslanici (vidi: Galatima 6,9.10), neko bi mogao pogrešno zaključiti da je zainteresovanost za istinu jevanđelja sprečila Pavla u izražavanju ljubavi prema Galatima. Međutim, kao što smo videli, iako je Pavle bio zainteresovan da Galati upoznaju »istinu jevanđelja« (vidi: Galatima 2,5.14), ta zainteresovanost je bila utemeljena na njegovoj ljubavi prema njima. Ko već nije iskusio kako je bolno i neugodno kada morate da kažete istinu nekome ko iz bilo kojeg razloga nije spreman da je sasluša? Mi to činimo zato što nam je stalo do te osobe, a ne zato što želimo da je ranimo, iako je ponekad neposredna posledica naših reči zaista ranjavanje ili odbojnost prema nama. Mi to ipak činimo, jer znamo da je istina neophodna toj osobi, bez obzira koliko je nespremna da je čuje.

Šta je Pavle u Galatima 4,17-20. kazao o onima kojima se protivio? Čemu se još protivio, osim njihovoj teologiji?

U suprotnosti sa otvorenošću Pavlovog jevanđelja, kojom je mogao da izazove odbojnost Galata, njegovi protivnici su se borili da steknu njihovu naklonost, ali iz svojih sebičnih pobuda. Nije poznato šta je Pavle tačno mislio kada je rekao da se njegovi protivnici trude da ih »odvoje«, iako se to, možda, odnosi na njihov pokušaj da im uskrate prednosti jevanđelja dok se ne obrežu.

Možete li se setiti nekog slučaja kada su vaše reči, ma koliko istinite i neophodne, navele nekoga da se naljuti na vas! Šta ste naučili iz tog slučaja? Koliko vam je to pomoglo da sledeći put promenite način govora ili pristup toj osobi?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»U galatijским crkvama je otvorena, neskrivena zabluda zamenila evanđeosku poruku. Hristos, pravi temelj vere, bio je stvarno odbačen i zamenjen zastarelim ceremonijama judaizma. Apostol je video da se, ukoliko vernike u Galatiji treba spasti od opasnih uticaja koji su im pretili, moraju preduzeti najodlučnije mere, uputiti najoštrije opomene.

Važna pouka koju mora da nauči svaki Hristov propovednik glasi da mora da prilagodi svoj rad okolnostima onih kojima želi da posluži na blagoslov. Nežnost, strpljivost, odlučnost i čvrstina su jednako potrebni, ali se moraju primenjivati promišljeno. Postupati mudro sa različitim ljudima, pod raznim okolnostima i uslovima, predstavlja delo koje zahteva mudrost i rasuđivanje prosvetljeno i posvećeno Božjim Duhom... Pavle je preklinjao one koji su nekada u svom životu upoznali Božju silu da se vrate svojoj prvoj ljubavi prema istini jevanđelja. Neoborivim dokazima im je predstavio prednost da postanu slobodni ljudi i žene u Hristu, jer Njegovom blagodaću pomirenja svi oni koji se potpuno predaju Bogu biće ođeveni u Hristovu pravednost. On se držao gledišta da svaka duša koja će biti spasena mora da stekne istinsko, lično iskustvo na duhovnom području.

Apostolove ozbiljne reči opomene nisu ostale bez ploda. Sveti Duh je delovao moćnom silom i mnogi, čije su noge zalutale na pogrešne puteve vratili su se svojoj ranijoj veri u jevanđelje. Od tada su ostali čvrsti u slobodi kojom ih je Hristos oslobodio.« (Elen G. Vajt, *Apostolska crkva - Hristovim tragom*, str. 385.386.388, original)

ZA RAZGOVOR:

- 1. Bavite se više celokupnim problemom patnji i kako ih Bog može iskoristiti. Kako da postupamo u situaciji kada nam izgleda da patnje nisu donele nikakvog dobra?**
- 2. Razmislite o ideji da se Hristos oblikuje u nama. Šta to praktično znači? Kako možemo znati da se to zaista događa u nama? Kako da se sačuvamo od razočarenja ako se to ne događa tako brzo kao što smo mislili da bi trebalo?**

Sažetak: Pošto je izneo niz iscrpnih i teološki složenih dokaza, Pavle sada prelazi na lični i osećajni poziv Galatima. On ih preklinje da poslušaju njegove savete, podsećajući ih na dobre odnose koje su održavali nekada, i na istinsku ljubav i staranje koje on gaji prema njima kao njihov duhovni otac.

DVA ZAVETA

Tekstovi za proučavanje: Galatima 4,21-31; 1. Mojsijeva 1,28; 2,2.3; 3,15; 15,1-6; 2.Mojsijeva 6,2-8; 19,3-6.

Tekst za pamćenje: »A gornji Jerusalim slobodna je, koji je mati svima nama.« (Galatima 4,26)

Hrišćani koji odbacuju autoritet Starog zaveta često gledaju na davanje zakona na Sinaju kao na nešto nespojivo s jevanđeljem. Oni smatraju da zavet sklopljen na Sinaju predstavlja jednu eru, jedan sistem, iz vremena ljudske istorije kada se spasenje temeljilo na poslušnosti zakonu. Međutim, pošto su ljudi propustili da žive po zahtevima zakona, Bog je – tako oni kažu – uspostavio novi zavet, zavet blagodati utemeljen na zaslugama Isusa Hrista. To je, dakle, njihovo razumevanje dva zaveta: stari zavet utemeljen na zakonu i novi zavet utemeljen na zaslugama Isusa Hrista, na Njegovoj blagodati.

Ma koliko bilo rasprostranjeno, ovo gledište je ipak pogrešno. Spasenje se nikada nije temeljilo na poslušnosti zakonu; biblijski judaizam, od samog početka, bio je religija blagodati. Legalizam s kojim se Pavle sukobljavao u Galatiji bio je izopačenje ne samo hrišćanstva već i samog Starog zaveta. Dva zaveta nisu stvar vremena; umesto toga, oni odražavaju ljudski stav. Oni predstavljaju dva različita načina odnosa prema Bogu, načina koji nas vraćaju u prošlost sve do Kajina i Avelja. Stari zavet predstavlja one koji se, slično Kajinu, pogrešno oslanjaju na svoju poslušnost kao sredstvo da ugone Bogu; nasuprot tome, novi zavet predstavlja iskustvo onih koji se, slično Avelju, u potpunosti oslanjaju na Božju blagodat da učini sve što je obećao.

OSNOVNE ČINJENICE O ZAVETU

Mnogi smatraju da je Pavlovo tumačenje istorije Izrailja u Galatima 4,21-31. najteži tekst u toj Poslanici. Radi se o izuzetno složenom dokazivanju koje zahteva široko poznavanje starozavetnih ličnosti i događaja. Prvi korak u osmišljavanju ovog teksta je pravilno razumevanje starozavetne zamisli koja ima centralno mesto u Pavlovom dokazivanju: zamisli o zavetu.

Jevrejska reč prevedena kao »zavet« glasi *berit*. Ona se pojavljuje preko tri stotine puta u Starom zavetu i odnosi se na obavezujući ugovor, sporazum ili povelju. Hiljadama godina, zavet je imao glavnu ulogu u definisanju odnosa između naroda i država na celom Bliskom istoku. Zaveti su često sadržavali i žrtvovanje životinja kao deo procesa sklapanja zaveta. Žrtvovanje životinja simbolički je predstavljalo šta će se dogoditi ugovornoj strani koja propusti da održi svoja zavetna obećanja i obaveze.

»Od Adama do Isusa, Bog se bavio ljudskim rodом putem niza zavetnih obećanja koja su se usredsređivala na dolazak Izbavitelja i dobila svoj vrhunac u Davidovom zavetu (1. Mojsijeva 12,2.3; 2. Samuilova 7,12-17; Isaija 11). Izrailju u vavilonskom ropstvu Bog je obećao uspešniji 'novi zavet' (Jeremija 31,31-34) u vezi s dolaskom Mesije iz Davidove loze (Jezekilj 36,26-28; 37,22-28).« (H. Larondel, *Our Creator Redeemer*, str. 4)

Šta je predstavljalo temelj Božjeg prvobitnog zaveta sa Adamom u Edemskom vrtu pre greha? 1. Mojsijeva 1,28; 2,2.3.15-17.

Dok su brak, fizički rad i Subota predstavljali deo opštih uslova zaveta prilikom stvaranja, njegova središnja tačka bila je Božja zapovest kojom zabranjuje uzimanje ploda sa zabranjenog drveta. Suština zaveta bila je: »budi poslušan i živi«. Pošto je priroda bila stvorena u skladu s Božjom voljom, Gospod nije zahtevao nemoguće. Poslušnost je bila prirodna sklonost ljudskog roda; a ipak, Adam i Eva izabrali su da postupe suprotno svojoj prirodi i tim delom prekršili zavet sklopljen prilikom stvaranja, učinili da njegovi uslovi postanu nemogući za ljude sada izopačene grehom. Bog je morao da pronađe način da obnovi odnos koji su Adam i Eva prekinuli. On je to učinio odmah, stavljajući na snagu zavet blagodati utemeljen na obećanju o Spasitelju (1. Mojsijeva 3,15).

Pročitajte tekst u 1. Mojsijevoj 3,15. To je prvo evanđeosko obećanje u Bibliji. Gde u tom stihu vidiš nagoveštaj nade koju imamo u Isusu Hristu?

ZAVET SA AVRAMOM

Koja zavetna obećanja je Bog dao Avramu u 1. Mojsijevoj 12,1-5? Kako je Avram odgovorio?

Božje početno obećanje Avramu sačinjava jedan od najsnažnijih tekstova u Starom zavetu. Ti stihovi govore o Božjoj blagodat. Samo Bog, a ne i Avram, daje obećanja. Avram nije učinio ništa da zasluži Božju naklonost, nema nikakvog nagoveštaja da su se Avram i Bog dogovarali da sačine taj ugovor. Bog daje sva obećanja. Avram, nasuprot tome, pozvan je da pokaže veru u sigurnost Božjih obećanja, ali ne bilo kakvu veru, već veru koja se pokazala time što je ostavio svoju širu porodicu – u starosti od sedamdeset i pet godina – i pošao u zemlju koju mu je Bog obećao.

»Blagoslovom koji je izrekao Avramu i preko njega celom ljudskom rodu, Stvoritelj je obnovio svoju izbaviteljsku nameru. On je već blagoslovio Adama i Evu u Edemu (1. Mojsijeva 1,28; 5,2), a onda je blagoslovio i Noja i njegove sinove posle Potopa (1. Mojsijeva 9,1). Na taj način je razjasnio svoje ranije obećanje o Otkupitelju koji će otkupiti čovečanstvo, uništiti zlo i obnoviti Edem (1. Mojsijeva 3,15). Bog je potvrdio svoje obećanje da će blagosloviti sve narode u svom globalnom pristupu.« (H. Larondel, *Our Creator Redeemer*, str. 22.23)

Posle deset godina čekanja na obećanog sina, koja pitanja je Avram postavio o Božjim obećanjima? 1. Mojsijeva 15,1-6.

Često je lako hvaliti Avrama kao čoveka vere koji nikada nije gajio nikakve sumnje niti je postavljao ikakva pitanja. Pismo, međutim, slika sasvim drukčiju sliku o njemu. Avram je verovao, ali je usput imao i pitanja. Njegova vera je bila vera koja raste. Kao i otac u Jevanđelju po Marku 9,24, Avram je u stvari govorio Bogu: »Vjerujem, Gospode! pomози momemu nevjerju.« (1. Mojsijeva 15,8) U svom odgovoru Bog milostivo uverava Avrama u izvesnost svojih obećanja ulazeći u zavetni ugovor s njim (1. Mojsijeva 15,7-18). U celom tom tekstu najviše iznenađuje ne činjenica da je Bog sklopio zavet sa Avramom, već dubina do koje se Bog spustio da to učini. Za razliku od drugih vladara na starom Bliskom istoku, koji su se ustručavali da daju obavezujuća obećanja svojim slugama, Bog je ne samo dao svoju reč već je, prolazeći kroz delove rasečenih životinja, simbolički založio i svoj život. Naravno, Isus je na kraju dao svoj život na Golgoti i učinio da Njegova obećanja postanu stvarnost.

Koja su to područja na kojima još morate verom iskoračiti i poverovati u ono što izgleda nemoguće? Kako da naučite da istrajete, bez obzira na okolnosti?

AVRAM, SARA I AGARA

Zašto se Pavle tako potcenjivački odnosi prema događaju sa Agarom? Galatima 4,21-31; 1. Mojsijeva 16. Koju ključnu tačku o spasenju Pavle naglašava pominjući ovaj starozavetni izveštaj?

Agarino mesto u ovom izveštaju 1. Mojsijeve neposredno je povezano s Avramovim neverovanjem u Božje obećanje. Ova egipatska robinja verovatno je došla u Avramovo domaćinstvo kao jedan od mnogih faraonovih darova koje mu je taj vladar dao u zamenu za Saru, što je opet izveštaj o Avramovom prvom činu neverovanja u Božja obećanja (1. Mojsijeva 12,11-16).

Iako su deset godina čekali na rođenje obećanog sina, Avram i Sara su i dalje bili bez dece. Zaključujući da je Bogu potrebna njihova pomoć, Sara je Agar dala Avramu kao inoću. Iako to nama danas izgleda čudno, Sarin plan je bio prilično domišljat. U skladu sa starim običajima, robinja je mogla da posluži kao pomoćna majka svojoj neplodnoj gospodarici. Sara je po tom običaju svako dete rođeno iz veze Avrama i Agare mogla da računa kao svoje. Iako je ovaj plan zaista doveo do rađanja sina, taj sin nije bio dete obećanja.

U ovom izveštaju imamo snažan primer kako, kada se suoče s nepovoljnim okolnostima, čak i veliki Božji ljudi mogu pokazati nedostatak vere. U 1. Mojsijevoj 17,18.19. Avram je molio Boga da prihvati Ismaila kao njegovog naslednika; Gospod je, naravno, odbio tu molbu. Jedini »čudesni« element u Ismailovom rođenju bila je Sarina spremnost da deli svoga muža s drugom ženom. Nije bilo ništa neuobičajeno u rođenju deteta te žene, deteta rođenog »po tijelu«. Da se Avram pouzdao u Božje obećanje umesto što je dozvolio da okolnosti potkopaju njegovo poverenje, ništa od toga ne bi se dogodilo i mnogo bola bilo bi uštedeno.

Za razliku od Ismailovog rođenja, kakve su bile okolnosti prilikom rođenja Isaka? 1. Mojsijeva 17,15-19; 18,10-13; Jevrejima 11,11.12. Zašto su upravo te okolnosti zahtevale tako veliku veru Avrama i Sare?

Na koji način je i vama nedostatak vere u Božja obećanja prouzrokovao bol? Kako da naučite, na osnovu tih pogrešaka, da držite Boga za reč bez obzira na sve? Koje odluke treba da donesete, odluke koje će ojačati vašu sposobnost da se oslonite na Božja obećanja?

AGARA I GORA SINAJ (GALATIMA 4,21-31)

Koju vrstu zavetnog odnosa je Bog želeo da uspostavi sa svojim narodom na Sinaju? Koje sličnosti taj zavet pokazuje sa Božjim obećanjem Avramu? 2. Mojsijeva 6,2-8; 19,3-6; 5. Mojsijeva 32,10-12.

Bog je želeo da sa sinovima Izrailjevim na Sinaju sklopi isti zavetni odnos koji je imao sa Avramom. U stvari, postoje sličnosti između Božjih reči upućenih Avramu u 1. Mojsijevoj 12,1-3. i Njegovih reči upućenih Mojsiju u 2. Mojsijevoj 19. U oba slučaja, Bog naglašava ono što će učiniti za svoj narod. On ne traži od Izrailjaca da bilo šta urade da zasluže Njegov blagoslov; umesto toga, oni treba da budu poslušni odgovarajući na te blagoslove. Jevrejska reč prevedena kao »poslušati« i »držati« u 2. Mojsijevoj 19,5. doslovno znači »čuti«. Božje reči ne upućuju na opravdanje delima. Nasuprot tome, Bog želi da Izrailj pokaže istu veru koja je obeležila Avramov odgovor na Njegova obećanja.

Ako je zavetni odnos koji je Bog ponudio Izrailju na Sinaju sličan onome koji je ponuđen Avramu, zašto Pavle izjednačava goru Sinaj s negativnim iskustvom Agare? 2. Mojsijeva 19,7-25; Jevrejima 8,6.7.

Zavet na Sinaju je bio određen da ukaže na grešnost ljudskog roda i na lek u obliku Božje obilne blagodati, koja je bila simbolički prikazana službama u Svetilištu. Problem sa sinajskim zavetom nije bio na Božjoj strani, već na pogrešnim obećanjima ljudi (Jevrejima 8,6). Umesto da odgovore na Božja obećanja u poniznosti i veri, Izrailjci su odgovorili samopouzdanjem. »Što je god kazao Gospod činićemo.« (2. Mojsijeva 19,8) Pošto su kao robovi živeli u Egiptu više od četiri stotine godina, nisu imali nikakvu istinsku predstavu o Božjem veličanstvu niti o veličini svoje grešnosti. Na isti način na koji su Avram i Sara pokušali da pomognu Bogu da ispuni svoja obećanja, Izrailjci su pokušali da Božji zavet blagodati pretvore u zavet dela. Agara je simbolički predstavljala Sinaj po tome što oba slučaja pokazuju ljudske pokušaje spasenja delima.

Pavle ne tvrdi da je zakon proglašen na Sinaju bio loš ili da je ukinut. Njega zabrinjava galatijsko legalističko pogrešno tumačenje zakona. »Umesto da posluži da ih osvedoči u apsolutnu nemogućnost ugađanja Bogu držanjem zakona, zakon je stvorio u njima duboko usadenu odlučnost da se oslone na lične snage u naporu da ugrade Bogu. I tako, zakon nije poslužio nameri blagodati da povede judaiste Hristu. Umesto toga, on ih je udaljio od Njega.« (P. Robertson, *The Christ of the Covenants*, str. 181)

Pavlov kratki pregled istorije Izrailja bio je sračunat da pobije dokaze njegovih protivnika koji su tvrdili da spadaju u prave Avramove potomke i da je Jerusalem – centar jevrejskog hrišćanstva i zakona – njihova majka. Neznabošci, govorili su oni, predstavljaju nezakonitu decu; ako žele da postanu pravi Hristovi sledbenici, moraju prvo da postanu sinovi Avramovi, pokoravajući se zakonu o obrezanju.

Istina je, kaže Pavle, upravo suprotna tome. Ti legalisti nisu sinovi Avramovi nego nezakonita deca, kao Ismailo. Oslanjajući se na obrezanje, oni se oslanjaju na »tijelo« kao što je učinila Sara sa Agarom, i kao što su Izrailjci učinili s Božjim zakonom na Sinaju. Obraćeni iz neznaboštva, međutim, postali su sinovi Avramovi ne prirodni već, kao Isak, natprirodnim putem. »Slično Isaku, oni su bili ispunjenje obećanja datog Avramu... slično Isaku, njihovo rođenje u slobodi bilo je posledica božanske blagodati; slično Isaku, i oni pripadaju nizu pripadnika zaveta obećanja.« (D. Dan, *The Epistle to the Galatians*, str. 256)

Sa čim će se istinski Avramovi potomci suočavati u ovom svetu? Galatima 4,28-31; 1. Mojsijeva 21,8-12.

Činjenica da je bio dete obećanja donela je Isaku ne samo blagoslove već i protivljenje i progonstvo. Što se tiče progonstva, Pavle ima na umu ceremoniju u 1. Mojsijevoj 21,8-10, u kojoj se Isak slavi, ali u kojoj se kasnije pojavljuje Ismailo i govori pogrdne reči o njemu. Jevrejska reč u 1. Mojsijevoj 21,9. doslovno znači »smejati se«, ali Sarina reakcija pokazuje da se Ismailo u stvari rugao Isaku ili ga je ismevao. Iako Ismailovo ponašanje nama danas ne izgleda značajno, pokazivalo je duboko neprijateljstvo koje je zavlдалo u porodici kada je došlo u pitanje pravo prvorođstva. Mnogi vladari u stara vremena pokušavali su da utvrde svoj položaj uklanjajući moguće suparnike, uključujući i rođake (Sudije 9,1-6). Iako se Isak suočavao s protivljenjem, uživao je i prednosti ljubavi, zaštite i naklonosti koje su išle zajedno s položajem naslednika očevog imanja.

Na koje načine ste trpeli progonstva, posebno od onih koji su vam najbliži, zbog svoje vere? Ili, postavite sebi ovo teško pitanje: da niste slučajno bili krivci što su drugi bili proganjani zbog svoje vere? Razmislite i o tome.

ZA DALJE PROUČAVANJE

Pročitajte u knjizi Duha proroštva *Stvaranje, patrijarsi i proroci* poglavlje pod naslovom »Zakon i zavet«.

»Ako je zavet sa Avramom sadržavao obećanje o izbavljenju, zašto je sklopljen drugi zavet na Sinaju? U toku svog robovanja, narod je u velikoj meri izgubio znanje o Bogu i o načelima zaveta sa Avramom...

Bog ih je doveo na Sinaj, pokazao im je svoju slavu, dao im je svoj zakon uz obećanje o velikim blagoslovima pod uslovom poslušnosti: 'A sada, ako dobro uzaslušate glas moj i ušćuvate zavjet moj, bićete moje blago mimo sve narode... i bićete mi carstvo svešteničko, narod svet.« (2. Mojsijeva 19,5,6) Narod nije shvatio grešnost svoga srca, i da je bez Hrista nemoguće držati Božji zakon, pa su lako ušli u zavet s Bogom.... Međutim, prošlo je samo nekoliko sedmica a oni su već prekršili zavet s Bogom, i poklonili se uz obožavanje zlatnom liku. Nisu se mogli nadati Božjoj naklonosti preko zaveta koji su prekršili; i sada, videći svoju grešnost i svoju potrebu za oprostajem, bili su navedeni da osete potrebu za Spasiteljem, koji se otkrio u zavetu sa Avramom i bio predstavljen prinošenjem žrtava. Sada su verom i ljubavlju bili vezani s Bogom kao svojim oslobodiocem od okova greha. Sada su bili spremni da cene blagoslove novog zaveta.« (Elen G. Vajt, *Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 371.372, original)

ZA RAZGOVOR:

- 1. Da li je vaše hodanje za Spasiteljem sličnije starom ili novom zavetu? Po čemu bi se mogla videti razlika?**
- 2. Koji problemi u vašoj mesnoj crkvi izazivaju napetosti među vernicima? Na koji način bi se oni mogli razrešiti? Iako možda smatrate da ste žrtva »progonstva«, kako možete biti sigurni da niste jedan od progonitelja? U čemu je razlika? Vidi Matej 18,15-17.**
- 3. Koliko puta ste obećavali Gospodu da više nećeš činiti ovo ili ono, a ipak si to i dalje činili? Kako ti ta žalosna činjenica objašnjava značenje blagodati?**

Sažetak: Izveštaji o Agari, Ismailu i sinovima Izrailjevim na Sinaju pokazuju nerazumnost pokušaja da se oslonimo na svoje napore da postignemo ono što je Bog obećao da će učiniti. Ova metoda samopravednosti naziva se starim zavetom. Novi zavet je večni zavet blagodati prvo uspostavljen sa Adamom i Evom posle pada u greh, kasnije obnovljen sa Avramom i konačno ispunjen u Hristu.

SLOBODA U HRISTU

Tekstovi za proučavanje: Galatima 5,1-15; 1. Korinćanima 6,20; Rimljanima 8,1; Jevrejima 2,14.15; Rimljanima 8,4; 13,8.

Tekst za pamćenje: »Jer ste vi, braćo, na slobodu pozvani: samo da vaša sloboda ne bude na želju tjelesnu, nego iz ljubavi služite jedan drugome.« (Galatima 5,13)

U tekstu u Galatima poslanici 2,4. Pavle se ukratko osvrće na važnost čuvanja slobode koju imamo u Hristu. Međutim, šta Pavle misli kada kaže sloboda, a to čini vrlo često? Šta je sve uključeno u tu slobodu? Koliko daleko se prostire ta sloboda? Da li uopšte ima ograničenja? I kakva je veza između slobode u Hristu i zakona?

Pavle postavlja ova pitanja opominjući Galate na dve opasnosti. Prva je legalizam. Pavlovi protivnici u Galatiji su tako bili obuzeti nastojanjem da zasluže Božju naklonost svojim ponašanjem da su izgubili iz vida oslobađajuću prirodu Hristovog dela, spasenja koje su već imali u Hristu verom. Druga opasnost je sklonost da zloupotrebimo slobodu koju je Hristos kupio za nas i da ne poštujemo nikakva pravila. Oni koji su prihvatili to gledište smatrali su da je sloboda suprotnost zakonu.

I legalizam i nepoštovanje pravila su suprotnost zakonu, jer na isti način drže svoje sledbenike u jednom obliku robovanja. Međutim, Pavle poziva Galate da ostanu čvrsto u istinskoj slobodi koja je njihovo zakonito pravo u Hristu.

HRISTOS NAS JE OSLOBODIO

»Stojte, dakle, u slobodi kojom nas Hristos oslobodi, i ne dajte se opet u jaram ropstva uhvatiti.« (Galatima 5,1)

Kao kad vojni zapovednik svojim pokolebanim trupama naredi da zbiju svoje redove, tako Pavle poziva Galate da se ne odreknu svoje slobode koju imaju u Hristu. Snaga i uverljivost Pavlovog glasa čini da njegove reči jednostavno iskaču sa stranica napisanog teksta i da nas vode napred. U stvari, izgleda da je Pavle upravo to i želeo. Iako je taj stih tematski povezan sa stihovima pre i posle njega, njegova odsečnost i nepostojanje sintaksičke povezanosti u grčkom jeziku navode na pomisao da je Pavle i hteo da se on istakne kao naglašena parola. Sloboda u Hristu kao da predstavlja sažetak celokupnog Pavlovog dokazivanja, a Galati su bili u velikoj opasnosti da se odreknu upravo te svoje slobode u Hristu.

Pročitajte tekst u Galatima 1,3,4; 2,16 i 3,13. Koje metafore su upotrebene u tim tekstovima i kako nam one pomažu da razumemo šta je Hristos učinio za nas?

Pavlove reči »sloboda kojom nas Hristos oslobodi« (Gal. 5,1) kao da nagoveštavaju da Pavle ovde ima na umu drugu metaforu. Sastav ovog izraza je sličan izrazu koji se upotrebljavala pri svečanoj ceremoniji oslobađanja robova. Pošto robovi nisu imali nikakvih građanskih prava, pretpostavljalo se da će neko božanstvo kupiti njihovu slobodu, a za uzvrat rob, iako stvarno slobodan, zakonski će pripadati tom božanstvu. Naravno, u praksi proces je bio fiktivan, upravo je sam rob uplaćivao novac u hramsku riznicu za svoju slobodu. Uzmite u obzir, na primer, izraz upotrebljen u više nego hiljadu natpisa nadenih u hramu Apolona u Delfima, koji su nastali u periodu između 200. godine pre Hrista do 100. godine posle Hrista: »Za slobodu, Apolon Pitijski otkupio je od Sosibusa iz Amfise robinju čije je ime Nikea... Otkupninu je, međutim, posvetila Apolonu za slobodu.« (Ben Viterington, *Grace in Galatia*, str. 340)

Ovaj izraz je po terminologiji veoma sličan Pavlovim rečima, ali postoji i osnovna razlika. U Pavlovoj metafori, nema nikakve fikcije, sve je stvarnost. Mi sami ne dajemo otkupninu za sebe (1. Korinćanima 6,20; 7,23). Otkupna cena bi bila suviše visoka za nas. Mi bismo bili suviše nemoćni da spasemo sami sebe, ali je Isus pristupio i učinio za nas ono što mi sami nismo mogli. On je platio cenu za naše grehe, oslobodivši nas tako od osude zakona.

Pogledajte pažljivo svoj život. Da li ste ikada pomislili da možete spasti same sebe? Šta vaš tvoj odgovor kazuje i koliko biste morali da budete zahvalni na onome što vam je poklonjeno u Isusu?

PRIRODA HRIŠĆANSKE SLOBODE

Pavlova zapovest hrišćanima da ostanu čvrsto u svojoj slobodi nije data u vakuumu. Prethodi joj važno nabranje činjenica: »Hristos nas je oslobodio.« Zašto hrišćani treba da ostanu čvrsto u svojoj slobodi? Zato što ih je Hristos već oslobodio. Drugim rečima, naša sloboda je posledica onoga što je Hristos već učinio za nas!

Ovaj način iznošenja činjenica posle kojeg dolazi nalog, tipičan je za Pavlove poslanice (1. Korinćanima 6,20; 10,13.14; Kološanima 2,6). Na primer, Pavle daje nekoliko izjava u 6. poglavlju Rimljanima poslanice o našem položaju u Isusu Hristu, kao na primer: »I znamo da se naš stari čovjek razape s njim.« (Rimljanima 6,6) Na temelju te činjenice Pavle izriče opomenu i zapovest: »Da ne caruje, dakle, grijeh u vašemu smrtnome tijelu, da ga slušate u slastima njegovijem.« (Rimljanima 6,12) Ovo je Pavlov način da kaže ono što je bitno: »Postanite ono što već jeste u Hristu!« Etički život jevanđelja ne predstavlja nastojanje da nešto činimo da bismo dokazali da smo Božja deca. Umesto toga, mi činimo što činimo zato što već jesmo Božja deca.

Od čega nas je Hristos oslobodio? Rimljanima 6,14.18; 8,1; Galatima 4,3.8; 5,1; Jevrejima 2,14.15.

Upotreba reči sloboda da bi se opisao hrišćanski život je istaknutija u Pavlovim poslanicama nego u bilo kojim drugim novozavetnim spisima. Sama reč sloboda i njene izvedenice pojavljuju se 28 puta u Pavlovim poslanicama, a samo 13 puta u svim ostalim knjigama.

Šta Pavle misli kada kaže sloboda? Prvo, to nije nikakva apstraktna ideja. Pojam se ne odnosi na političku slobodu, ekonomsku slobodu ili slobodu da živimo na bilo koji način koji nama odgovara. Naprotiv, to je sloboda koja je utemeljena na našem odnosu sa Isusom Hristom. Kontekst nagoveštava da Pavle govori o slobodi od okova i osude legalističkog oblika hrišćanstva, ali naša sloboda obuhvata daleko više. Ona obuhvata i slobodu od greha, večne smrti i sotone.

»Izvan Isusa Hrista, ljudsko postojanje je obeleženo okovima – okovima zakona, okovima zlih elemenata koji vladaju svetom, okovima greha, tela, i đavola. Bog je poslao svoga Sina na svet da uzdrma vlast tih robovlasnika.« (T. Džordž, *Galatians*, str. 354)

Čemu osećate da robujete u svom životu? Naučite napamet tekst u Galatima 5,1. i zatražite od Gospoda da slobodu koju imate u Hristu učini stvarnošću vašeg života.

OPASNE POSLEDICE LEGALIZMA (GALATIMA 5,2-12)

Način na koji se Pavle obraća vernicima u Galatima 5,2-12 ukazuje na važnost onoga što želi da im kaže. »Slušajte!« »Pazite na moje reči!« »Evo, ja, Pavle, kažem vam.« Svojom snažnom upotrebom reči »Gle!«, ne samo da traži punu pažnju svojih čitalaca već ukazuje i na svoj apostolski autoritet. Želi da Galati razumeju da će u slučaju da prihvate obrezanje, kako bi osigurali spasenje, morati da se izlože opasnim posledicama svoje odluke.

Pročitaj tekst u Galatima 5,2-12. Na šta Pavle upozorava u vezi sa celokupnim problemom obrezanja?

Prva posledica odluke da se Božja naklonost obezbedi obrezanjem jeste obaveza poštovanja celokupnog zakona. Pavle se u 2. i 3. stihu upušta u vrlo zanimljivu igru reči. Hristos, kaže on, neće vam koristiti (*ofeselei*); umesto toga, imaćete obavezu da poštujete celi zakon (*ofeiletas*). Ako neko želi da živi u skladu sa ceremonijalnim zakonom, ne može birati koje će propise primeњivati, a koje neće. Tu je u pitanju sve ili ništa.

Drugo, »izgubiće« Hrista ili biće »odsećeni« od Hrista. Odluka da se opravdamo delima obuhvata istovremeno i odbacivanje Božjeg načina opravdanja u Hristu. »Ne možete imati i jedno i drugo. Nemoguće je primiti Hrista, prihvatajući time istinu da sami nismo u stanju da sebe spasemo, a onda obaviti i obrezanje, izjavljujući time da to možemo.« (J. Stot, *The Message of Galatians*, str. 133)

Pavlov treći prigovor obrezanju glasi da ono sprečava duhovno rastenje. Služi se analogijom trkača čije je napredovanje prema cilju namerno osujećeno. U stvari, reč prevedena kao »osujećenost /odvrtačenje/« (Galatima 5,7.8) upotrebljavala se u vojnim krugovima da se označi »rušenje drumova ili mostova ili postavljanje prepreka na put neprijatelju da bi se sprečilo njegovo napredovanje«. (*The SDA Bible Commentary*, 6. sveska, str. 978)

Konačno, obrezanje uklanja prokletstvo krsta. Kako? Poruka obrezanja je da možete da spasete sami sebe; kao takvi, laskate sami sebi, jer takva sposobnost godi ljudskoj oholosti. Međutim, poruka krsta je uvredljiva za ljudsku oholost, jer moramo da priznamo da potpuno, u svemu zavisimo od Hrista. Pavle je tako ozlojeđen na te ljude zbog njihovog upornog nastojanja da uvedu obrezanje da kaže kako bi voleo da im nož sklizne i da tako sami sebe osakate. Jake reči, ali Pavlova izjava samo odražava ozbiljnost s kojom prilazi tom problemu.

SLOBODA, A NE NEPOŠTOVANJE PRAVILA (GALATIMA 5,13)

Tekst u Galatima 5,13 obeležava važnu prekretnicu u Poslanici Galatima. Dok se sve do tog trenutka Pavle potpuno usredsređivao na teološki sadržaj svoje poruke, sada prelazi na problem hrišćanskog ponašanja. Kako vernik koji se ne spasava delima treba da živi?

Na koju moguću zloupotrebu slobode Pavle želi da upozori vernike u Galatiji? Galatima 5,13.

Pavle je bio potpuno svestan mogućeg nerazumevanja koje je pratilo njegovo naglašavanje blagodati i slobode koju vernici imaju u Hristu (Rimljanima 3,8; 6,1.2). Međutim, problem nije bilo Pavlovo jevanđelje, već ljudska sklonost da popuštaju svojim sklonostima. Stranice istorije su prepune izveštaja o ljudima, gradovima i narodima čija je pokvarenost i padanje u moralni haos bila neposredno povezana s njihovim nedostatkom vladanja sobom. Ko nije osetio tu sklonost u svom životu? Upravo zato Pavle tako otvoreno poziva Hristove sledbenike da se čuvaju popuštanja telesnim željama. U stvari, on želi da čine upravo suprotno, što znači »da s ljubavlju služe jedni drugima«. Kao što svaki koji služi bližnjima iz ljubavi zna, to je nešto što se može činiti samo prethodnim umiranjem sebi i željama tela. Oni koji popuštaju svome telu nisu oni koji vole da služe bližnjima. Sasvim suprotno.

Prema tome, naša sloboda u Hristu nije samo sloboda od robovanja svetu već i poziv na novu vrstu službe, odgovornost da služimo bližnjima iz ljubavi. To je prilika »da volimo bližnje bez smetnji, mogućnost da stvaramo ljudske zajednice utemeljene na uzajamnom davanju umesto na trci za moći i položajem.« (S. Vilijams, *Galatians*, str. 145)

Zbog toga što nam je hrišćanstvo postalo nešto sasvim obično a i zbog teksta savremenih prevoda Galatima 5,13, lako možemo prevideti silu koju su te reči prenosile Galatima. Prvo, grčki jezik ukazuje da ljubav koja nadahnjuje takvu vrstu službe nije uobičajena ljudska ljubav – to bi bilo nemoguće, ljudska ljubav je suviše uslovna. Pavlova upotreba određenog člana pre reči ljubav u grčkom ukazuje da govori o božanskoj ljubavi koju dobijamo samo preko Svetoga Duha (Rimljanima 5,5). Stvarno iznenađenje se krije u činjenici da reč prevedena kao »služite« u stvari u grčkom originalu glasi »zarobite se«. Naša sloboda ne ogleda se u samostalnosti i nezavisnosti, već u međusobnom služenju utemeljenom na Božjoj ljubavi.

Budite poštteni: da li ste ikada pomislili da slobodu koju imate u Hristu bar malo iskoristite da se tu i tamo upustite u koji greh? Šta je loše u takvom načinu razmišljanja?

IZVRŠAVAJUĆI CELI ZAKON (GALATIMA 5,13-15)

Kako da pomirite Pavlov negativni komentar o »tvorenju celog zakona« (Galatima 5,3) s njegovom pozitivnom izjavom o »izvršavanju celog zakona« (Galatima 5,14)? Usporedi Rimljanima 10,5; Galatima 3,10.12; 5,3. sa Rimljanima 8,4; 13,8; Galatima 5,14.

Mnogi su videli suprotnost između Pavlovog negativnog komentara o »tvorenju celog zakona« i njegovog pozitivnog poziva na »izvršavanje celog zakona«. U stvari, nema nikakve suprotnosti u tome. Rešenje leži u činjenici da Pavle namerno upotrebljava svaki od ta dva izraza da podvuče bitnu razliku između dva različita načina opisivanja hrišćanskog ponašanja u odnosu na zakon. Na primer, značajno je da Pavle, kada se pozitivno izražava o hrišćanskom poštovanju zakona nikada ne govori o tome kao o »tvorenju zakona«. Taj izraz rezerviše samo za pogrešno ponašanje onih koji žive pod zakonom i koji se trude da zarade Božje odobravanje, »tvoreći« ono što zakon zapoveda.

To uopšte ne znači da oni koji su našli spasenje u Hristu nisu poslušni zakonu. Pavle kaže da oni »izvršavaju zakon«. On hoće da kaže da je istinsko hrišćansko ponašanje mnogo više od samo spoljašnje poslušnosti ili »tvorenja zakona«. Pavle se služi rečju »izvršavati« jer ona ide mnogo dalje od reči »tvoriti«. Ta vrsta poslušnosti je ukorenjena u Hristu (vidi Matej 5,17). To nije odbacivanje zakona, niti njegovo ograničavanje samo na ljubav, već je to način na koji vernik može da iskusi pravu nameru i značenje celog zakona.

Gde se, prema apostolu Pavlu, nalazi pravo značenje zakona? 3. Mojsijeva 19,18; Marko 12,31.33; Matej 19,19; Rimljanima 13,9; Jakov 2,8.

Iako je ovo citat iz 3. Mojsijeve, Pavlova izjava u Galatima zasnovana je na Isusovoj upotrebi teksta u 3. Mojsijevoj 19,18. Međutim, Isus nije bio jedini jevrejski učitelj koji pominje tekst u 3. Mojsijevoj 19,18 kao sažetak celog zakona. Rabi Hilel, koji je živio jednu generaciju pre Isusa, rekao je: »Ono što je mrsko tebi, ne čini svom bližnjemu, i to je celokupni zakon.« Međutim, Isusova perspektiva je radikalno drukčija (Matej 7,12). Ne samo da je pozitivnija već pokazuje da zakon i ljubav nisu nespojive veličine. Bez ljubavi, zakon je prazan i hladan; bez zakona, ljubav nema usmerenja.

Šta je lakše i zašto: voleti bližnje, ili jednostavno slušati Deset zapovesti? Raspravljajte o svom odgovoru u razredu.

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Istinska vera uvek deluje preko ljubavi. Kada gledate na Golgotu, to nije zato da biste umirili svoju dušu zbog neobavljanja dužnosti, da biste spokojno zaspali, već da probudite veru u Isusa, veru koja će delovati, čisteći dušu od gliba sebičnosti. Kada se verom uhvatimo za Hrista, naše delo je tek počelo. Svaki čovek ima iskvarene i grešne navike koje se moraju savladati oštrom borbom. Od svake duše se traži da se bori u borbi vere. Ako je neko Hristov sledbenik, on ne može da bude oštar u postupanju, ne može da bude tvrdoga srca, lišen saučešća. Ne može ni da bude grub u svom govoru. Ne može ni da bude pun pompe i samouzdizanja. On ne može da bude arogantan, niti može da se služi grubim rečima, da kritikuje ili da osuđuje.

Delo ljubavi proističe iz dela vere. Biblijska religija znači stalno delovanje. 'Tako da se svijetli vidjelo vaše pred ljudima, da vide vaša dobra djela i slave oca vašega koji je na nebesima.' 'Gradite spasenje svoje sa strahom i drhtanjem, jer je Bog što čini u vama da hoćete i učinite kao što mu je ugodno.' Mi treba da budemo revnosni u nastojanju da činimo dobra dela, da gledamo da istrajemo u dobrim delima. A Verni svedok kaže: 'Znam tvoja djela!'

Premda je istina da nam naše aktivnosti neće same po sebi osigurati spasenje, isto je tako istina da će nas vera koja nas sjedinjuje sa Hristom pokrenuti na aktivnost.« (*The SDA Bible Commentary*, 6. sveska, str. 1111)

ZA RAZGOVOR:

1. Kao razred predite još jednom svoje odgovore na pitanja iz dela pouke za četvrtak. Koje rešenje većina ljudi smatra lakšim i zašto? Na koje važne istine vas upućuju vaši odgovori o tome šta znači izvršavati zakon?
2. Pavle ističe da vera kroz ljubav radi. Šta time hoće da kaže?
3. Razmotrite ideju o pokušaju da se poslužimo svojom slobodom u Hristu da se upustimo u greh. Zašto je to tako lako učiniti? Međutim, kada ljudi razmišljaju na takav način, u koju zamku mogu da se uhvate? (Vidi 1. Jovanova 3,8)

Sažetak: Sloboda je jedna od Pavlovih omiljenih reči za definisanje jevanđelja. Ona obuhvata i ono što je Hristos učinio za nas oslobodivši nas od okova sveta, ali i činjenicu da smo pozvani da živimo hrišćanskim životom. Međutim, moramo da budemo veoma pažljivi da naša sloboda ne padne kao plen legalizma ili pak nepoštovanja pravila. Hristos nas nije oslobodio da služimo sebi, već da svoj život možemo predati službi za bližnje.

ŽIVETI PO DUHU

Tekstovi za proučavanje: Galatima 5,16-25; 5. Mojsijeva 13,4,5; Rimljanima 7,14-24; Jeremija 7,9; Osija 4,2; Matej 22,35-40.

Tekst za pamćenje: »Velim pak: po duhu hodite, i želja tjelesnijeh ne izvršujte.« (Galatima 5,16)

Jedna od najomiljenijih hrišćanskih himni svakako je »Dodi, izvore svih blagoslova« Roberta Robinsona. Međutim, sam Robertson nije uvek bio čovek vere. Očeva smrt ostavila ga je gnevno, pa se odao pijanstvu i razuzdanosti. Pošto je slušao poznatog propovednika Džordža Vajtfilda, Robinson je predao svoj život Gospodu, postao metodistički pastor i napisao tu himnu, koja u originalu sadrži i reči: »O, kako sam svakoga dana iznova veliki dužnik blagodati! Neka tvoja dobrota, kao lancima veže moje nemirno srce uz tebe!«

Nezadovoljan stihovima koji su govorili o nemirnom srcu hrišćanina, neko je upisao nove reči: »Sklon sam, Gospode, da te obožavam, sklon da ljubim Gospoda kome služim.«

Uprkos svim dobrim namerama izdavača, prvobitne reči tačno opisuju borbe hrišćanina. I kao vernici, mi imamo dve prirode, telesnu i duhovnu, i one su stalno u sukobu. Iako je naša grešna priroda uvek »sklona« da odluta od Gospoda, ako smo voljni da se predamo Njegovom Duhu, ne moramo da ostanemo robovi želja svoga tela. To je osnovna misao Pavlove poruke i teksta za ovu sedmicu.

Pročitajte tekst u Galatima 5,16. Kakvu vezu ideja o hodanju ima sa životom vere? 5. Mojsijeva 13,4,5; Rimljanima 13,13; Efescima 4,1,17; Kološanima 1,10.

»Hoditi« je metafora izvučena iz Starog zaveta i odnosi se na način na koji vernik treba da se ponaša. Pavle, i sam Jevrejin, često upotrebljava ovu metaforu u svojim poslanicama da opiše način ponašanja koji treba da bude obeležje hrišćanskog života. Njegova upotreba te metafore verovatno je povezana s prvim imenom rane Crkve. Pre nego što su Hristovi sledbenici dobili ime hrišćani (Dela 11,26), bili su jednostavno poznati kao sledbenici »Put« (Jovan 14,6; Dela 22,4; 24,14). To upućuje da je hrišćanstvo u tim ranim danima predstavljalo ne samo niz teoloških verovanja koja su se usredsređivala na Isusa Hrista već i »put« života kojim treba da se »ide«!

Na koji način se Pavlova metafora o hodanju razlikuje od iste metafore u Starom zavetu? Uporedi tekstove u 2. Mojsijevoj 16,4; 3. Mojsijevoj 18,4; Jeremiji 44,23. sa Galatima 5,16.25; Rimljanima 8,4.

Ponašanje u Starom zavetu nije bilo opisano kao »hodanje«, već mnogo određenije kao »hodanje po zakonu«. *Halakah* je pravni termin kojim su se Jevreji služili da označe pravila i propise zakona i rabinske tradicije svojih otaca. Iako se *halakah* obično prevodi kao »jevrejski zakoni« sama reč je utemeljena na jevrejskoj reči »hodati« i doslovno znači »put kojim treba ići«.

Pavlov komentar o »hodanju po Duhu« nije suprotan poslušnosti zakonu. Pavle ne govori da hrišćani treba da žive životom kršenja zakona. I opet, Pavle nije protivnik zakona ili poslušnosti zakonu. On se samo suproti legalističkom držanju kojim se zakon zloupotrebljava. Istinska poslušnost koju Bog zahteva nikada se ne može postići silom i spoljašnjim pritiscima, već mora da bude posledica unutrašnje želje izazvane Duhom (Galatima 5,18).

Kakvo je vaše iskustvo sa »hodanjem po Duhu«? Kako to postizete? Koji običaji u vašem životu otežavaju hodanje po Duhu?

HRIŠĆANINOVA BORBA

»Jer tijelo želi protiv duha, a duh protiv tijela, a ovo se protivi jedno drugome, da ne činite ono šta hoćete.« (Galatima 5,17; vidi i Rimljanima 7,14-24) Kako ste, u svom verskom životu, iskusili oštru i bolnu stvarnost ovih reči?

Borba koju Pavle opisuje nije borba koju vodi svako ljudsko biće; ona se odnosi prvenstveno na unutrašnju borbu koja besni u svakom hrišćaninu. Pošto se ljudi rađaju u skladu sa željama tela (Rimljanima 8,7), tek kada budemo ponovo rođeni Duhom počinje stvarna duhovna borba (Jovan 3,6). To ne znači da nehrišćani nikada nisu uključeni u moralne sukobe, jer ni oni nisu od toga pošteđeni. Međutim, i taj sukob je u krajnjoj liniji rezultat delovanja Duha. Međutim, borba hrišćanina poprima novu dimenziju, jer vernik ima dve prirode koje ratuju jedna protiv druge, telo i Duh.

U toku cele istorije hrišćani su čeznuli da se oslobode te borbe. Neki su pokušavali da se povuku iz društva i da tako prekinu borbu, dok su drugi tvrdili da se grešna priroda može izbrisati nekim činom božanske blagodati. Oba pokušaja su bila uzaludna. Iako silom Duha svakako možemo suzbiti želje tela, sukob će se nastaviti na razne načine sve dok ne budemo dobili novo telo prilikom Hristovog drugog dolaska. Bežanje od društva ništa ne pomaže, jer bez obzira kuda idemo, mi borbu nosimo sa sobom, i tako će biti sve do naše smrti ili do drugog Hristovog dolaska.

Pošto imamo dve prirode, mi smo doslovno na obe strane istovremeno. Duhovna naša priroda želi ono što je duhovno i prezire telo. Telesna priroda, međutim, čezne za onim što je telesno i protivi se duhovnome. Pošto je obraćeni um suviše slab da se sam odupre telu, naša jedina nada da pokorimo telo ogleda se u tome da svakoga dana iznova donosimo odluku da se zajedno s Duhom borimo protiv svoje telesne prirode. Upravo zato je Pavle tako uporan kada nas poziva da hodimo u Duhu.

Na temelju svog ličnog iskustva u borbi između SVOJE dve prirode, koji savet biste dali hrišćaninu koji pokušava da pobedi u toj neprekidnoj borbi sa samim sobom, borbi koja se nikada ne završava i nikada ne prestaje?

DELA TELESNA

Pošto je govorio o sukobu koji postoji između tela i Duha, Pavle u Galatima 5,18-26. raspravlja o prirodi ovog sukoba, dajući listu etičkih mana i vrlina. Katalog mana ili vrlina bila je uobičajena literarna pojava i u jevrejskoj i u grčko-rimskoj literaturi. Te liste su donosile popis mana koje treba izbegavati i vrlina koje treba razvijati.

Pažljivo proučite liste mana i vrlina u navedenim tekstovima. Na koje načine je Pavlova lista u Galatima 5,19-24. slična, a ipak različita od onih na drugim mestima? Jeremija 7,9; Osija 4,2; Marko 7,21.22; 1. Timotiju 3,2.3; 1. Petrova 4,3; Otkrivenje 21,8.

Iako je Pavle bio svestan postojanja lista mana i vrlina, postoje značajne razlike u načinu na koji on upotrebljava svoje dve liste u Galatima. Prvo, iako Pavle upoređuje te dve liste, ne govori o njima na isti način. Listu mana naziva »dela telesna«, dok listu vrlina počastvuje nazivom »rod Duha«. To je vrlo važna razlika. I kao što jedan pisac piše: »Telo zahteva, a Duh proizvodi. Dok jedna lista odiše atmosferom nametljivosti i lude popustljivosti svojim željama, druga govori o staranju za druge, vedrini, oporavku, pouzdanosti. Jedna opisuje ljudske manipulacije, a druga božansko osposobljavanje ili do-deljivanje blagodati, naglašavajući činjenicu da je unutrašnje preobraženje izvor odgovornog ponašanja.« (J. Dan, *The Epistle to the Galatians*, str. 308)

Druga zanimljiva razlika između dve Pavlove liste je u tome što je lista mana namerno nazvana u množini kao »djela tjelesna«. Međutim, »rod Duha« je u jednini. Ta razlika može da ukaže da život kojim se živi u telu ne može da unapredi ništa drugo osim podela, nemira, izazivanja raskola, nejedinstva. Nasuprot tome, život koji se živi u Duhu proizvodi jedan rod Duha, koji se pokazuje u devet vrlina koje potpomažu jedinstvo.

U ovom kontekstu, neki ljudi tvrde da ono što čovek veruje o Bogu u stvari i nije mnogo važno sve dok je iskren i pošten. Ništa nije dalje od istine od toga! Pavlova lista mana osvedočava u suprotno: pogrešna gledišta o Bogu navode na izopačene ideje o seksualnom ponašanju, religiji i etici uopšte, što dovodi do kidanja međuljudskih odnosa. Osim toga, može doći i do gubitka večnog života (Galatima 5,21).

Pregledajte listu »djela tjelesnih«. Na koji način svako od njih možete sagledati kao kršenje jedne ili više od Deset zapovesti?

ROD DUHA (GALATIMA 5,22-24)

»A rod je duhovni: ljubav, radost, mir, trpljenje, dobrota, milost, vjera, krotost, uzdržanje, na to nema zakona.« (Galatima 5,22.23) Na koje načine poslušnost moralnom zakonu od Deset zapovesti odražava rod Duha onako kako je izražen ovim stihovima? (Vidi i Matej 5,21.22.27.28; 22,35-40)

Deset zapovesti nisu alternativa ljubavi; one nam pokazuju načine na koje možemo da izrazimo ljubav i prema Bogu i prema bližnjima. Bez obzira koliko premašuje slovo zakona, ljubav nije u sukobu sa zakonom. Misao da ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjemu ukidaju Deset zapovesti ima isto toliko smisla kao kad kažemo da ljubav prema prirodi ukida zakon gravitacije.

Osim toga, kao suprotnost opisu telesnih dela u 51 reči, rod Duha je opisan kao devet vrlina. Teolozi veruju da su tih devet vrlina organizovane u tri grozda po tri vrline, ali se malo slažu u tome koliko je njihov redosled važan. Neki u broju tri vide prikriveno pozivanje na Trojstvo; drugi veruju da tri trijade odražavaju načine na koje treba da se odnosimo prema Bogu, svojim bližnjima i konačno prema samima sebi; a neki vide u ovoj listi opis samoga Hrista. Iako svako od tih gledišta ima određenu vrednost, najvažnija činjenica koja se ne sme prevideti jest uzvišeno mesto koje Pavle daje ljubavi u životu jednog hrišćanina.

Činjenica da Pavle navodi ljubav kao prvu od devet vrlina nije slučajna. On je već naglasio centralnu ulogu ljubavi u životu hrišćanina u Galatima 5,6 i 13, i on je uključuje u svoju listu vrlina i na drugim mestima (2. Korinćanima 6,6; 1. Timotiju 4,12; 6,11; 2. Timotiju 2,22). Dok se sve druge vrline pojavljuju i u nehrišćanskim izvorima, ljubav je izrazito hrišćanska vrлина. Sve to pokazuje da ljubav treba da se posmatra ne samo kao jedna među mnogim vrlinama, već kao najvažnija hrišćanska karakteristika koja predstavlja ključ za sve ostale vrline. Ljubav je najvažniji rod Duha (1. Korinćanima 13,13; Rimljanima 5,5), i ona treba da definiše život i držanje svakog hrišćanina (Jovan 13,34.35), ma koliko ponekad bilo teško pokazivati ljubav.

Koliko je samoodricanje sadržano u ljubavi? Možete li voleti bez samoodricanja? Šta nas Isus uči o ljubavi i samoodricanju?

Iako će unutrašnji sukob između tela i Duha uvek besneti u srcu svakog vernika, hrišćanskim životom ne smeju da dominiraju poraz, propusti i greh.

Prema tekstu u Galatima 5,16-26, šta je ključ života u kojem Duh vlada telom?

Tekst u Galatima 5,16-26. sadrži ključne glagole koji opisuju vrstu života u kojem vlada Duh. Prvo, vernik treba da »hodi« u Duhu (5,16). Grčki glagol je *peripateo* koji doslovno znači »hodati oko ili slediti nekoga«. Sledbenici poznatog grčkog filozofa Aristotela postali su poznati kao »peripatetici« zato što su sledili Aristotela kuda god je išao. Činjenica da se glagol nalazi u sadašnjem vremenu ukazuje da Pavle ne govori o nekom povremenom hodanju, već o trajnom svakodnevnom iskustvu. Osim toga, pošto je to i zapovest »hodajte« u Duhu, vidi se da hodanje u Duhu predstavlja izbor koji se svakodnevno ponavlja.

Drugi glagol je »biti vođen« (5,18). To pokazuje da treba da dozvolimo Duhu da nas vodi u smeru u kojem treba da idemo (uporedi Rimljanima 8,14; 1. Korinćanima 12,2). Naš posao nije da vodimo, već da sledimo.

Sledeća dva glagola pojavljuju se u Galatima 5,25. Prvi je »živeti« (*zao* u grčkom). Pod »živeti« Pavle podrazumeva iskustvo novorođenja koje mora da obeležava život svakog vernika. Pavlova upotreba sadašnjeg vremena ukazuje na iskustvo novorođenja koje treba da se obnavlja svakoga dana. Pošto mi živimo u Duhu, Pavle nastavlja i piše da treba i da »hodimo« u Duhu. Reč prevedena sa »hoditi« razlikuje se od one u 16. stihu. Ovde je to reč *stoiheo*. To je vojni termin koji doslovno znači »stati u redove« »održati korak« ili »usaglasiti se«. Osnovna misao ovde je da nam Duh daje ne samo život već i da treba da usmerava taj život svakoga dana.

U 24. stihu Pavle upotrebljava glagol »raspeti«. Svakako da to pomalo iznenađuje. Ako treba da sledimo Duha, moramo doneti čvrstu odluku da usmrtime želje tela. Naravno, Pavle govori simbolički. Mi raspinjemo telo hraneći svoj duhovni život i izgledajući želje tela.

Koje promene i odluke morate doneti da biste postigli pobeđe koje su vam obećane u Hristu – pobeđe koje vam sada neprestano izmiču?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Život hrišćanina nije uvek gladak. On mora da se suočava s ozbiljnim sukobima. Surova iskušenja ga napadaju. 'Tijelo želi protiv duha, a duh protiv tijela!' Što se više približavamo kraju istorije ove zemlje, to će varljiviji i zavodljiviji biti napadi neprijatelja. Njegovi napadi će postajati sve oštiri i sve češći. Oni koji se odupiru svetlosti i istini postaju sve tvrdovratiji i neosetljiviji, i sve ogorčeniji protiv onih koji vole Boga i drže Njegove zapovesti.« (*The SDA Bible Commentary*, 6. sveska, str. 1111)

»Uticao Svetoga Duha predstavlja Hristov život u duši. Mi ne vidimo Hrista i ne govorimo s Njim, ali Njegov Sveti Duh je isto tako blizu nas na jednom mestu kao i na drugom. On govori svakome i preko svakoga koji je primio Hrista. Oni koji prihvataju da Duh stanuje u njima pokazuju rodove Duha – ljubav, radost, mir, trpljenje, dobrotu, milost, veru.« (*The SDA Bible Commentary*, 6. sveska, str. 1112)

ZA RAZGOVOR:

1. Duboko razmišljajte o razapinjanju želja tela. Šta to u stvari znači? Kako se to može učiniti? Kako često to moramo činiti? Zašto je Pavle upotrebio tako strogu reč? Šta upotreba glagola »raspeti« govori o tome koliko je teška ta bitka?
2. Koju ulogu ljudski naponi imaju u rađanju roda Duha? Šta vam vaše lično iskustvo govori o toj ulozi?
3. Pavle kaže da oni koji čine telesna dela neće naslediti Božje carstvo. Kako da pomirite tu izjavu sa činjenicom da isti Pavle govori da se spasavamo verom, a ne delima?
4. U vašem hodanju s Gospodom, koja je najveća borba s kojom se suočavate? Zar to nije greh, i kako je greh uticao na vaš odnos prema Bogu? Koji hrišćanin nije osetio otuđenje, sumnju i razočaranje kao posledicu greha u svom životu, a posebno zato što imamo obećanje o pobjedi nad tim grehom? Posmatrajući tu činjenicu u kontekstu pobjede nad grehom, zašto moramo uvek imati na umu da naše spasenje počiva potpuno na onome što je Isus učinio za nas?

Sažetak: Iako u životu svakog vernika postoji sukob između telesnih želja i želja Duha, hrišćanski život ne mora biti osuđen na poraz. Pošto je Hristos pobjedio silu greha i smrti, hrišćanski život može da bude život u kojem vlada Duh, donoseći svakodnevnu zalihu Božje blagodati, koja nas osposobljava da suzbijamo telesne želje.

JEVANĐELJE I CRKVA

Tekstovi za proučavanje: Galatima 6,1-10; Matej 18,15-17; 1. Korinćanima 10,12; Rimljanima 15,1; Jovan 13,34; Luka 22,3.

Tekst za pamćenje: »Zato, dakle, dok imamo vremena da činimo dobro svakome, a osobito onima koji su s nama u vjeri.« (Galatima 6,10)

Neki poljoprivrednici su odlučili da najveće krompire sačuvaju za sebe, a da one najsitnije upotrebe za seme. Posle nekoliko razočaravajućih žetvi, ustanovili su da je sama priroda smanjila njihove krompire na veličinu klikera. Preko te katastrofe, ovi ljudi su naučili jednu važnu životnu pouku.

»Nije trebalo da ono najbolje zadrže za sebe, a da tek ostatke upotrebe za seme. Zakon života glasi da ćeš požnjeti ono što si posejao.

U izvesnom smislu, sejanje sitnog krompira i dalje je opšti običaj. Mi ono što je najbolje u životu uzimamo za sebe, a sejemo ostatke. Potom očekujemo da nekom suludom promenom duhovnih zakona naša sebičnost bude nagrađena nesebičnošću.« (*International Student Fellowship Newsletter*, mart 2007)

Pavle primenjuje ovo načelo u Galatima 6,1-10. Umesto da se vernici međusobno »kolju i jedu« (Galatima 5,15), crkva treba da bude mesto gde nas Duh upućuje da jedni drugima dajemo prednost. Shvatanje da se spasavamo blagodaću treba da nas učini skromnijima i strpljivijima u načinu postupanja prema drugima.

PODIGNUTI ONE KOJI SU PALI

Iako je Pavle imao velika očekivanja kad je reč o načinu hrišćanskog života (Galatima 5,16), njegovi saveti vernicima u Galatima 6,1 su osvežavajuće realistični. Ljudi nisu savršeni, pa čak i najodaniji hrišćani nisu imuni na pogreške. U grčkom jeziku, Pavlove reči u Galatima 5,16. ukazuju da on zamišlja stanje koje će izvesno zavladati u crkvi u dato vreme. Pavle daje Galatima praktične savete kako da postupaju u slučaju da dođe do takvih situacija.

Kako hrišćani treba da se ponašaju kada neki vernik prihvati neki oblik nehrišćanskog ponašanja? Galatima 6,1; Matej 18,15-17.

Da bismo imali koristi od Pavlovog saveta u Galatima 6,1 moramo zamisliti upravo onu vrstu stanja koje Pavle ima na umu. To stanje je opisano sa dve reči koje se pojavljuju u prvom delu tog teksta. Prva je »upadne« ili »bude uhvaćen«. Doslovno, reč znači »pronađen, uhvaćen ili iznenađen«. Kontekst ali i nijanse u značenju povezane s tom rečju, upućuju da Pavle ima dva aspekta na umu. On ne govori samo o verniku koji je drugog vernika »uhvatio« u nekom nedoličnom ponašanju, već i proces kojim i sam taj vernik biva »uhvaćen« u ponašanju (vidi: Priče 5,22) koje bi, u boljim okolnostima, svakako izbegao.

Izvesnost da greška o kojoj Pavle govori nije namerna pokazuje i terminologija kojom se služi. Reč prevedena kao »greh« dolazi od grčke reči *paraptoma* koja se ne odnosi na namerni greh, već pre na grešku, posrtanje ili pogrešan korak. Ovo poslednje posebno ima smisla u svetlosti Pavlovog prethodnog komentara o »hodanju« u Duhu. Iako to nikako ne opravdava učinjenu pogrešku, jasno je da Pavle ne govori o namernom grehu (1. Korinćanima 5,1-5).

Pravilan pristup u takvom slučaju ne treba da bude kazna, osuda ili isključenje, već podizanje. Grčka reč prevedena kao »obnoviti« glasi *katartizo* i znači »zakrčiti«, »dovesti u red«. U Novom zavetu reč se upotrebljava za krpjenje mreža (Matej 4,21), ali i za objašnjenje procesa nameštanja slomljene kosti u grčkoj medicinskoj literaturi. Baš kao što ne bismo ostavili vernika koji je pao i slomio nogu, kao udovi Hristovog tela mi ćemo se nežno postarati za brata ili sestru u Hristu koji su posrnuli i pali dok smo zajedno hodali putem prema Božjem carstvu.

Umesto da primenjujemo savet iz Mateja 18,15-17, zašto tako često govorimo loše o osobama na koje se ljutimo, dozvoljavamo svom gnevu da se rasplamti, ili čak planiramo i osvetu?

ČUVAJTE SE ISKUŠENJA

»Tada reče Natan Davidu: ti si taj.« (2. Samuilova 12,7)

Ozbilnost Pavlovih reči u Galatima 6,1. – da čuvamo sebe i svoj život da ne bismo pali u iskušenje – ne sme se zanemariti. Hitnost i briga koji prate Pavlove reči može se videti po načinu na koji upućuje svoj poziv. Reč, prevedena kao »uzimajući u obzir« ili »starajući se« doslovno znači »pažljivo gledajte« ili »uložite veliku pažnju u« (upoređi Rimljanima 16,17; Filibljanima 2,4). Prema tome, Pavle doslovno govori da »pažljivo čuvamo sebe« da nas napad greha ne bi iznenadio i našao nespemne. Da bi naglasio svoju opomenu, Pavle prelazi sa drugog lica množine »svi vi« u prvoj polovini teksta u Galatima 6,1 na drugo lice jednine (»ti«) u poslednjem delu stiha. To nije neko opšte upozorenje koje se odnosi na celu crkvu, već je to lično upozorenje upućeno svakom pojedincu u okviru crkve.

Pavle ne objašnjava izričito prirodu iskušenja na koje tako strogo upozorava Galate. Možda i nema neki određeni prekršaj u vidu, već jednostavno govori o opasnosti da neko učini *isti* greh, bez obzira kakav, od kojeg želi da sačuva druge. U isto vreme, njegove reči u Galatima 5,26. protiv »samoljublja« (lažna slava) ukazuju da ih upozorava na osećanje da su na neki način duhovno nadmoćniji, duhovno iznad onih koje žele da spasu, da podignu.

Zašto Pavle oseća potrebu da opomene Galate povodom duhovne oholosti? Uzmite u obzir i 1. Korinćanima 10,12; Matej 26,34; 2. Samuilova 12,1-7.

Jedna od najvećih opasnosti u hrišćanskom životu jeste osećanje duhovne oholosti koja čini da mislimo da smo na neki način imuni na neke oblike greha. Otrežnjuje nas ipak činjenica da svi mi imamo istu grešnu prirodu – prirodu koja se protivi Bogu. I tako, bez obuzdavajuće sile Božjega Duha, možemo se spustiti do skoro svakog oblika greha, samo kada se steknu povoljne okolnosti. Takva svest o našem pravom stanju bez Hrista može da nam pomogne da ne padnemo u greh samopravednosti, a može nas nadahnuti i većim saosećanjem prema onima koji padnu i učine koji greh.

Koliko puta ste zapazili kako osuđujete druge (možda samo u svom srcu) zbog greha za koji ste jednoga dana i vi postali krivi pred Bogom?

NOŠENJE TERETA (GALATIMA 6,2-5)

Osim da podižu posrnule, koju je još odgovornost Pavle dao vernicima u Galatiji? Galatima 6,2-5; vidi i Rimljanima 15,1; Matej 7,12.

Grčka reč prevedena kao »breme« u Galatima 6,2. glasi *baros*. Ona se doslovno odnosi na teške terete koje je neko morao da nosi na veliku udaljenost. Međutim, tokom vremena, reč je postala metafora za bilo koju vrstu nevolje ili teškoće, kao što je, na primer, teret dugog radnog dana punog sparine i vrućine (Matej 20,12). Iako neposredni kontekst Pavlovog saveta da »nose bremena jedan drugoga« sigurno obuhvata i moralno posrtanje drugih vernika, pomenuto u prethodnom stihu, zamisao o nošenju tereta koju on ima na umu je mnogo šira. Pavlovi saveti otkrivaju nekoliko vrsta duhovnih uvida u hrišćanski život koji se ne smeju zanemariti.

Prvo, kao što jedan pisac primećuje: »Svi hrišćani imaju svoje terete. Naši tereti mogu da se razlikuju po veličini i obliku, ili po vrsti, zavisno od namera koje Proviđenje ima u našem životu. Za neke, to je teret iskušenja i posledica moralnog posrtanja, kao u Galatima 6,1. Za druge, to može da bude fizička bolest ili mentalna nesređenost, ili porodična kriza, ili nezaposlenost, ili tlačenje od strane demona i mnoštvo drugih nevolja; ali nijedan hrišćanin nije izuzet od nošenja tereta.« (T. Džordž, *Galatians*, str. 413)

Drugo, Bog ne želi da sve svoje terete nosimo sami. Na nesreću, često smo mnogo spremniji da pomognemo drugima da nose svoje terete nego da dozvolimo drugima da nam pomognu u nošenju naših sopstvenih. Pavle osuđuje takvo ponašanje kao samodovoljnost (Galatima 6,3), kao ljudsku oholost, kada odbijamo da priznamo da imamo potrebe i slabosti. Takva oholost nam ne samo uskraćuje utehu od drugih već sprečava druge da ispune službu koju ih je Bog pozvao da obave.

Konačno, Bog nas poziva da nosimo terete drugih, jer se putem našeg takvog ponašanja pokazuje Božja uteha. Ovo staranje je utemeljeno na činjenici da je Crkva Telo Hristovo. Jednu ilustraciju te istine nalazimo u Pavlovim rečima: »Ali Bog, koji tješi ponižene, utješi nas dolaskom Titovijem.« (2. Korinćanima 7,6) Zapazite da ta »Božja uteha nije bila pružena Pavlu preko njegove lične molitve i čekanja na Gospoda, već preko druženja s prijateljem i preko radosne vesti koju je on doneo.

»Ljudsko prijateljstvo, u kojem nosimo terete jedan drugome, deo je Božje namere za Njegov narod.« (J. Stot, *The Message of Galatians*, str. 158)

Šta vas zadržava da ne zatražite pomoć – oholost, nedostatak poverenja, osećanje samodovoljnosti? Ako imate neku potrebu, zašto ne potražite nekoga u koga imate poverenja i zatražite od njega da vam pomogne da nosite svoj teret?

HRISTOV ZAKON (GALATIMA 6,2-5)

Pavle povezuje nošenje tereta sa ispunjavanjem Hristovog zakona. Šta on to misli kada kaže »zakon Hristov«? Galatima 5,14; 6,2; Jovan 13,34; Matej 22,34-40.

Pavlova upotreba izraza »zakon Hristov« (*ton nomon tu Hristu*) ne pojavljuje se nigde na drugom mestu u Bibliji, iako se on služi sličnim izrazom u 1. Korinćanima 9,21 (*ennomos Hristu*). Jedinstvenost tog izraza imala je kao posledicu izvestan broj različitih tumačenja. Neki pogrešno smatraju da je to dokaz da je Božji zakon dat na Sinaju bio zamenjen drugim zakonom, zakonom Hristovim. Drugi misle da reč zakon jednostavno označava opšta načela (vidi Rimljanima 7,21), da znači da nošenjem tereta drugih sledimo Hristov primer. Iako ovo drugo tumačenje ima nekih dobrih strana, kontekst i slična terminologija kao u Galatima 5,14 upućuju da je »ispunjavanje zakona Hristovog« samo još jedno pozivanje na ispunjavanje Mojsijevog zakona putem ljubavi. Pavle je već ranije u svojoj poslanici pokazao da moralni zakon nije ukinut Hristovim dolaskom. Umesto toga, moralni zakon protumačen ljubavlju nastavlja da ima važnu ulogu u životu hrišćanina. To je sažet prikaz onoga što je Isus učio u toku svoje zemaljske službe i činio u toku celog svog života, pa čak i u svojoj smrti. Nošenjem tereta drugih, mi ne samo da sledimo Isusove stope već ispunjavamo i Njegov zakon.

Još jedan problem se pojavljuje u ovim stihovima - prividna suprotnost između Galatima 6,2. i 6,5. Ovaj problem, međutim, lako se rešava kada shvatimo da Pavle upotrebljava dve različite reči da opiše dva različita stanja. Kao što smo već videli, reč za teret u 2. stihu (*baros*) odnosi se na teške terete koji se nose na velike udaljenosti. Reč *fortion* u 5. stihu, međutim, odnosi se na brodski teret, na vojnički ranac, pa čak i na dete u majčinoj utrobi. Dok se prethodni teret mogao skinuti, ovaj drugi ne može. Trudna žena mora da nosi svoje dete. Kao što ovaj primer pokazuje, ima nekih tereta koje drugi ljudi mogu da nose zajedno s nama ili umesto nas, ali ima i takvih tereta, kao što je probuđena savest i patnje ili smrt, za koje nema pomoći drugih. Za te terete moramo se osloniti jedino na Božju pomoć (Matej 11,28-30).

Dok za neke terete možete dobiti pomoć od drugih ljudi, druge treba za poverimo samo Gospodu. Kako da naučite da Gospodu prepustite terete koje vi sami niste u stanju da nosite?

SEJATI I ŽNJETI (GALATIMA 6,6-10)

U Galatima 6,7. reč prevedena kao »ružiti« (*mukterizo* – rugati se) pojavljuje se samo ovde u Novom zavetu, iako se često nalazi u grčkom prevodu Starog zaveta. Ona doslovno znači »prezrivo okrenuti nos«. U Starom zavetu ona se uglavnom odnosi na preziranje Božjih proroka (2. Dnevnika 36,16; Jeremija 20,7) i čak je jednom upotrebljena da se opiše buntovno držanje naroda prema Bogu (Jezekilj 8,17). Pavle naglašava da ljudi mogu zanemarivati Boga ili čak odbacivati Njegove zapovesti, ali da se po mudrosti ne mogu meriti s Njim, da Ga ne mogu nadmudriti. On je konačni sudija i na kraju grešnici će platiti cenu za svoja dela.

Pročitajte tekst iz Galatima poslanice 6,8. Šta Pavle želi ovde da kaže? Koje primere u Bibliji možete naći o ljudima koji su sejali u telo i onih koji su sejali u Duh? (Vidi, na primer, Dela 5,1-5; Luka 22,3; Danilo 1,8; Matej 4,1.)

Pavlova metafora o sejanju i skupljanju roda nije jedina ove vrste. To je životna činjenica koja se pojavljuje u mnogim starim poslovicama i izrekama. Međutim, značajan je način na koji je Pavle upotrebljava da naglasi svoje prethodne komentare o telu i o Duhu. Jedan pisac kaže: »Savremeni ekvivalent je da smo slobodni da izaberemo, ali nismo slobodni da izaberemo posledice svoga izbora.« (J. Dan, *Galatians*, str. 330)

Iako nas Bog ne oslobađa uvek od zemaljskih posledica naših greha, ne smemo se prepustiti očajanju zbog pogrešnih odluka koje smo doneli. Možemo se radovati da nam je Bog oprostio naše grehe i prihvatio nas kao svoju decu. Treba da se radujemo prilikama koje smo dobili da sejemo ono što će nam doneti nebesku žetvu. U međuvremenu, tekst u Galatima 6,10 opisuje činjenicu da »hrišćanska etika ima dvostruki fokus: jedan je univerzalan i sveobuhvatan: »Činimo dobro svim ljudima«; drugi je poseban i ličan: »A osobito onima koji su s nama u veri«. Pavlov univerzalistički poziv je utemeljen na činjenici da su svi ljudi stvoreni po obličju Božjem i da su zato beskraino vredni u Njegovim očima. Kada god su hrišćani zaboravljali ovu važnu činjenicu iz božanskog otkrivenja, neizbežno su upadali u zaslepljujuće grehe rasizma, seksizma*, tribalizma**, klasnih podela, i u hiljade drugih zatucanosti koje su mučile ljudski rod od Adama i Eve pa sve do naših dana.« (T. Džordž, *Galatians*, str. 427.428)

Sejemo ili na dobro ili na zlo. Pogledajmo dobro sebe! Kakvu ćemo vrstu žetve na kraju požnjati?

* seksizam, neravnopravnost polova, diskriminacija najčešće muškaraca prema ženama

** tribalizam, organizacija društva zasnovana na solidarnosti ljudi koji potiču iz istog kraja, iste etničke grupe i slično

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Božji Duh drži zlo pod vlašću savesti. Kada se čovek uzdigne iznad uticaja Duha, žanje žetvu bezakonja. Na takvog čoveka Duh ima sve manje i manje uticaja da ga obuzda od sejanja semena neposlušnosti. Opomene imaju sve manje i manje snage i ne dopiru do njega. On postepeno gubi i strah Gospodnji. On seje u telo; požnjeće pokvarenost. Žetva semena koje je sam posejao upravo sazreva. On prezire Božje svete zapovesti. Njegovo telesno srce postaje kameno srce. Otpor prema istini podupire ga u bezakonju. Upravo zato što su ljudi sejali zlo, nasilje, zločini i bezakonje preovladali su u prepotopnom svetu.

Svi treba da budu obavješteni o sredstvima koja razaraju dušu. To se ne događa zbog nekog dekreta koji je Bog izdao protiv ljudi. Bog nije učinio da ljudi postanu duhovno slepi. On je dao dovoljno svetlosti i dokaza da osposobi čoveka da razlikuje istinu od zablude. Međutim, On ne prisiljava čoveka da prihvati istinu. On mu daje slobodu da izabere dobro ili da izabere zlo. Ako se čovek odupre dokazima koji su sasvim dovoljni da povedu njegove misli u pravom smeru i ipak izabere zlo, on će to činiti još mnogo hitrije drugi put. Treći put će se još spremnije udaljiti od Boga i ispoljiti još veću želju da stane na stranu Sotone. I nastaviće da ide tim smerom sve dok se ne utvrdi u zlu, da veruje laž koju je gajio kao istinu. Njegov otpor je doneo svoju žetvu.« (*The SDA Bible Commentary*, 6. sveska, str. 1112)

ZA RAZGOVOR:

- 1. U praktičnom smislu, šta stvarno znači »podignuti« vernika koji je upao u greh? Na koji način priroda učinjenog greha utiče na proces ustajanja? Da li ustajanje znači da će sve biti isto kao pre padanja u greh?**
- 2. Pošto postoje neki tereti koje ljudi moraju da nose sami (Galatima 6,5), kako da se vernik odluči treba li da pomogne nekome?**
- 3. Koliko je vaša crkva uspela da primeni Pavlove savete u Galatima 6? Šta biste vi lično mogli da doprinesete da se stanje unapredi?**

Sažetak: Dokaz o Božjoj prisutnosti među pripadnicima svoga naroda je hristoliki duh koji vlada u crkvi. On se može videti po načinu na koji se oproštenje i hrišćanska pomoć ukazuju onima koji greše, po tome kako vernici pomažu jedni drugima u nevoljama, u namernim delima ljubaznosti ne samo u odnosu na vernike već i u odnosu na druge ljude.

HVALITI SE KRSTOM

Tekstovi za proučavanje: Galatima 6,11-18; Rimljanima 6,1-6; 12,1-8; 2. Korinćanima 4,10; 5,17; 11,23-29.

Tekst za pamćenje: »A ja Bože sačuvaj da se čim drugijem hvalim, osim krstom Gospoda našega Isusa Hrista, kojega radi razape se meni svijet, i ja svijetu.« (Galatima 6,14)

Ovo proučavanje Poslanice Galatima bilo je veoma ozbiljno i iscrpno. Svestan svog poziva i istinitosti onoga što je propovedao (uostalom, kao što je rekao mnogo puta, istina dolazi od Gospoda) Pavle je pisao, nadahnut revnošću starozavetnih proroka Isaije, Jeremije i Osije. Baš kao što su oni preklinjali Božji narod svoga vremena da se odvrati od svojih pogrešaka, i Pavle je to činio za narod svoga vremena.

Bez obzira na različite okolnosti, na kraju krajeva reči proroka Jeremije mogu se isto tako lako primeniti na Galate kao što su se primenjivale na narod njegovog vremena: »Ovako veli Gospod: mudri da se ne hvali mudrošću svojom, ni jaki da se ne hvali bogatstvom svojim. Nego ko se hvali, neka se hvali tijem što razumije i poznaje mene da sam ja Gospod koji čini milost i sud i pravdu na zemlji, jer mi je to milo, govori Gospod.« (Jeremija 9,23.24)

Nigde se naša »slavna« ljudska mudrost, naše bogatstvo i naša moć ne pojavljuju jasnije u svoj svojoj uzaludnosti i taštini kao pred krstom Isusa Hrista – što je fokus Pavlovog pisma njegovom zalutalom stadu u Galatiji.

PAVLOVOM VLASTITOM RUKOM

Uporedite Pavlovu završnu primedbu u Galatima 6,11-18. sa završnim primedbama u njegovim drugim poslanicama. Na koji način se završne reči u Galatima razlikuju od završnih reči u drugim poslanicama, a na koji način su im slične? Vidi završne reči u Rimljanima, u Prvoj i Drugoj Korinćanima, u Efescima, Filibljanima, Kološanima i u Prvoj i Drugoj Solunjanima.

Pavlove završne reči nisu uvek jednake, ali se u njima ipak pojavljuje izvestan broj zajedničkih elemenata: (1) pozdravi posebnim pojedincima, (2) konačne opomene, (3) lični potpis i (4) završna molitva i blagoslov. Kada se ovi zajednički elementi u drugim poslanicama uporede s Pavlovim završnim rečima u Galatima, uočavaju se dve značajne razlike.

Prvo, za razliku od drugih Pavlovihi poslanica, u Galatima nema pojedinačnih pozdrava. Zašto? Kao i izostanak tradicionalnog zahvaljivanja na početku Poslanice, to je verovatno još jedan dokaz napetih odnosa između Pavla i Galata. Pavle je ljubazan, ali uzdržan.

Drugo, moramo se setiti da je Pavle imao običaj da svoja pisma diktira svom pisaru (Rimljanima 16,22). A onda, kada bi završio, Pavle bi uzimao pero u svoju ruku i napisao nekoliko kratkih reči na završetku poslanice (1. Korinćanima 16,21). Međutim, u Galatima Pavle menja uobičajeni način postupanja. Kada uzima pero iz ruke pisara, Pavle je i dalje toliko zabrinut zbog okolnosti u Galatiji da piše mnogo dužu poruku. Jednostavno nije u stanju da prekine da piše sve dok još jednom ne pozove Galate da se odvrte od svojih nerazumnih puteva.

U Galatima 6,11 Pavle naglašava da svoj tekst piše velikim slovima. Mi stvarno ne znamo zašto to čini. Neki su nagađali da Pavle ne govori o veličini slova, nego o njihovom iskrivljenom obliku. Oni misle da su njegove ruke bile tako onemoćale od progonstva ili pravljenja šatora da više nije bio u stanju da pravilno oblikuje svoja slova. Drugi veruju da njegovi komentari pružaju još jedan dokaz o njegovom slabom vidu. Iako su oba tumačenja moguća, izgleda da je mnogo jednostavnije da zaključimo da je Pavle namerno pisao velikim slovima da naglasi i podvuče važne reči ili misli time što će ih napisati velikim slovima ili podvući crtom.

Bez obzira na razlog, Pavle je sigurno želeo da njegovi čitaoci poslušaju njegove reči opomene i saveta.

Pročitajte tekst u Galatima 6, 12.13. Šta Pavle govori u tim stihovima?

Iako je Pavle već ukazivao na pobude i ciljeve svojih protivnika (Galatima 1,7; 4,17), njegova primedba u Galatima 6,12.13 je prvi izričiti komentar o njegovim protivnicima. On ih opisuje kao ljude koji žele »da se hvale po tijelu«. Izraz »da se hvale« na grčkom jeziku doslovno znači da stave »dobro lice«. U stvari, reč za »lice« u grčkom jeziku ista je kao i reč za masku; otuda se ona koristila da simbolički označi glumačku ulogu. Drugim rečima, Pavle govori da su ti ljudi slični glumcima koji traže aplauz od svojih gledalaca. U jednoj kulturi utemeljenoj na časti i sramoti, slaganje je bitno, i oni koji su propovedali zablude pokušavali su izgleda da poprave svoj ugled pred svojim zemljacima Jevrejima u Galatiji i pred drugim jevrejskim hrišćanima u Jerusalimu.

Pavle ističe važnu činjenicu o jednoj od njihovih pobuda – želju da izbegnu progonstvo. Iako se progonstvo može shvatiti u dramatičnom obliku koji obuhvata i fizičko zlostavljanje, ono može da bude isto tako razorno i u svojim blažim oblicima, kao što su uznemiravanje i isključivanje. Pavle i ostali fanatični revnitelji u Judeji nekada su se služili prvim oblikom (Galatima 1,13), ali je i drugi imao vrlo neugodne posledice za hrišćane.

Jevrejske religijske starešine i dalje su imale značajan politički uticaj na mnogim područjima. Oni su imali političku potvrdu Rima; prema tome, mnogi jevrejski hrišćani su bili vrlo revni da održe dobre odnose s njima. Obrezujući neznabošce, učeći ih da poštuju Toru, Pavlovi protivnici u Galatiji mogli su da ukažu na zajedničke ciljeve s lokalnim Jevrejima. To bi im omogućilo da zadrže ne samo dobre odnose sa sinagogama već bi ojačalo i prijateljske veze s jevrejskim vernicima u Jerusalimu, koji su gajili sve veće sumnje prema delu koje se obavljalo među neznabošcima (Dela 21,20.21). Nema sumnje, osim toga, da je njihovo delovanje u izvesnom smislu moglo doprineti da njihovo svedočenje Jevrejima bude uspešnije.

Bez obzira šta je Pavle imao na umu, njegove reči su jasne: »A i svi koji pobožno hoće da žive u Hristu Isusu, biće gonjeni.« (2. Timotiju 3,12)

Zašto su Pavlovi protivnici propovedali svoje zablude? Kada se sve uzme u obzir, sve izgleda vrlo razumno. Šta nam to kaže o opasnosti da čak i iz najboljih pobuda skrenemo s puta, ukoliko nismo veoma oprezni? Kada ste poslednji put učinili nešto pogrešno iz dobrih pobuda?

HVALEĆI SE KRSTOM (GALATIMA 6,14)

»A ja Bože sačuvaj da se čim drugijem hvalim osim krstom Gospoda naše- ga Isusa Hrista, kojega radi razape se meni svijet i ja svijetu.« (Galatima 6,14)

Pošto je razobličio pobude koje su navele neke hrišćane da propovedaju obrezanje, Pavle još jednom konačno predstavlja svoje jevanđelje Galatima, iako u zbijenom obliku. Za Pavla, jevanđelje je utemeljeno na dva osnovna stuba: (1) na centralnom mestu krsta (Galatima 6,14) i (2) na doktrini o opravdanju (Galatima 6,15). U današnjem delu pouke usredsredićemo se na prvi.

Živeći u dvadeset i prvom stoleću, nama je teško da shvatimo šok koji su Pavlovi komentari o krstu (Galatima 6,14) prvobitno morali izazvati. Danas je Hristov krst opšteprihvaćeni i cenjeni simbol koji izaziva pozitivna osećanja kod većine ljudi. Međutim, u Pavlove dane, krst nije bio nešto čime bi se trebalo hvaliti, već nešto prezreno i sramotno. Prezir s kojim je stari svet gledao na Hristov krst jasno se prepoznaje na prvom poznatom likovnom predstavljanju raspeća. Vremenski smešten u prvu polovinu drugog stoleća, prastari grafit – crtež na zidu – predstavlja raspeće čoveka s glavom magarca. Ispod krsta, povezan s čovekom koji se moli sklopljenih ruku, stoji natpis: »Aleksandar se moli svom bogu!« Jedno je jasno: Hristov krst je smatran nečim sramotnim. Upravo u tom kontekstu Pavle hrabro izjavljuje da se ničim drugim ne hvali osim krstom svoga Gospoda Isusa Hrista.

Do koje razlike je Hristov krst doveo u Pavlovom odnosu prema sve- tu? Galatima 6,14; Rimljanima 6,1-6; 12,1-8; Filibljanima 3,8.

Hristov krst menja sve za vernika. On nas poziva ne samo da ponovo oce- nimo način na koji posmatramo sebe već i kako se odnosimo prema svetu. Svet – ovo sadašnje pokvareno vreme i sve što ono sadrži (1. Jovanova 2,16) – stoji u odnosu protivljenja prema Bogu. Pošto smo mi umrli s Hristom, svet više nema snagu porobljavanja koju je nekada imao nad nama, tako da više nema ni starog života kojim smo nekada živeli. Nastavljajući Pavlovo poređenje, raskid između vernika i sveta treba da izgleda kao da su umrli jedan za drugog.

Kako krst utiče na vaš odnos prema svetu? Do kakve promene je doš- lo u vašem životu? U kojoj meri sada živite drukčije nego ranije, pre nego što si svoj život predali u Gospodnje ruke, u ruke Gospoda koji je umro za vas?

NOVO STVORENJE

Pošto je naglasio centralno mesto Hristovog krsta u životu hrišćanina, Pavle sada naglašava drugi temeljni stub svoje evanđeoske poruke: opravdanje verom.

Kao što smo proučavali u toku celog tromesečja, Pavle je u stvari postavio obrezanje nasuprot jevanđelju. Ali, on nije protiv samog obrezanja. Pavle je dao nekoliko važnih izjava protiv obrezanja (vidi: Galatima 5,2-4), ali on ne želi da Galati dođu do zaključka da je neobrezanje mnogo ugodnije Bogu od obrezanja. On to ne tvrdi, jer neko može da bude isto toliko legalistički nastrojen u pogledu onoga što čini, kao i u pogledu onoga što ne čini. Duhovno govoreći, pitanje obrezanja je nevažno samo po sebi. Prava religija je malje utemeljena na vidljivom ponašanju, a više na stanju ljudskog srca. Kao što je sam Isus rekao, neko može prekrasno izgledati na očima, a da iznutra bude iskvaren (Matej 23,27).

**Šta znači biti novo stvorenje? Galatima 6,15; 2. Korinćanima 5,17.
Kako si ti sam iskusio šta to znači?**

Grčka reč prevedena kao »stvorenje« glasi *ktisis*. Ona se može odnositi na svako pojedinačno stvorenje (Jevrejima 4,13) ili na sva stvorena bića (Rimljanima 8,22). U oba slučaja, reč ukazuje na delovanje Stvoritelja. To Pavle želi da istakne. Postati »novo stvorenje« nije nešto što mi možemo postići bilo kojim ljudskim naporom - bilo obrezanjem ili bilo čim drugim. Isus govori o tom procesu kao o novorođenju (Jovan 3,5-8). To je božanski akt kojim Bog uzima osobu koja je duhovno mrtva i udahnuje u nju duhovni život. To je još jedna metafora koja opisuje spasonosni čin koji Pavle simbolički naziva opravdanje verom.

Pavle govori o tom iskustvu novog stvaranja mnogo detaljnije u 2. Korinćanima 5,17. U tom stihu objašnjava da postati novo stvorenje znači mnogo više od same promene statusa u nebeskim knjigama; ona donosi promenu i u našem sadašnjem životu. I kao što jedan pisac kaže, ona »uključuje celi proces promene: obnoviteljsko delo Svetoga Duha koje vodi pokajanju i veri, svakodnevni proces umiranja telu i oživljavanja, stalno rastenje u svetosti koje na kraju dovodi do usaglašavanja s likom Isusa Hrista«. (T. Džordž, *Galatians*, str. 438)

Postati novo stvorenje, međutim, nije ono što nas opravdava. Umesto toga, ta radikalna promena je očevidno pokazivanje svega što znači biti opravdan.

ZAVRŠNE PRIMEDBE (GALATIMA 6,16-18)

Pavle izriče svoj blagoslov onima koji, kako kaže, »po ovom pravilu žive«. Galatima 6,16. Gledajući na kontekst, o kakvom pravilu Pavle ovde govori?

Reč prevedena kao »pravilo« doslovno se odnosi na pravi štap koji su upotrebljavali zidari ili stolari za merenje. Reč je na kraju dobila figurativno značenje kao pravilo ili merilo kojim se nešto razmerava. Na primer, kada govore o kanonu Novog zaveta, ljudi govore o dvadeset i sedam novozavetnih knjiga koje se smatraju autoritativnim za određivanje verovanja i života Crkve. Prema tome, ako neko učenje nije u skladu s merilom koje predstavljaju te knjige, ne može se prihvatiti.

Kakve su to »rane Gospoda Isusa« koje Pavle nosi na svom telu? Šta je hteo da kaže kada je napisao da niko ne sme da mu »dosaduje« zato što ih ima? Možda će tekst u Galatima 6,14 pomoći da dobijemo odgovor? Galatima 6,17; 2. Korinćanima 4,10; 11,23-29.

Reč »oznake« dolazi od grčke reči »stigmata« od koje je izveden naš teološki pojam »stigma«. Pavle možda govori o opštem običaju žigosanja robova znakom njihovog gospodara radi prepoznavanja, ili o običaju nekih tajanstvenih religija u kojima odani vernici sami sebe obeležavaju u znak odanosti. U svakom slučaju, pod »oznakama Gospoda Isusa« Pavle sigurno misli na ožiljke na svom telu nastale zbog progonstva i teškoća (vidi 2. Korinćanima 4,10; 11,24-27). Njegovi protivnici traže da navedu obraćenike iz neznaboštva da prihvate oznaku obrezanja kao dokaz njihovog pokoravanja judaizmu. Međutim, Pavle nosi oznake koje svedoče čiji je rob postao, za njega nema druge vernosti osim vernosti Isusu Hristu... Ožiljci koje je Pavle stekao od svojih protivnika dok je bio u službi svoga Gospodara govore mnogo rečitije o njegovoj odanosti Hristu.« (*The SDA Bible Commentary*, 6. sveska, str. 989)

RAZMISLI: Koje oznake, fizičke ili neke druge, nosite na sebi, oznake koje ste dobili zbog svoje odanosti i vere u Isusa? Drugim rečima, čime ste platili svoju veru?

ZA DALJE PROUČAVANJE

»Krst na Golgoti izaziva i konačno će pobediti svaku zemaljsku i paklenu silu. U krstu se sabiraju svi uticaji, i iz njega svi uticaji proizlaze. On je veliki centar privlačnosti, jer je na njemu Hristos dao svoj život za ljudski rod. Ova žrtva je bila ponuđena sa svrhom da se čovek obnovi u svoje prvobitno savršenstvo. Da, čak i više, ona je bila ponuđena da bi mu omogućila potpuno preobraženje karaktera, da bi ga učinila i više nego pobjednikom.

Oni koji Hristovom snagom savladaju velikog neprijatelja Boga i čoveka, zauzeće položaje u nebeskim dvorovima, koji će biti viši od položaja anđela koji nikada nisu sagrešili.

Hristos izjavljuje: 'I kada budem podignut od zemlje, sve ću privući k sebi.' Ako krst ne pronađe neki uticaj koji mu ide u prilog, on će ga stvoriti. Kako se naraštaji smenjuju, istina za ovo vreme otkriva se kao sadašnja istina. Hristos na krstu bio je posrednik kojim su se milost i istina srele, a pravедnost i mir poljubili. To je sredstvo da se pokrene svet.« (*The SDA Bible Commentary*, 6. sveska, str. 1113)

ZA RAZGOVOR:

1. Koji značaj pridajete činjenici da Pavle počinje i završava svoju poslanicu prizivanjem Božje blagodati? Uporedi Galatima 1,3. sa 6,18.
2. U svetlosti Pavlove izjave da je »raspet ... svetu« (Galatima 6,14), kakav odnos hrišćanin treba danas da uspostavi sa svetom? Kako hrišćanin treba da se odnosi prema pitanjima o životnoj sredini, rasizmu, pobačaju, i tako dalje, ukoliko je umro svetu?
3. Kako neko može da ustanovi da li je stekao iskustvo novog stvaranja o kojem Pavle piše?
4. Na temelju onoga što smo naučili u toku ovog tromesečja, kako biste ukratko opisali Pavlovo gledište o sledećim temama: o zakonu, delima zakona, opravdanju verom, starom i novom zavetu, Hristovom delu i o prirodi hrišćanskog života?

Sažetak: Prava religija ne sastoji se od vidljivih dela nego od stanja čovekovog srca. Kada se srce preda Bogu, život čoveka će sve više i više odražavati Hristov karakter, onako kako bude rastao u veri. Srce se mora pokoriti Hristu; kada se to dogodi, sve ostalo će sigurno uslediti.

MOJI ZAKLJUČCI I ODLUKE:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

JUL

BOŽJI HEROJI

Ugovor sa Bogom

1. S 2. Dnevnika 1,1. Ugovor sa Bogom

Pravo blago

2. N 1. O carevima 3,7.9. Kao malo dete
3. P J Jakov 1,5. Traženje mudrosti
4. U 1. O carevima 4,33. Najmudriji među ljudima
5. S 2. Korinćanima 6,17. Kakav epitaf!
6. Č Matej 6,24. Prodata čast
7. P Priče 10,22. Pravo blago
8. S 1. O carevima 4,34. Na raskrsnici

Glas iskustva

9. N Propovednik 2,11. Kasno buđenje
10. P Propovednik 11,9. Glas iskustva
11. U 2. Dnevnika 4,11. Neposvećene sposobnosti
12. S 1. O carevima 10,9. Uputiti hvalu kome pripada
13. Č Propovednik 10,5.6. Sramni spomenici
14. P 2. Dnevnika 12,1. »Sav Izrailj s njim.«
15. S 1. O carevima 13,4. Oduzeta ruka

Božji heroji

16. N 2. Dnevnika 14,11. Asa je verovao Bogu
17. P 1. O carevima 21,25. Jezaveljin razorni uticaj
18. U 1. O carevima 17,1. Glas u pustinji
19. S 1. O carevima 17,13.14. Poslednja mrvica hrane
20. Č Filibljanima 4,19. »Blaženije je davati...«
21. P 1. O carevima 18,18. Ilija pred Ahavom
22. S 1. O carevima 18,21. Božji heroji

Odreći se sebe

23. N 2. Mojsijeva 20,3. Idolopoklonstvo onda i sada
24. P 1. O carevima 18,41. Čekati Boga
25. U Jakov 5,17.18. Odreći se sebe
26. S 1. O carevima 19,4. Prožet obeshrabrenjem
27. Č 1. O carevima 19,9. »Šta ćeš ti tu?«
28. P 1. O carevima 19,18. Ilije potrebne danas
29. S 1. O carevima 19,14. U trenucima slabosti

Borbena pesma

30. N 2. Dnevnika 20,12. Gospodnja bitka
31. P 2. Dnevnika 20,21. Bobrena pesma

AVGUST

VERA I BOŽJA OBEĆANJA

Sve stavi na oltar

1. U	2. O carevima 1,16.	Vraćanje, nekada i sada
2. S	Luka 16,10.	Najbliži posao
3. Č	Matej 10,37.38.	Zašto Jelisije?
4. P	Luka 9,62.	Sve stavi na oltar
5. S	1. Korinćanima 15,51.52.	Ilijin naslednik

Božji putevi

6. N	2. O carevima 2,21.	Zagađena i pročišćena voda
7. P	3. Mojsijeva 19,32.	Kažnjeno ruganje
8. U	Psalam 33,18.19.	Sto u pustinji
9. S	2. O carevima 5,2.	Iako samo dete
10. Č	Isaija 55,8.9.	Božji putevi
11. P	Otkrivenje 14,13.	Bez vatrenih kočija
12. S	Jona 1,2.	Nevoljni prorok

Beo kao sneg

13. N	Isaija 26,21.	Postoji granica
14. P	Isaija 6,8.	Pošalji mene
15. U	Isaija 6,3.	Poniznost – prava ili lažna?
16. S	Isaija 6,6.7.	Živi ugljen
17. Č	Isaija 57,15.	Beo kao sneg
18. P	Psalam 68,31.	Za sve
19. S	Plač Jeremijin 3,26.	Jeremija, Božji vesnik

Vera i Božja obećanja

20. N	Jeremija 35,18.19.	Rihavova porodica
21. P	2. Dnevnika 32,8.	Odbranjena Božja čast
22. U	2. O carevima 20,3.	Božansko isceljenje
23. S	Isaija 39,4.	Šta su videli?
24. Č	Avakum 2,4.	Vera i Božja obećanja
25. P	Jestira 1,10.11.	Pod dejstvom vina nije moguće razmišljati
26. S	Jestira 4,14.	Za vreme kao što je ovo

Izvor mudrosti

27. N	Otkrivenje 12,17.	Čovekovi dekreti nasuprot Božjim
28. P	Danilo 1,17.	Četiri mladića u Vavilonu
29. U	1. Dnevnika 22,12.	Izvor mudrosti
30. S	1. Samuilova 2,30.	Bez nagodbe
31. Č	1. Korinćanima 9,27.	Svedočenje

SEPTEMBAR

ISTINITI SVEDOK

Pod Božjom upravom

1. P	Danilo 2,20.21.	Pod Božjom upravom
2. S	Danilo 2,28.	Vavilonski vođa

Bog je poslao svog anđela

3. N	Danilo 3,17.	Četiri mladića u užarenoj peći
4. P	Danilo 4,35.	Navuhodonosor ponižen
5. U	Danilo 6.4.	Danilo, Božji izaslanik
6. S	Danilo 6,16.	Bog je poslao svog anđela
7. Č	Danilo 9,3.4.	Podela tereta
8. P	Isaija 44,28.	Božja ruka sve pokreće
9. S	Zaharija 4,10.	Prepreke su proba vere

Sвета namera

10. N	Jezdra 7,10.	Jezdra, učenik i učitelj
11. P	Jezdra 7,6.	Znanje zahteva delovanje
12. U	Jezdra 8,22.	Bog je njihov zaštitnik
13. S	Nemija 1,11.	Sвета namera
14. Č	Nemija 2,6.	Čovek spreman za rad
15. P	Nemija 2,18.	»Zidajmo!«
16. S	Nemija 3,5.	Oni koji su po strani

Živa žrtva

17. N	Nemija 4,20.	Nesveti savez
18. P	5. Mojsijeva 15,7.8.	Ne zaboravite siromašne
19. U	Nemija 6,3.	»Ne mogu doći...«
20. S	Isaija 58,12.	Zidaj – popravi – obnovi!
21. Č	Luka 1,15.	Božji veliki čovek
22. P	Luka 1,17.	U duhu Ilijinom
23. S	Amos 4,12.	Jasna poruka

Istiniti svjedok

24. N	Rimljanima 12,1.	Živa žrtva
25. P	Jovan 1,29.	Spreman da istupi
26. U	Jovan 3,29.30.	Ja treba da se umanjujem
27. S	Matej 11,11.	Šta ga čini velikim?
28. Č	Filibljanima 1,29.	U tamnici radi Hrista
29. P	Matej 10,28.	Najveća čast
30. S	Jovan 10,41.42.	Istiniti svjedok

ČITANJE BIBLIJE REDOM

Jul		Avgust		Septembar	
1. Psalam	115-117	1. Isaija	1-3	1. Jeremija	36-39
2. "	118	2. "	4-6	2. "	40-42
3. "	119, 1-88	3. "	7-9	3. "	43-45
4. "	119, 89-176	4. "	10-13	4. "	46-49
5. "	120-121	5. "	14-17	5. "	50-52
6. "	122-124	6. "	18-20	6. Plač	1-3
7. "	125-127	7. "	21-23	7. "	4-6
8. "	128-130	8. "	24-26	8. Jezekilj	1-4
9. "	131-133	9. "	27-29	9. "	5-7
10. "	134-136	10. "	30-32	10. "	8-10
11. "	137-139	11. "	33-36	11. "	11-12
12. "	140-142	12. "	37-40	12. "	13-15
13. "	143-147	13. "	41-43	13. "	16-18
14. "	148-150	14. "	44-46	14. "	19-21
15. Priče	1-3	15. "	47-49	15. "	22-26
16. "	4-6	16. "	50-52	16. "	27-29
17. "	7-9	17. "	53-55	17. "	30-32
18. "	10-12	18. "	56-59	18. "	33-35
19. "	13-15	19. "	60-62	19. "	36-38
20. "	16-19	20. "	63-66	20. "	39-41
21. "	20-22	21. Jeremija	1-3	21. "	42-44
22. "	23-25	22. "	4-6	22. "	45-48
23. "	26-28	23. "	7-8	23. Danilo	1-4
24. "	29-31	24. "	9-11	24. "	5-8
25. Propovednik	1-3	25. "	12-16	25. "	9-12
26. "	4-6	26. "	17-20	26. Osija	1-3
27. "	7-9	27. "	21-23	27. "	4-6
28. "	10-12	28. "	24-26	28. "	7-9
29. Pisma nad pesmama	1-3	29. "	27-29	29. "	10-14
30. "	4-6	30. "	30-32	30. Joilo	1-3
31. "	7-8	31. "	33-35		

VEČERNJE BOGOSLUŽENJE U PORODICI

Jul	Avgust	Septembar
1. Psalam 1.	1. Psalam 29.	1. Psalam 56.
2. Psalam 2.	2. Psalam 30.	2. Psalam 57.
3. Psalam 3.	3. Psalam 31,1-14.	3. Psalam 58.
4. Psalam 4.	4. Psalam 31,15-24.	4. Psalam 59.
5. Psalam 5.	5. Psalam 32.	5. Psalam 60.
6. Psalam 6.	6. Psalam 33.	6. Psalam 61.
7. Psalam 7.	7. Psalam 34.	7. Psalam 62.
8. Psalam 8.	8. Psalam 35,1-14.	8. Psalam 63.
9. Psalam 9.	9. Psalam 35,15-28.	9. Psalam 64.
10. Psalam 10.	10. Psalam 36.	10. Psalam 65.
11. Psalam 11.	11. Psalam 37,1-19.	11. Psalam 66.
12. Psalam 12.	12. Psalam 37,20-40.	12. Psalam 67.
13. Psalam 13.	13. Psalam 38.	13. Psalam 68.
14. Psalam 14.	14. Psalam 39.	14. Psalam 69,1-16.
15. Psalam 15.	15. Psalam 40.	15. Psalam 69,17-36.
16. Psalam 16.	16. Psalam 41.	16. Psalam 70.
17. Psalam 17.	17. Psalam 42.	17. Psalam 71,1-14.
18. Psalam 18,1-15.	18. Psalam 43.	18. Psalam 71,15-24.
19. Psalam 18,16-30.	19. Psalam 44,1-12.	19. Psalam 72.
20. Psalam 18,31-50.	20. Psalam 44,13-26.	20. Psalam 73,1-15.
21. Psalam 19.	21. Psalam 45.	21. Psalam 73,16-28.
22. Psalam 20.	22. Psalam 46.	22. Psalam 74.
23. Psalam 21.	23. Psalam 47.	23. Psalam 75.
24. Psalam 22,1-15.	24. Psalam 48.	24. Psalam 76.
25. Psalam 22,16-31.	25. Psalam 49.	25. Psalam 77.
26. Psalam 23.	26. Psalam 50.	26. Psalam 78,1-14.
27. Psalam 24.	27. Psalam 51.	27. Psalam 78,15-28.
28. Psalam 25.	28. Psalam 52.	28. Psalam 78,29-42.
29. Psalam 26.	29. Psalam 53.	29. Psalam 78,43-56.
30. Psalam 27.	30. Psalam 54.	30. Psalam 78,57-72.
31. Psalam 28.	31. Psalam 55.	

Predlažemo vernicima da ove tekstove čitaju u toku večernjeg bogoslužjenja u svojoj porodici.

POČETAK SUBOTE U JULU 2017. GODINE

MESTO	DATUM			
	7.	14.	21.	28.
Radoviš, Strumica, Đevđelija	20,06	20,02	19,57	19,50
Kavadarci	20,08	20,04	19,59	19,52
Veles, Prilep, Bitola	20,10	20,06	20,01	19,54
Pirot , Vranje, Kumanovo, Skoplje	20,12	20,08	20,03	19,56
Knjaževac, Niš , Leskovac, Tetovo, Debar	20,14	20,10	20,05	19,58
Kladovo, Negotin , Zaječar, Priština, Prizren	20,16	20,12	20,07	20,00
Bor, Paraćin, Kruševac , Kosovska Mitrovica, Đakovica	20,18	20,14	20,09	20,02
Jagodina , Novi Pazar, Peć	20,20	20,16	20,11	20,04
Požarevac, Smederevska Palanka, Kragujevac , Čačak, Kraljevo, Berane, Kolašin, Podgorica , Ulcinj	20,22	20,18	20,13	20,06
Arandjelovac, Užice, Bar	20,24	20,20	20,15	20,08
Vršac, Alibunar, Kovin, Smederevo, Pančevo, Beograd , Valjevo, Pljevlja, Zelenika	20,26	20,22	20,17	20,10
Kikinda, Srpska Crnja, Zrenjanin , Ruma, Šabac, Foča, Bileća, Trebinje, Dubrovnik	20,28	20,24	20,19	20,12
Senta, Bečej, Novi Sad , Sremska Mitrovica, Bogatić, Bijeljina, Loznica, Sarajevo , Mljet	20,30	20,26	20,21	20,14
Bačka Topola, Kula, Vrbas, Bačka Palanka, Šid , Tuzla, Mostar, Metković, Pelješac	20,32	20,28	20,23	20,16
Subotica , Sombor, Dalj, Vukovar, Vinkovci, Doboj, Zenica, Hvar, Korčula	20,34	20,30	20,25	20,18
Beli Manastir , Osijek , Slavonski Brod, Derventa, Jajce, Livno, Brač, Vis	20,36	20,32	20,27	20,20
Slavonska Požega, Banja Luka , Split	20,38	20,34	20,29	20,22
Podravska Slatina, Daruvar, Nova Gradiška, Bosanska Gradiška, Prijedor , Drvar, Knin, Šibenik	20,40	20,36	20,31	20,24
Virovitica, Biograd	20,42	20,38	20,33	20,26
Koprivnica, Bjelovar, Sisak, Bihać, Gospić, Zadar , Dugi Otok	20,44	20,40	20,35	20,28
Čakovec, Varaždin, Zagreb , Slunj, Pag	20,46	20,42	20,37	20,30
Murska Sobotica, Ormož, Ptuj , Krapina, Karlovac, Rab	20,48	20,44	20,39	20,32
Maribor , Rogaška Slatina, Celje, Zidani Most, Crikvenica, Krk, Cres, Lošinj	20,50	20,46	20,41	20,34
Dravograd, Slovenj Gradec, Mežica, Ljubljana , Rijeka, Pula	20,52	20,48	20,43	20,36
Kranj, Postojna, Koper, Rovinj	20,54	20,50	20,45	20,38
Jesenice , Kranjska Gora, Gorica	20,56	20,52	20,47	20,40

POČETAK SUBOTE U AVGUSTU 2017. GODINE

MESTO	DATUM			
	4.	11.	18.	25.
Strumica	19,41	19,32	19,21	19,10
Radoviš, Đevdelija	19,43	19,34	19,23	19,12
Pirot , Kavadarci	19,45	19,36	19,25	19,14
Vranje, Kumanovo, Veles, Prilep, Bitola	19,47	19,38	19,27	19,16
Kladovo, Negotin, Zaječar, Knjaževac, Niš , Leskovac, Skoplje , Tetovo, Ohrid	19,49	19,40	19,29	19,18
Bor, Paraćin, Kruševac , Priština, Prizren, Debar	19,51	19,42	19,31	19,20
Jagodina , Kosovska Mitrovica, Đakovica	19,53	19,44	19,33	19,22
Vršac, Kovin, Požarevac, Smederevo, Smederevska Palanka, Kragujevac, Kraljevo, Novi Pazar, Peć	19,55	19,46	19,35	19,24
Alibunar, Pančevo, Beograd , Arandelovac, Čačak, Berane, Kolašin, Podgorica , Ulcinj	19,57	19,48	19,37	19,26
Kikinda, Srpska Crnja, Zrenjanin , Valjevo, Užice, Pljevlja, Bar	19,59	19,50	19,39	19,28
Senta, Bečej, Novi Sad , Ruma, Sremska Mitrovica, Bogatić, Šabac, Foča, Zelenika	20,01	19,52	19,41	19,30
Subotica , Bačka Topola, Kula, Vrbas, Bačka Palanka, Šid, Bijeljina, Loznica, Bileća, Trebinje, Dubrovnik	20,03	19,54	19,43	19,32
Sombor , Dalj, Vukovar, Vinkovci, Tuzla, Sarajevo , Mostar, Metković, Mljet	20,05	19,56	19,45	19,34
Beli Manastir , Osijek , Doboј, Zenica, Pelješac	20,07	19,58	19,47	19,36
Slavonska Požega, Slavonski Brod, Derventa , Jajce, Livno, Brač, Hvar, Korčula	20,09	20,00	19,49	19,38
Virovitica, Podravska Slatina, Daruvar, Nova Gradiška, Bosanska Gradiška, Banja Luka , Split, Vis	20,11	20,02	19,51	19,40
Bjelovar, Prijedor , Drvar, Knin, Šibenik	20,13	20,04	19,53	19,42
Koprivnica, Sisak, Bihać, Biograd	20,15	20,06	19,55	19,44
Murska Sobota, Ormož, Čakovec, Varaždin, Zagreb , Slunj, Gospić, Zadar, Dugi Otok	20,17	20,08	19,57	19,46
Maribor , Ptuj, Rogaska Slatina, Krapina, Karlovac, Rab, Pag	20,19	20,10	19,59	19,48
Slovenj Gradec, Celje , Zidani Most, Crikvenica, Krk, Cres, Lošinj	20,21	20,12	20,01	19,50
Dravograd, Mežica, Ljubljana , Postojna, Rijeka	20,23	20,14	20,03	19,52
Jesenice, Kranj, Koper, Rovinj, Pula	20,25	20,16	20,05	19,54
Kranjska Gora , Gorica	20,27	20,18	20,07	19,56

Podaci iz ove tabele izvedeni su po letnjem računanju vremena.

POČETAK SUBOTE U SEPTEMBRU 2017. GODINE

MESTO	DATUM				
	1.	8.	15.	22.	29.
Strumica	19,02	18,49	18,36	18,23	18,10
Piro t, Radoviš, Đevdelija	19,04	18,51	18,38	18,25	18,12
Kladovo, Negotin , Zaječar, Knjaževac, Leskovac, Vranje, Kavadarci	19,06	18,53	18,40	18,27	18,14
Bor, Niš, Kumanovo, Skoplje, Veles, Prilep, Bitola	19,08	18,55	18,42	18,29	18,16
Vršac, Požarevac, Jagodina , Paraćin, Kruševac, Priština, Tetovo, Ohrid	19,10	18,57	18,44	18,31	18,18
Alibunar, Pančevo, Kovin, Smederevo, Smederevska Palanka, Arandelovac, Kragujevac , Kraljevo, Novi Pazar, Đakovica, Kosovska Mitrovica, Prizren, Debar	19,12	18,59	18,46	18,33	18,20
Kikinda, Srpska Crnja, Zrenjanin, Beograd , Čačak, Peć	19,14	19,01	18,48	18,35	18,22
Senta, Bečež, Novi Sad , Ruma, Šabac, Valjevo, Užice, Berane, Kolašin	19,16	19,03	18,50	18,37	18,24
Subotica , Bačka Topola, Kula, Vrbas, Bačka Palanka, Šid, Sremska Mitrovica, Bogatić, Bijeljina, Loznica, Pljevlja, Podgorica , Bar, Ulcinj	19,18	19,05	18,52	18,39	18,26
Sombor , Osijek, Dalj, Vukovar, Vinkovci, Tuzla, Foča, Zelenika	19,20	19,07	18,54	18,41	18,28
Beli Manastir , Sarajevo, Bileća, Trebinje, Dubrovnik	19,22	19,09	18,56	18,43	18,30
Podravska Slatina, Slavonska Požega, Slavonski Brod, Derventa , Doboj, Zenica, Mostar, Metković, Mljet	19,24	19,11	18,58	18,45	18,32
Virovitica, Daruvar, Nova Gradiška, Bosanska Gradiška, Banja Luka , Jajce, Pelješac	19,26	19,13	19,00	18,47	18,34
Koprivnica, Bjelovar, Prijedor , Livno, Brač, Hvar, Korčula	19,28	19,15	19,02	18,49	18,36
Murska Sobot, Ormož, Čakovec, Varaždin , Sisak, Drvar, Knin, Split, Vis	19,30	19,17	19,04	18,51	18,38
Maribor , Ptuj, Rogaska Slatina, Krapina, Zagreb , Slunj, Bihać, Šibenik, Biograd	19,32	19,19	19,06	18,53	18,40
Slovenj Gradec, Celje , Zidani Most, Karlovac, Gospić, Zadar, Dugi Otok	19,34	19,21	19,08	18,55	18,42
Dravograd, Mežica, Crikvenica, Krk, Rab, Pag	19,36	19,23	19,10	18,57	18,44
Jesenice, Kranj, Ljubljana , Postojna, Rijeka, Cres, Lošinj	19,38	19,25	19,12	18,59	18,46
Kranjska gora, Gorica, Koper, Rovinj, Pula	19,40	19,27	19,14	19,01	18,48

ZDRAVO DETE OD GLAVE DO PETE

Šona Vihmajster i Sonja Krum

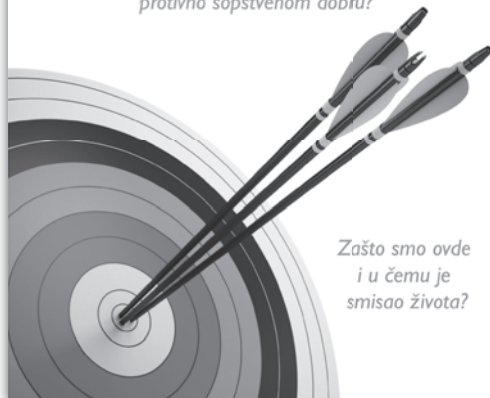
Svakodnevne odluke mogu nam pomoći da se ne razbolimo. Zato je važno da naučimo tajne koje će nam pomoći da se osećamo dobro. Živimo u svetu koji je zagađen i ponekad se loše stvari događaju dobrim ljudima. Međutim, mogućnost da se razbolite mnogo je manja ako odlučite da živite zdravim načinom života.

Džeri A. Gledson

Moć *izbora*

*Zašto se ljudska bića često ponašaju
protivno sopstvenom dobru?*

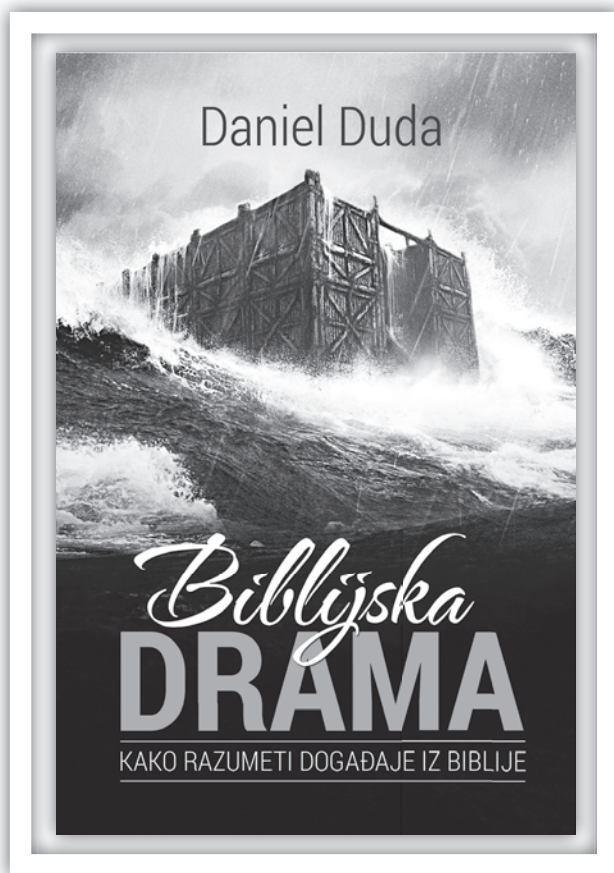
*Zašto smo ovde
i u čemu je
smisao života?*

MOĆ IZBORA

Džeri A. Gledson

Zašto se ljudska bića često ponašaju protivno sopstvenom dobru?

Baveći se ovim pitanjem, autor u samo središte svog razmatranja stavlja istine o fizičkoj spremnosti, mentalnom zdravlju, društvenim odnosima i duhovnom blagostanju i uklapa ih u savršenu celinu svoje uravnotežene filozofije.

BIBLIJSKA DRAMA

Daniel Duda

Kad vas neko pita o čemu zapravo govori Biblija, a vi teško nalazite odgovor, jer na nju gledate kao na zbirku stihova pomoću kojih nešto dokazujete, svetih istina kojima treba da verujete, ili pak kao na spisak grehova pred kojima treba bežati – onda ćete na sledećim stranicama saznati nešto što će promeniti vaše gledište na tu knjigu. razumećete veliku i sveobuhvatnu istoriju Biblije i ona će vas ispuniti zahvalnošću prema našem Gospodu.

PONESI ME! ISUS UTIŠAVA BURU JONA I VELIKA RIBA

Uz pomoć ručice postaje torbica koja se nosi. U isto vreme, knjiga sadrži slagalice sa po 16 delića.

ГЛЕДАЈ И ПРОНАЂИ!

biblijske priče

Ilustracije: Džil Gajl; Tekst: Šarlot Toro

U ovoj knjizi deca će se upoznati sa ključnim pričama iz Biblije. Ovo je predivna kolekcija omiljenih priča o susretima Isusa sa ljudima u raznim situacijama. Slike su bogate detaljima koje deca treba da pronađu. Tekst je prepričan jednostavnim jezikom i nalazi se na velikim preklapalicama kojima je knjiga opremljena.

Моје драгоцене БИБЛИЈСКЕ ПРИЧЕ

Ilustracije: Džil Gajl; Tekst: Don Mjurel

Ovo je kolekcija 45 omiljenih priča o Bogu i Njegovoj ljubavi prema nama pokazanoj preko Isusa. Svako poglavlje verno opisuje istoriju Božje porodice jezikom koji razumeju mala deca. Žive ilustracije zadivice i slušaoca i čitaoca!

